

STRATEGIA ROZWOJU GMINY RZEKUŃ

NA LATA 2007 – 2011

SPIS TREŚCI

1.	WSTĘP.....	3
1.1.	CEL OPRACOWANIA	4
1.2.	PRZEDMIOT OPRACOWANIA	5
1.3.	ZAŁOŻENIA OGÓLNE I METODOLOGICZNE.....	5
2.	CHARAKTERYSTYKA GMINY RZEKUŃ.....	8
2.1.	POŁOŻENIE ADMINISTRACYJNE	8
2.2.	CHARAKTERYSTYKA ELEMENTÓW ŚRODOWISKA PRZYRODNICZEGO	9
2.2.1.	<i>Morfologia i rzeźba terenu</i>	9
2.2.2.	<i>Budowa geologiczna.....</i>	10
2.2.3.	<i>Wody powierzchniowe</i>	11
2.2.4.	<i>Warunki hydrogeologiczne.....</i>	11
2.2.5.	<i>Wody podziemne</i>	11
2.2.6.	<i>Gleby.....</i>	12
2.2.7.	<i>Walory krajobrazowe</i>	12
2.2.8.	<i>Szata roślinna</i>	13
2.2.9.	<i>Zasoby surowców naturalnych</i>	13
2.2.10.	<i>Warunki klimatyczne</i>	14
2.3.	CHARAKTERYSTYKA ELEMENTÓW DZIEDZICTWA KULTUROWEGO.....	14
2.3.1.	<i>Zabytki gminy Rzekuń.....</i>	14
2.4.	STRUKTURA SAMORZĄDU TERYTORIALNEGO	16
3.	DEMOGRAFIA GMINY RZEKUŃ.....	17
3.1.	OGÓLNA CHARAKTERYSTYKA PROCESÓW DEMOGRAFICZNYCH.....	17
3.2.	CHARAKTERYSTYCZNE CECHY DEMOGRAFII GMINY	20
4.	INFRASTRUKTURA TECHNICZNA	21
4.1.	KOMUNIKACJA	21
4.2.	DROGOWNICTWO	21
4.3.	GOSPODARKA WODNO – ŚCIEKOWA.....	23
4.3.1.	<i>Zaopatrzenie w wodę.....</i>	23
4.3.2.	<i>Odprowadzanie ścieków.....</i>	25
4.4.	GOSPODARKA ODPADAMI	26
4.5.	ELEKTROENERGETYKA.....	27
4.6.	ZAOPATRZENIE W GAZ	27
4.7.	ZAOPATRZENIE W CIEPŁO.....	28
4.8.	ZAGOSPODAROWANIE PRZESTRZENNE TERENU	28
4.9.	BUDOWNICTWO MIESZKANIOWE.....	29
5.	INFRASTRUKTURA SPOŁECZNA	30
5.1.	OŚWIATA I WYCHOWANIE	30
5.2.	KULTURA	35
5.3.	OCHRONA ZDROWIA.....	36
5.4.	POMOC SPOŁECZNA.....	36
5.5.	BEZPIECZEŃSTWO PUBLICZNE	38
6.	OCHRONA PRZYRODY, KRAJOBRAZU I ŚRODOWISKA.....	38
6.1.	OCHRONA PRZYRODY I KRAJOBRAZU	38
6.2.	STAN CZYSTOŚCI WÓD	44
6.3.	STAN JAKOŚCI POWIETRZA	46
6.4.	STAN KLIMATU AKUSTYCZNEGO	48
6.5.	STAN JAKOŚCI WÓD PODZIEMNYCH.....	49
7.	GOSPODARKA I RYNEK PRACY.....	50
7.1.	PODMIOTY GOSPODARCZE	50
7.2.	CHARAKTERYSTYCZNE CECHY FUNKCJI GOSPODARCZYCH	52
7.3.	BEZROBOCIE I RYNEK PRACY.....	53

8.	ROLNICTWO	55
8.1.	WARUNKI GLEBOWE.....	56
8.2.	WARUNKI SPOŁECZNE, TECHNICZNE I EKONOMICZNE ROLNICTWA	57
9.	TURYSTYKA I REKREACJA.....	58
10.	DOCHODY OSÓB FIZYCZNYCH	58
11.	DOCHODY I WYDATKI BUDŻETU GMINY RZEKUŃ.....	59
12.	WIZJA ROZWOJU GMINY RZEKUŃ W ROKU 2011	63
13.	GŁÓWNE PROBLEMY GMINY I ANALIZA SWOT	65
13.1.	SYNTEZA WYNIKÓW ANALIZY SWOT	66
14.	UWARUNKOWANIA I CELE ROZWOJU	67
15.	BADANIE ZGODNOŚCI CELÓW STRATEGICZNYCH GMINY RZEKUŃ ZE STRATEGIĄ ROZWOJU WOJEWÓDZTWA MAZOWIECKIEGO DO ROKU 2020 I NARODOWYM PLANEM ROZWOJU NA LATA 2007 – 2013.....	69
16.	MISJA GMINY RZEKUŃ	71
17.	KIERUNKI ROZWOJU GMINY RZEKUŃ DO 2011 ROKU	72
18.	MIERNIKI, WSKAŹNIKI MONITORINGU STRATEGII ROZWOJU.....	74

Załączniki

1. Wstęp

1.1. Cel opracowania

Celem niniejszego opracowania jest sformułowanie „Strategii rozwoju Gminy Rzekuń do 2011 roku”

Strategia rozwoju gminy jest drugim obok studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy dokumentem wyznaczającym kierunki rozwoju danego obszaru. Wyrazem dążeń Władz Gminy Rzekuń do określenia postaw długoterminowego rozwoju tej społeczności lokalnej była decyzja o przystąpieniu do opracowania strategii rozwoju Gminy Rzekuń do roku 2011.

Strategia rozwoju gminy to koncepcja systemowego działania, polegająca na: formułowaniu długookresowych celów i ich modyfikacji w zależności od zmian zachodzących w otoczeniu, określaniu zasobów i środków niezbędnych do realizacji tych celów oraz sposobów postępowania zapewniających optymalne ich rozmieszczenie i wykorzystywanie w celu elastycznego reagowania na wyzwania otoczenia i zapewnienia gminie korzystnych warunków egzystencji i rozwoju.

W celu systematycznej poprawy warunków życia mieszkańców, niezbędne jest kontynuowanie rozwoju Gminy Rzekuń. Dla sprostania tym wymogom i oczekiwaniom społeczności lokalnej niezbędnym stało się opracowanie strategii rozwoju.

Zapewnienie zrównoważonego rozwoju gminy wymaga planowania strategicznego, które łączy problematykę społeczną, ekologiczną, gospodarczą i przestrzenną. Strategia rozwoju powinna być podstawowym dokumentem decyzyjnym kierującym działalność organów samorządu terytorialnego w dłuższych okresach czasu.

Niniejsza strategia będzie także podstawą aktualizacji miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego oraz opracowania programów operacyjnych, przedsięwzięć rozwojowych i planów inwestycyjnych, w tym corocznych budżetów gminy.

Wraz z kontynuowaniem przygotowań do wstąpienia Polski do Unii Europejskiej oraz utworzeniem samorządu regionalnego, planowanie strategiczne zyskało nowy wymiar. Jest bowiem warunkiem niezbędnym dla dostępu gmin, powiatów i regionów do funduszy przedakcesyjnych i strukturalnych Unii Europejskiej.

Planowanie strategiczne należy rozumieć jako świadomy, systematyczny i ukierunkowany na przyszłość proces ciągłego przygotowania i podejmowania decyzji dotyczących przyszłego poziomu rozwoju danego obszaru oraz koordynację i integrację działań podejmowanych na rzecz realizacji uzgodnionych i przyjętych celów, zadań i strategii.

„Strategia Rozwoju Gminy Rzekuń do 2011 roku” jest dokumentem otwartym, który powinien być uzupełniany o nowe treści, pomysły i sposoby rozwiązywania problemów. Uchwalenie

strategii nie zamyka dalszych prac, lecz otwiera kolejną fazę polegającą na opracowaniu programów operacyjnych oraz weryfikację i aktualizację celów i priorytetów rozwoju.

1.2. Przedmiot opracowania

Przedmiotem opracowania jest:

- ogólna charakterystyka gminy,
- diagnoza istniejącego potencjału gminy,
- perspektywy rozwojowe gminy wynikające z przewidywanego kształtowania się sytuacji w otoczeniu,
- misja gminy oraz wizja jej rozwoju do 2020 roku,
- cele strategiczne rozwoju gminy, oraz propozycje programów operacyjnych i kluczowych przedsięwzięć do realizacji,
- badanie zgodności celów strategicznych gminy ze Strategią Rozwoju Województwa Mazowieckiego i Narodowym Planem Rozwoju na lata 2004 – 2006,
- lista wskaźników monitoringu realizacji strategii rozwoju gminy.

1.3. Założenia ogólne i metodologiczne

Na potrzeby niniejszej strategii wyróżniono trójpoziomą hierarchię celów:

Cel główny – jest to forma deklaracji ukierunkowująca wszelkie działania, na ogół w programach strategicznych jest utożsamiany z misją lub stanowi główny element misji.

Cel ogólny – określa drogę osiągnięcia stanu docelowego w ramach strategicznego programu rozwojowego.

Cele szczegółowe – programy działania – określają sposób osiągnięcia celu ogólnego (wskazują konkretne działania).

Obszar działania – jest to konkretyzacja w aspekcie branżowym lub terytorialnym miejsca realizacji programu (celu) strategicznego.

Prace nad opracowaniem strategii rozpoczęto od sformułowania założeń wyjściowych, konsultacji ich z mieszkańcami i uzyskania akceptacji władz gminy. Są to:

- a) Strategia powinna być opracowana zgodnie z nadrzędną zasadą rozwoju zrównoważonego. W praktyce będzie on (rozwój) traktowany zgodnie z Agendą 21 – Globalnym Programem Działań na XXI wiek (przyjętym na Konferencji ONZ w Rio de Janeiro w czerwcu 1992 roku i ratyfikowanym przez władze RP).
- b) Cele strategiczne rozwoju gminy powinny być kompatybilne z ogólnymi celami rozwoju województwa oraz kraju. Przy określaniu strategicznych celów rozwojowych gminy oraz kierunków działań będą brane pod uwagę cele strategiczne, zalecenia oraz wskazówki zawarte w następujących dokumentach:
 - Strategia Rozwoju Województwa Mazowieckiego do roku 2020 (2006),
 - Narodowy Plan Rozwoju 2007 - 2013

- Zaktualizowana koncepcja przestrzennego zagospodarowania kraju. Rządowe Centrum Studiów Strategicznych, Warszawa 2005 r.
 - Globalny Program Działań na XXI wiek AGENDA 21 (1992).
- c) Strategia rozwoju powinna stanowić dokument pragmatyczny. Strategia ta powinna określać ścieżkę i zakres rozwoju gminy Rzekuń.
- d) Strategia rozwoju gminy Rzekuń do roku 2011 powinna być narzędziem umożliwiającym podejmowanie działań rozwojowych. Działania proponowane w strategii powinny służyć:
- Stymulowaniu i tworzeniu warunków aktywności społeczeństwa i prorozwojowych zachowań podmiotów gospodarczych,
 - Utrzymaniu lub poprawie stanu środowiska przyrodniczego gminy oraz wzbogaceniu istniejących walorów przyrodniczych regionu.
- e) Strategia rozwoju gminy Rzekuń powinna stanowić dokument o charakterze planistycznym. W związku z powyższym dokument strategii powinien:
- Przedstawiać klarowny obraz celów przyszłego rozwoju gminy akceptowanych społecznie,
 - Umożliwiać podporządkowanie działań doraźnych działaniom długofalowym,
 - Zapewniać koordynację przemian gospodarczych i społecznych w warunkach istniejących ograniczeń korzystania ze środowiska przyrodniczego,
 - Kierunkować podejmowane przedsięwzięcia na maksymalne wykorzystanie aktywów, czyli silnych stron i szans rozwojowych oraz kompensowanie słabych stron i zagrożeń,
 - Umożliwić lepsze zagospodarowanie zasobów gminy, tj. ludzi, ziemi, obiektów, wiedzy, środków finansowych, zasobów naturalnych i kulturowych,
 - Umożliwiać zwiększenie oddolnej inicjatywy i wpływu społeczności na realizację działań rozwojowych,
 - Wpływać na stymulowanie przez władze gminne zmian zgodnych z programem rozwoju,
 - Zwiększać szanse na uzyskanie dodatkowych, zewnętrznych źródeł finansowania strategicznych działań rozwojowych,
- f) Strategia powinna być wykonana metodą ekspercko-społeczną, przy konsultacji z władzami gminy. Przy jej budowie powinny być brane pod uwagę analizy eksperckie wynikające z danych empirycznych. Dużą rolę powinny grać ankiety społeczne pokazujące kierunek zmian akceptowany przez mieszkańców gminy. Równorzędna rolę w stosunku do analiz eksperckich powinny spełniać konsultacje społeczne i wyrażone w ich trakcie poglądy, opinie, dążenia i oczekiwania miejscowej ludności. Podstawowe zapisy strategii – wizja, powinny być konsultowane z szerokim gronem przedstawicieli społeczności gminnej,
- g) Zostanie powołany zespół konsultacyjno-doradczy (Konwent Rozwoju Gminy) do konsultacji podstawowych zapisów Strategii. Zespół ten zostanie powołany przez wójta gminy. Zadaniem zespołu powinno być wypracowanie wspólnie z ekspertami podstawowych zapisów strategii, akceptacja dokumentu przed jego przyjęciem przez organy gminy oraz społeczne monitorowanie przebiegu realizacji strategii. W skład zespołu powinni wejść: władze gminy (wójt, przedstawiciel Rady Gminy), specjaliści Urzędu Gminnego, przedstawiciele podstawowych grup zawodowych.
- h) Realizacją strategii będą kierowały władze gminy. W dokumencie przedstawiona zostanie

koncepcja systemu zarządzania wdrażaniem strategii oraz monitorowania efektów gospodarczych, społecznych, ekologicznych i innych. Wszystkie zadania realizowane przez jednostki zależne od samorządu gminnego powinny być podporządkowane strategicznym celom rozwojowym i być zgodne z programami realizacyjnymi.

- i) Zawarte w strategii programy strategiczne powinny wskazywać sposób osiągnięcia założonych celów rozwojowych. Program strategiczny powinien zawierać następujące elementy:
- Preambułę. Uzasadnienie celowości podjęcia działań z punktu widzenia gospodarczego, społecznego, ekologicznego. Specyfikację celów ogólnych programów (kierunków działania). Ukazanie związków z innymi programami zewnętrznymi, w tym realizowanymi w powiecie i województwie.
 - Obszar działania. Określenie celów szczegółowych programu dla obszaru działania. Specyfikacje zadań programowych. Oczekiwane rezultaty i sposoby ich pomiaru.
 - Beneficjentów programu.
 - Priorytety działania w ramach programu.
- j) Strategia w warstwie zadaniowej powinna być zgodna z zasadą SMART. Zgodność z zasadą SMART oznacza, że zadania będą:
- S**pecific – specyficzne,
 - M**asurable – mierzalne,
 - A**greed – uzgodnione,
 - R**ead – wykonalne,
 - T**imed – określone w czasie.

W niniejszym opracowaniu uwzględniono również wszystkie udostępnione przez Gminę opracowania analityczne, programowe, planistyczne, projektowe, sprawozdawcze i promocyjne dotyczące gminy.

W opracowaniu korzystano także z oprócz wcześniej wymienionych dokumentów zewnętrznych dotyczących Województwa Mazowieckiego oraz całego kraju, w tym także związanych z Unią Europejską. Wymienić tutaj należy następujące opracowania:

- Podstawowe informacje o gminie do diagnozy stanu istniejącego. Ankieta wypełniona przez administrację gminy.
- Strategia Rozwoju Województwa Mazowieckiego do roku 2020 (aktualizacja).
- Polityka ekologiczna państwa na lata 2003 – 2006 z perspektywą na lata 2007-2010
- Narodowa strategia Integracji. KIE – styczeń 1997r.
- Regionalny Program Restrukturyzacji Gospodarki i Przeciwdziałania Bezrobociu w Województwach Polski Północnej. Zespół Zadaniowy ds. Polityki strukturalnej w Polsce.
- Konkurencyjność Regionu Polski Północnej. Holenderski Instytut Ekonomiczny – grudzień 1997r.

- AGENDA 2000 Rozszerzenie Unii Europejskiej. Nowe Wyzwania. Komitet Integracji Europejskiej.
- Strategia finansów publicznych i rozwoju gospodarczego – Polska 2000 – 2010.
- Koncepcja polityki przestrzennego zagospodarowania kraju - październik 1999r.
- Narodowa strategia ochrony środowiska na lata 2000 – 2006.
- Pakt dla rolnictwa i obszarów wiejskich - wrzesień 2000r.

- Strategia Rozwoju Turystyki w latach 2001 – 2006.
- Narodowa Strategia Rozwoju Transportu.
- Strategia Rozwoju Krajowego Produktu Turystycznego do 2004 roku. UKFiT 1997.
- Rządowy Program Wspierania Rozwoju Turystyki w latach 2001 – 2006.
- Wojewódzki Program Rozwoju Regionalnego Mazowsza na lata 2001 – 2006.
- Rocznik Statystyczny Województwa Mazowieckiego 2002r.
- Rocznik Statystyczny Województw 2001r.
- Katalog Województwa Mazowieckiego – Miasta, Powiaty, Gminy 1999r.
- Raport o stanie środowiska w Województwie Mazowieckim w roku 2005.
- WIOŚ – Mazowiecki Urząd Wojewódzki w Warszawie 2000r.
- Regiony Polski – Województwo Mazowieckie Instytut Badań nad Gospodarką Rynkową, Gdańsk – Warszawa 2000r.
- Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego Gminy Rzekuń.
- Budżet gminy w latach 1999 - 2006.
- Podstawowe informacje ze Spisów powszechnych - Gmina Rzekuń – 2002r.

2. Charakterystyka gminy Rzekuń

2.1. Położenie administracyjne

Gmina Rzekuń położona jest w północno-wschodniej części województwa mazowieckiego, w powiecie ostrołęckim ziemskim zajmuje około 136 km² (13 602 ha), z czego 55% stanowią użytki rolne. Gmina Rzekuń jest jedną z jedenastu gmin powiatu ostrołęckiego. Gmina leży w odległości ok. 100 km na północ od Warszawy i w bezpośrednim zasięgu oddziaływania miasta Ostrołęka. Sąsiednie miasta powiatowe oddalone są od ośrodka gminnego: Przasnysz - ok. 50 km w kierunku zachodnim, Maków Mazowiecki – ok. 42 km w kierunku południowo-zachodnim i Ostrów Mazowiecka – 40 km w kierunku południowo-wschodnim.

Gmina graniczy:

- w środkowej i zachodniej części z miastem Ostrołęka,
- od południowego - wschodu z gminą Czerwin,
- od północnego wschodu z gminą Mostkowo położoną w województwie podlaskim,
- naturalną granicą od strony północno-zachodniej i zachodniej jest rzeka Narew. Poprzez rzekę gmina Rzekuń sąsiaduje z gminą Lelis oraz Olszewo Borki.

W wyniku położenia gminy w bezpośrednim sąsiedztwie Ostrołęki, kształtują odmienne funkcje części północno-wschodniej i centralnej gminy. Jest to zaplecze mieszkaniowe oraz magazynowe Ostrołęki i jednocześnie najintensywniej zainwestowana część gminy.

W granicach gminy znajduje się 22 miejscowości zorganizowanych w 22 sołectwa.

Według podziału fizyczno – geograficznego leży w północno – wschodniej części Niziny Północnomazowieckiej. Nizina Północnomazowiecka od północy graniczy z Pojezierzem Mazurskim, a od wschodu w Wysoczyzną Wysokomazowiecką. Dolinowa niewielka część obszaru gminy znajduje się na terenie Międzyrzecza Łomżyńskiego. Północno – zachodnia i zachodnia część dolinowego fragmentu gminy graniczy z Równiną Kurpiowską.

Tabela Nr 1. Dane statystyczne Gminy Rzekuń na tle powiatu i województwa.

L.p.	WYSZCZEGÓLNIENIE	GMINA RZE- KUŃ	POWIAT*	WOJEWÓDZTWO*
1.	Powierzchnia w km kw.	136	2099,32	35.579
2.	Liczba sołectw	22	307	7.308
3.	Liczba miejscowości	22	385	9.168
4.	Ludność ogółem	9.032	84.284	5.157.729
5.	Mężczyźni	4.521	42.834	2.470.083
6.	Kobiety	4.511	41.450	2.680.149
7.	Gęstość zaludnienia osoby/ km kw.	66,41	40,01	145
8.	Współczynnik feminizacji	99,78	96,76	108,5
9.	Urodzenia na 1000 ludności	10,40	11,65	9,5
10.	Zgony na 1000 ludności	10,51	9,17	10,3
11.	Przyrost naturalny na 1000osób	- 0,11	2,48	-0,8
12.	Ludność w wieku przedprodukcyjnym	24,9%	26,5%	22,7%
13.	Ludność w wieku produkcyjnym	62,0%	57,9%	60,8%
14.	Ludność w wieku poprodukcyjnym	13,1%	15,6%	16,5%
15.	Saldo migracji na 1000 ludności	+ 12,6	+1,32	+ 1,9
16.	Stopa bezrobocia w %	15,9	23,9	13,8
17.	Struktura edukacji na 10 tys. ludności:			
	Uczniowie Szkół Podstawowych	738,48	1.377,6	775,7
	Gimnazjów	357,61	820,8	282,7
	Liceów Ogólnokształcących	0	312,9	269,7
	Średnie techniczne i zawodowe	0	250,5	326,5
18.	Użytki rolne w % a powierzchnia ogółem	55 %	62,2%	23,9%
19.	Lasy i grunty leśne w % a powierzchnia ogółem	29 %	30,8%	21,9%
20.	Zarejestrowane podmioty gospodarcze na 10 tys. ludności	596,8	488,7	1026,4
21.	Obiekty noclegowe turystyki	0	4	351

Źródło:

* Urząd Gminy Rzekuń

* Rocznik statystyczny Województwa Mazowieckiego 2006r.

2.2. Charakterystyka elementów środowiska przyrodniczego

2.2.1. Morfologia i rzeźba terenu

Pod względem geomorfologicznym teren reprezentuje rzeźbę polodowcową, pochodzącą z okresu zlodowacenia środkowopolskiego, w krajobrazie którego dominują powierzchnie płaskie i lekko faliste równiny łagodnie rozcięte przez płytkie i dość szerokie doliny rzeczne lub obniżenia wytopiskowe.

W późniejszym okresie pierwotna i bardziej urozmaicona rzeźba terenu została zdenudowana i wyrównana. Zasadnicza część wysoczyzny polodowcowej wyniesiona jest od 100 m do 130m n.p.m. Rozległe powierzchnie wysoczyzny charakteryzują się małymi deniwelacjami i spadkami nie przekraczającymi na ogół 2 %. Wysoczyzna miejscami nadbudowana jest silnie zdenudowanymi pagórkami morenowymi oraz formami wydmowymi, w obrębie których nachylenia terenu

osiągają 5%. Cały obszar urozmaicają obniżenia terenowe i niewielkie zagłębienia bezodpływowe pochodzenia lodowcowego lub formy dolinne o genezie fluwialnodenuwacyjnej, wcięte zaledwie 1,5-3,0 m wgłąb. Dna obniżeń są płaskie, podmokłe, wypełnione sieciami rowów melioracyjnych, rzadziej naturalnych cieków wodnych. Czasami odpływ jest utrudniony i tworzą się zagłębienia bezodpływowe. Największą formą dolinną w tej części gminy jest dolina Czeczotki o zmiennej szerokości z licznymi przewężeniami dna. Od strony zachodniej naturalną granicą oddzielającą wysoczyznę polodowcową od rozległej równiny sandrowej Kurpiowszczyzny jest dolina Narwi. Na terenie gminy Rzekuń dolina rzeczna ciągnie się od wsi Dzbenin po Kamiankę. W obrębie doliny wyróżnia się holocenijską terasę zalewową oraz terasy plejstoceńskie: młodszy akumulacyjny wyniesiony 2-5m i starszy erozyjno-akumulacyjny wyniesiony 5-10m ponad lustro wody. Terasy rzeczne często nadbudowane są formami wydmowymi. Rozpatrując ukształtowanie terenów pod kątem przydatności dla rozwoju funkcji osadniczej i postanowienia zabudowy należy stwierdzić, że nie stanowi ona przeszkód dla realizacji wszelkich form budownictwa.

2.2.2. Budowa geologiczna

Pod względem geologicznym obszar gminy położony jest w granicach Wyniesienia Mazursko-Suwalskiego. Bezpośrednie podłoże czwartorzędu stanowią górnokredowe, wapienie i margle oraz trzeciorzędowe piaski kwarcowe z wkładkami lignitu.

W budowie geologicznej czwartorzędu o miąższości około stu kilkudziesięciu metrów uczestniczą plejstoceńskie osady akumulacji lodowcowej i wodnolodowcowej oraz holocenijskie osady rzeczne, aluwialno-deluwialne, bagienne i wydmy.

Utwory akumulacji lodowcowej (zwałowej) wykształcone w postaci piasków gliniastych oraz glin piaszczystych zalegających na powierzchni terenu lub pod warstwą osadów wodnolodowcowych. Występują na terenie całej gminy z większą koncentracją w jej północno-wschodniej części.

Osady wodnolodowcowe reprezentowane są przez średniozagęszczone i zagęszczone piaski o zmiennej granulacji, często z domieszką żwirów i otoczków o znacznych miąższościach. Czasami przewarstwione są piaskami gliniastymi i pyłami piaszczystymi. Ich występowanie ma charakter powszechny. Utwory pochodzenia lodowcowego i wodnolodowcowego zaliczane są do gruntów o dobrej przydatności na cele budowlane.

Utwory akumulacji rzecznej to przede wszystkim piaski drobne i średnie z domieszką humusu, z wkładkami pyłów i żwirków o zmiennej miąższości. Osady te budują wyższe poziomy terasowe.

Osady aluwialno-deluwialne charakterystyczne są dla den dolinnych, obniżeń terenowych i zagłębień bezodpływowych. Są wykształcone w postaci piasków i pyłów, często występują z domieszką organicznych namulów pylistych i piaszczystych. Z uwagi na zawartość części organicznych stanowią grunty słabonośne o zróżnicowanych wartościach geotechnicznych.

Utwory bagienne zajmują podmokłe dna dolin i obniżeń i wykształcone są jako torfy niskie w stanie silnie rozłożonym. Miąższość torfów jest zróżnicowana od jednego do kilku metrów. Osady te należą do gruntów o dużej ściśliwości i nieprzydatnych dla celów budowlanych

Utwory eoliczne występujące w postaci luźnych i drobnych piasków tworzą niewysokie do 5 m wały wydmore, bądź pola piasków przewianych o miąższości 1-2 m. Ze względu na małą stabilność osady te należą do kategorii gruntów o słabej nośności.

2.2.3. Wody powierzchniowe

Pod względem hydrograficznym obszar gminy Rzekuń położony jest w obszarze zlewni cząstkowej rzeki Narwi zajmującej jej odcinek pomiędzy miejscowościami Nowogród i Ostrołęka. Południowa część gminy znajduje się już na terenie innej zlewni cząstkowej, która zajmuje odcinek Narwi pomiędzy miejscowościami Ostrołęka i Różan. Obszar zlewni cząstkowych przecinany jest dolinami rzek tworzących system hydrologiczny.

Na rozpatrywanym terenie, w przekrojach wodowskazowych prowadzone są obserwacje i pomiary hydrologiczne.

Na terenie gminy nie mają swojej lokalizacji większe ciek wodne ani zbiorniki wód stojących.

Sieć hydrologiczną na obszarze gminy Rzekuń tworzą małe ciek powierzchniowe Czeczotka I, Czeczotka II i Struga Daniszewo – służąca głównie celom regulacji stosunków wodnych na terenach rolniczych. Na tych ciekach nie ma żadnych punktów monitoringu wód powierzchniowych.

2.2.4. Warunki hydrogeologiczne

Z uwagi na odmienne warunki hydrogeologiczne wyróżnić można dwie zasadnicze strefy hydrogeologiczne.

Obszar występowania ciągłego poziomu wód gruntowych o swobodnym zwierciadle utrzymującym się w łatwo przepuszczalnych utworach o dobrych warunkach infiltracji. Zwierciadło wód waha się w granicach 0,5-1,5 m. Zalicza się do niego tereny położone w północno-wschodniej (Laskowiec, Teodorowo) oraz południowo-zachodniej (Korczaki, Kamianka) części gminy.

Obszar, w obrębie którego poziom wód gruntowych może ulegać zakłóceniom na skutek występowania w podłożu utworów trudno przepuszczalnych, a zwierciadło wód często wykazuje napięcie. W okresach wysokich stanów wód mogą lokalnie występować wierzchówki. Ograniczenia hydrogeologiczne występują w pozostałej, przeważającej części gminy Rzekuń. Głębokość występowania wód gruntowych uzależniona jest od konfiguracji terenu i waha się od 1 m do kilku metrów. Najpłytsze występowanie wód gruntowych związane jest z dnami dolin i obniżień, co stanowi utrudnienie przy realizacji budownictwa. Na obszarach pozadolinnych zwierciadło utrzymuje się zazwyczaj poniżej 2 m p.p.t.

Reasumując należy podkreślić, że większa część terenów osadniczych charakteryzuje się mniej korzystnymi warunkami hydrogeologicznymi dla budownictwa. Z lokalizacji należy całkowicie wykluczyć jedynie podmokłe obniżenia i dna dolin rzecznych.

2.2.5. Wody podziemne

Na terenie gminy Rzekuń zasadnicze znaczenie mają wody w utworach czwartorzędowych. Związane jest to z największymi zasobami (znaczną miąższością), najłatwiejszą odnawialnością oraz płytkim zaleganiem wód.

Pierwszy poziom wodonośny na obszarze gminy występuje na głębokości poniżej 1 m od powierzchni terenu i w miarę wzrostu wysokości bezwzględnych obniża się do głębokości większej

niż 4 m (np. w rejonie miejscowości gminnej) wykazując ścisłą zależność od konfiguracji terenu. Ujmowany jest przez studnie gospodarcze (kopane). Charakteryzuje się w większości zwierciadłem swobodnym, lokalnie napiętym oraz w zależności od miąższości warstwy wodonośnej - jednostkową wydajnością rzędu kilku m³/godz./otwór. Wahania zwierciadła wód tego poziomu w skali rocznej i przekroju wieloletnim zamykają się w granicach 0,6 – 1,8 m.

Z uwagi na płytko zalegającą wodę gruntową oraz często zbyt małą wydajność ujęć (zwłaszcza w okresie suszy) poziom ten na ogół nie nadaje się do bezpośredniego wykorzystania (zaopatrzenie ludności w wodę).

Z uwagi na znaczną miąższość utworów czwartorzędowych na obszarze gminy występuje kilka głębszych poziomów wodonośnych utrzymujących się w utworach piaszczysto – żwirowych. Woda z tych poziomów ujmowana przez studnie wiercone na zróżnicowanej głębokości wykorzystywana jest dla potrzeb wodociągów zbiorowych oraz na potrzeby zakładów usługowych. Charakteryzuje się zwierciadłem napiętym oraz zróżnicowaną wydajnością.

Gmina Rzekuń posiada udokumentowane zasoby eksploatacyjne w ilości 1500 m³/h. W tym 446m³/h z nie podłączonego źródła w Teodorowie. Obecnie na terenie gminy eksploatowane są ujęcia wody o zatwierdzonych zasobach eksploatacyjnych w wysokości sumarycznej około 430m³/h. Tak więc potencjalne możliwości zaopatrzenia w wodę są duże.

2.2.6. Gleby

Pokrywą glebową na terenie gminy stanowią głównie utwory powstałe z piasków wodnolodowcowych, w mniejszym zakresie z piasków wydmych. Dominują gleby brunatne wylugowane (ok. 62 % powierzchni gminy). Gleby pseudobielicowe zajmują 26,4% powierzchni i występują w części centralnej gminy. Czarne ziemie zdegradowane zajmują 6,7%, a czarne ziemie właściwe 0,6% gruntów ornych. Gleby murszaste (ok. 4,3 % pow. gm.).

2.2.7. Walory krajobrazowe

Gmina Rzekuń charakteryzuje się zróżnicowanym środowiskiem przyrodniczym, które pomimo znacznych przekształceń, zachowało wiele elementów wymagających równowagi pomiędzy przyrodą a gospodarką i zarazem ochrony. Są to:

- doliny rzeczne Narwi i mniejszych cieków,
- obszary leśne,
- obiekty zabytkowe,
- pomniki przyrody,
- kompleksy gleb w klasach III – gleby chronione,
- trwałe użytki zielone,
- zasoby wód powierzchniowych i podziemnych.

Krajobraz przyrodniczy gminy tworzony jest przede wszystkim przez doliny rzeczne oraz przez bogactwo lasów. Struktura krajobrazu obszaru gminy prezentuje układy mozaikowe z udziałem lasów, trwałych użytków zielonych i obszarów upraw rolniczych. Walory przyrodnicze - dzięki ogromnej różnorodności gatunkowej i siedliskowej tworzące niepowtarzalną kompozycję: w sąsiedztwie terenów rolnych znajdują się cenne zbiorowiska łąkowo - bagienne, leśne, kserofityczne (na wydmach). Niewątpliwym walorem jest nie tylko zachowana przyroda ale jej jakość tzn. brak jest tu większych źródeł zanieczyszczeń przez co środowisko jest mało skażone.

Gminę charakteryzuje średni bo około 29 % udział lasów w ogólnej powierzchni gminy. Jest to lesistość równa średniej krajowej wynoszącej 28,8 % oraz średnia w stosunku do średniej europejskiej wynoszącej 31 %. Prowadzenie racjonalnej gospodarki leśnej i ochrona przyrody ściśle związane są z wielkością kompleksów leśnych. Na terenie gminy lasy będące własnością Skarbu Państwa stanowią w zasadzie jeden większy kompleks.

Ważnym składnikiem środowiska w gminie są zajmujące ok. 26 % powierzchni użytków rolnych gminy użytki zielone, które stanowią półnaturalne siedliska przyrodnicze, towarzyszące istniejącym ciekom i mniejszym dolinom. Są one bardzo istotne ze względu na to iż stanowią one siedliska i miejsca zdobywania pokarmu wielu ptaków, ponadto położone wokół cieków stanowią naturalną barierę dla spływających do wód zanieczyszczeń.

Na terenach znajdujących się w dolinie Narwi oraz w dolinach cieków Czeczotka I i Czeczotka II oraz Struga Daniszewo, większy jest udział trwałych użytków zielonych w strukturze użytkowania tych miejscowości.

Obszar gminy cechują wysokie walory fizjograficzne. Stosunkowo wysoki stopień zachowania lasów i użytków zielonych oraz rozległe doliny rzeczne stwarzają korzystne warunki dla rozwoju wielu gatunków flory i fauny. Cenne walory przyrodniczo – krajobrazowe dolin rzecznych oraz ich usytuowanie i bliskość umożliwiają swobodną migrację fauny i flory.

2.2.8. Szata roślinna

Według klasyfikacji przyrodniczo-leśnej teren opracowania leży w Krainie Mazowiecko-Podlaskiej. Lasy występują w większych kompleksach w okolicach wsi Korczaki, Kamianka, Bora-we na zachodzie oraz Teodorowa i Laskowca na wschodzie gminy.

Najczęściej spotykanym typem siedliskowym lasów jest **bor świeży** ze zdecydowaną dominacją w drzewostanie sosny w różnych klasach wieku i domieszką osiki, dębu oraz brzozy. Ubogi podszyt tworzą: jałowiec, jarzab, brzoza, dąb i kruszyna. Runo również jest ubogie, głównie z mchami i borówkami.

Drugim typem siedliskowym jest **bor mieszany świeży** występujący w postaci niewielkich płatów. Jedyne większe kompleksy położone są w dolinie Narwi. W drzewostanie obok sosny spotyka się brzozę, świerk, osikę i dąb.

Na glebach organicznych i gruntach podmokłych występują **olisy** z młodymi drzewostanami olchowymi, bujnym podszytem (kruszyna, czeremcha, łoża, dereń) i runem. Lasy te są słabo dostępne o niekorzystnym mikroklimacie wnętrza i małej odporności. Wskazane są do pełnienia funkcji ekologicznych jako lasy glebo- i wodochronne.

2.2.9. Zasoby surowców naturalnych

Występujące na terenie gminy Rzekuń surowce naturalne są pochodną przeszłości i budowy geologicznej. Warstwy powierzchniowe gminy na znacznej części budują utwory akumulacji wodno-lodowcowej (sandrowe). Przeważają tu wydmy, luźne piaski, w większości drobne i pylaste o znacznej miąższości.

Na terenie gminy występuje tylko jedno złoża na którego eksploatację wydano koncesję. Jest to złoża piasków kwarcowych „Kurpie- Laskowiec- Ytong”. Powierzchnia złoża wynosi:

- Kurpie -Laskowiec -Ytong I - 22660 m²
- Kurpie – Laskowiec - Ytong II – 41650 m²

zasoby złoża na dzień 31.10 1997 r. wynoszą:

- Kurpie – Laskowiec - Ytong I – 124m³
- Kurpie Laskowiec - Ytong II - 240m³

Jednakże do chwili obecnej wydobywania nie podjęto.

Na terenie gminy występują złoża, które można wykorzystywać gospodarczo. Poza złożem piasków kwarcowych „Kurpie -Laskowiec-Ytong” piaski kwarcowe występują na terenie wsi Teodorowo, Goworki, Ławy, oraz w północno-zachodniej części wsi Przytuły Stare, podobne piaski wydobywano we wsi Dzbenin. Są to piaski wydymowe. Piaski i żwiry pochodzenia wodnolodowcowego występują w części północno-wschodniej i południowej gminy. Wydobywane były we wsi Przytuły Stare, Laskowiec, Czarnowiec, a następnie rozpoznane były we wsi Rzekuń.

Na terenach zabagnionych i podmokłych występują cienkie pokłady torfu o różnym stopniu rozkładu. Obecnie nie prowadzi się eksploatacji torfów, które w większości zajęte są przez trwałe użytki zielone.

2.2.10. Warunki klimatyczne

Klimat w gminie charakteryzuje się:

- Okresem wegetacyjnym wystarczającym dla rozwoju większości roślin uprawnych (średnia temperatura powyżej 5°C) trwającym ok. 200 – 210 dni,
- przeciętną liczbą dni mroźnych (poniżej zera) w roku wynosi przeciętnie 45 – 50 ze średnią temp. 4-5,5°C (najwięcej w styczniu i lutym) i ponad 120 dni z przymrozkami (od września do maja),
- dni gorące, z temperaturą powyżej 25°C (i średnią 17,5 - 18°C) notowane są średnio 30 razy w roku (czerwiec, lipiec i sierpień),
- średnio w roku notuje się 50 dni z mgłą.

Najkorzystniejsze warunki termiczne posiadają tereny dostatecznie nasłonecznione i przewietrzane, o głębokim zaleganiu wód gruntowych.

Na przeważającym obszarze gminy średnia roczna suma opadów, jest niższa od 550 mm. Na obszarze gminy przeważają wiatry zachodnie oraz południowo-zachodnie. Najmniej wiatrów wieje z północy (N) i północnego wschodu (NE), co decyduje o niewielkim napływie powietrza z nad Ostrołęki, gdzie występuje koncentracja emitatorów zanieczyszczeń powietrza.

2.3. Charakterystyka elementów dziedzictwa kulturowego

2.3.1. Zabytki gminy Rzekuń

Teren gminy znajduje się między obszarami o silnej kulturze kurpiowskiej – między Puszcą Zieloną a puszcą Białą. Większa część gminy nie jest utożsamiana z kulturą kurpiowską, mocno osadzoną w świadomości mieszkańców terenów po północnej stronie Narwi. Przez szereg wieków kultura tego regionu bardziej była związana z tradycjami „włociańskimi” i szlacheckimi oraz pracą na roli.

Do dnia dzisiejszego przetrwało szereg przykładów budownictwa drewnianego na tych te-

renach: zagrody, spichlerze, domy. W większości obiekty wpisane do rejestru zabytków i objęte ochroną konserwatorską znajdują się w złym stanie technicznym i wymagają znacznych nakładów na ich renowację i utrzymanie. Część z nich popadło w ruinę lub zostało rozebranych ze względu na stan techniczny.

Na terenie gminy Rzekuń znajduje się – poza wymienionymi poniżej obiektami wpisanymi do rejestru zabytków – wiele stanowisk archeologicznych o wielkiej rozpiętości chronologicznej, od epoki kamiennej do okresu nowożytnego. Liczne znaleziska archeologiczne świadczą o zasiedlaniu tych terenów już w zamierzchłych czasach. Pochodzenie wykopalisk z różnych epok wskazuje na pewną ciągłość osadnictwa.

1 . Historyczne wartości kulturowe wpisane do rejestru zabytków:

- Rzekuń – kościół parafialny z pocz. XX w. – nr dec. 1044/91 z dn. 10.01.1974r.; (z zachowaniem strefy ekspozycji wokół kościoła);
- Susk Stary – dwór z poł. XIX w. – nr dec. 23/81/129 z dn. 30.03.1981r.; (w planie należy wyznaczyć strefę ochrony konserwatorskiej – wszelka działalność inwestycyjna powinna być uzgadniana ze Służbą Ochrony Zabytków);
- Przytuły Stare – park z przełomu XVIII/XIX w. – nr dec. 182 z dn. 27.01.1984r.;
- Susk Stary – park z XIX w. – nr dec. 186 z dn. 20.01.1984r.;
- Rzekuń – cmentarz parafialny rzym.-kat. – nr dec. 226 z dn. 13.01.1986r.;
- Czarnowiec – krąg kamienny kultury przeworskiej z okresu wpływów rzymskich, stanowisko nr 3 – nr dec. 316 z dn. 22.06.1992r.;

2 . Obiekty architektoniczne wpisane do ewidencji obiektów zabytkowych:

1) Borawe

- dom nr 104 – drewn. pocz. XX w.;
- stodoła w zagrodzie nr 61 – drewn. ok. 1928;

2) Czarnowiec

- pozostałości parku dworskiego krajobrazowego – wł. prywatna, poł. XIX w.;
- dom nr 10 – drewn. ok. 1912;
- dom nr 12 – drewn. ok. 1910-1912;

3) Daniszewo

- zagroda nr 41 – dom drewn. 1927, spichlerz drewn. 1912;

4) Ołdaki

- dom nr 2 – drewn. ok. 1920;
- dom nr 4 – drewn. 1926;
- dom nr 13 – drewn. 1938;
- dom nr 16 – drewn. 1926;
- dom nr 25 – drewn. ok. 1920;
- obora w zagrodzie nr 22 – mur. 1900;

5) Rozwory

- dom nr 14 – drewn. 1926;

- dom nr 15 – drewn. 1920;
- spichlerz w zagrodzie nr 1 – drewn. 1920;

6) Rzekuń

- kaplica cmentarna – mur. I poł. XIX w. ul. Kościuszki;
- dom nr 9 – drewn. 1933;
- dom nr 17 – drewn. ok. 1928;
- dom nr 21 – drewn. 1917-1920;

7) Przytuły Stare

- kaplica fil. P. W. Św. Antoniego Padewskiego – mur. 1921-1922;
- park dworski krajobrazowy – II poł. XIX w.;

8) Susk Stary

- dom nr 24 – mur. 1927;

9) Teodorowo

- dwór – drewn. k. XIX w.;

10) Zabiele

- dom nr 20 – drewn. ok. 1920;
- dom nr 66 – mur. 1918.

2.4. Struktura samorządu terytorialnego

Gmina wykonuje zadania publiczne zgodnie z ustawą z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym z późn. zmianami (Dz. U. Nr 142. poz. 1591).

Powyższe zadania są realizowane przez powołane, w wyniku wyborów, władze samorządowe, które przedstawiają się następująco:

1. Rada Gminy – władza uchwałodawcza (14 radnych, w tym przewodniczący i dwóch zastępców przewodniczącego),
2. Władza wykonawcza – Wójt.

W strukturze gminy działają następujące jednostki organizacyjne:

- Urząd Gminy Rzekuń,
- Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Rzekuniu,
- Zakład Gospodarki Komunalnej w Rzekuniu,
- Zakład Obsługi Szkół i Przedszkoli,
- Przedszkole Samorządowe w Rzekuniu,
- Gimnazjum im Józefa Piłsudskiego w Rzekuniu,
- Szkoła Podstawowa im. Gen. J. Bema w Rzekuniu,
- Szkoła Podstawowa w Ołdakach,
- Szkoła Podstawowa im. M. Czychowskiego w Dzbeninie z oddziałem przedszkolnym,
- Szkoła Podstawowa im. Armii Krajowej w Drwęczu,
- Szkoła Podstawowa Nr 1 im. Ks. A. Pęksy w Laskowcu,

- Szkoła Podstawowa w Borawem z oddziałem przedszkolnym,
- Gminna Biblioteka Publiczna w Rzekuniu.

Poza strukturą Gminy Rzekuń:

- Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej – Przychodnia Lekarska „MEDYK”
- Filia Banku Spółdzielczego w Ostrołęce
- Urząd Pocztowy w Rzekuniu

W miejscowości Rzekuń prowadzona jest obsługa ludności w zakresie usług podstawowych i ponadpodstawowych. Są to usługi w zakresie administracji gminnej, oświaty, zdrowia, opieki społecznej, sakralne, obsługi rolnictwa, handlu gastronomi, rzemiosła Usługi ponadpodstawowe występują też w większych wsiach. Ochotnicza Straż Pożarna, mająca 6 jednostek w tym 4 jednostki typu S-1 tj. Dzbenin, Kamianka Zabiele i Rozwory, oraz 2 jednostki typu S-2 w Rzekuniu i w Borawem.

Współpraca zagraniczna

Gmina Rzekuń nie posiada obecnie żadnej podpisanej umowy o współpracę z gminą zagraniczną.

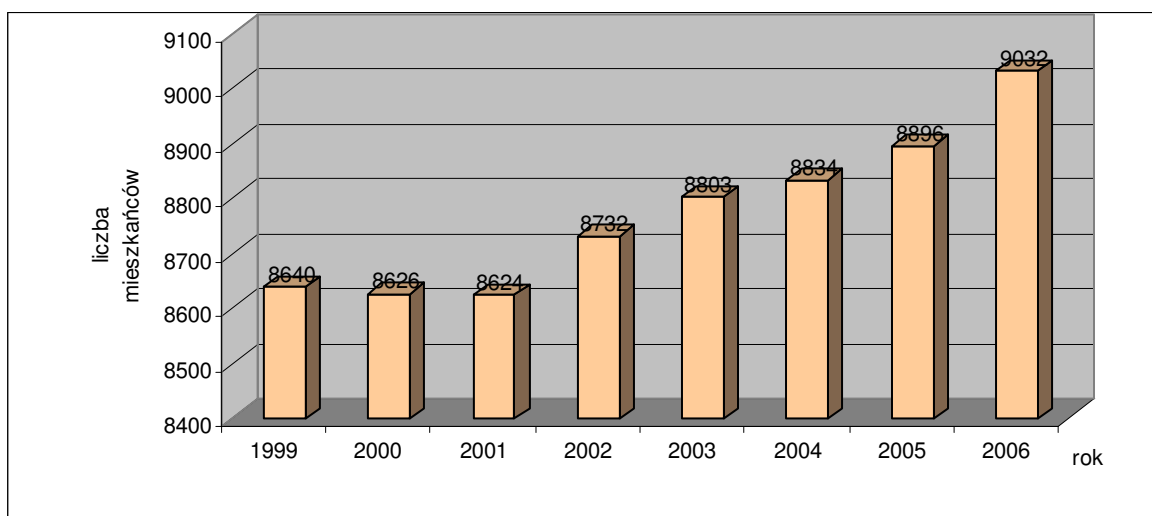
3. Demografia gminy Rzekuń

3.1. Ogólna charakterystyka procesów demograficznych

Tabela Nr 2. Rozwój ludności na terenie gminy Rzekuń w latach 1999 – 2006

Rok	Stan ludności	Przyrost naturalny - urodzenia	
		Osoby	Na 1000 osób
1999	8640	98	11,34
2000	8626	90	10,43
2001	8624	93	10,78
2002	8732	100	11,45
2003	8803	93	10,56
2004	8834	82	9,20
2005	8896	100	11,24
2006	9032	94	10,40

* Źródło: Roczniki statystyczne województwa mazowieckiego
Dane Urzędu Gminy Rzekuń

Wykres Nr 1. Zmiany w liczbie ludności na terenie gminy Rzekuń w latach 1999 – 2006

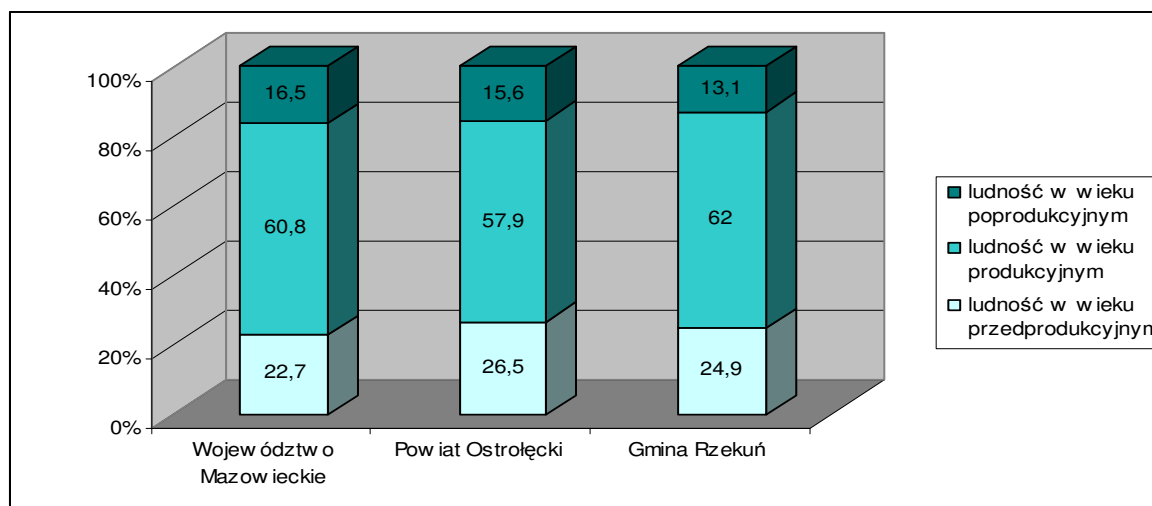
Powyższe dane wskazują na systematyczny, trwający od 2002 roku wzrost ludności gminy spowodowany przede wszystkim dodatnią migracją ludzi młodych na teren gminy.

Tabela Nr 3. Struktura wiekowa ludności gminy Rzekuń w roku 2006 (stan na dzień 30. VI.2006r.)

Wyszczególnienie	W wieku przedprodukcyjnym					W wieku	
	Razem	0-4	5-9	10-14	15-18	Produkcyjnym	Poprodukcyjnym
Ogółem	2335	469	579	776	511	5565	1180
Mężczyźni	1192	236	333	371	252	2965	399
Kobiety	1143	233	246	405	259	2600	781

* Źródło: Ludność, stan i struktura w przekroju terytorialnym. Stan w dniu 30.VI.2006 r. – Główny Urząd Statystyczny, Warszawa 2006.

Cechą charakterystyczną struktury wiekowej jest znaczna przewaga ilości mężczyzn w wieku przedprodukcyjnym oraz znaczna przewaga kobiet w wieku poprodukcyjnym na terenie gminy.

Wykres Nr 2. Struktura wiekowa ludności gminy Rzekuń w ujęciu procentowym na tle Powiatu Ostrołęckiego i Województwa Mazowieckiego.

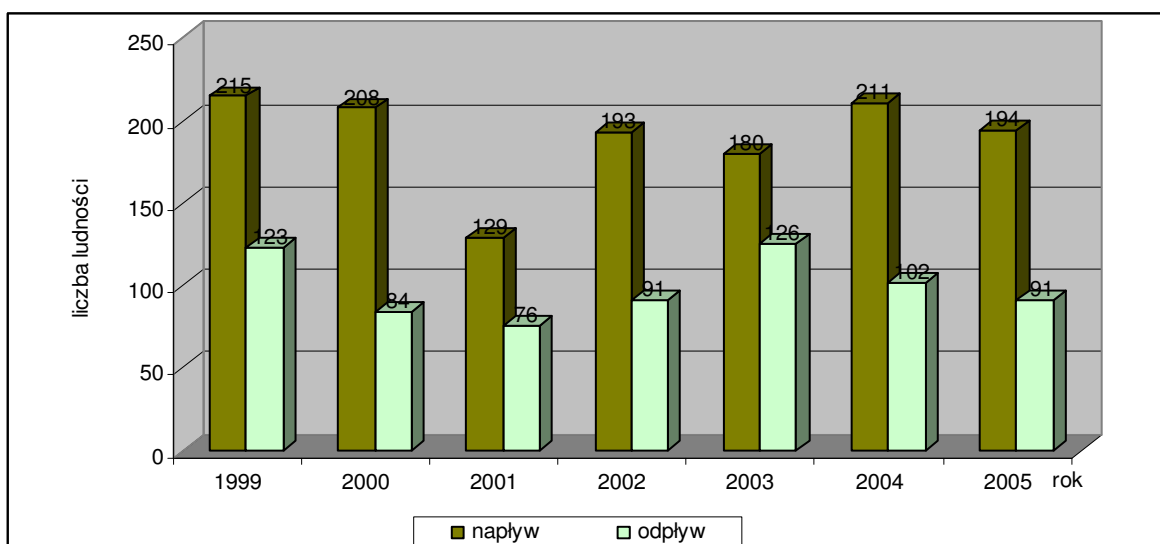
Gmina Rzekuń posiada korzystną strukturę wiekową ludności. Ludzie w wieku produkcyjnym stanowią ok. 61,3% (wg stanu na 30.VI.2006 r.) przy zaledwie 13 % udziale ludzi w wieku poprodukcyjnym. W odniesieniu do struktury wiekowej na terenie powiatu i województwa, gmina Rzekuń charakteryzuje się najbardziej korzystną

Tabela Nr 4. Migracje stałe ludności

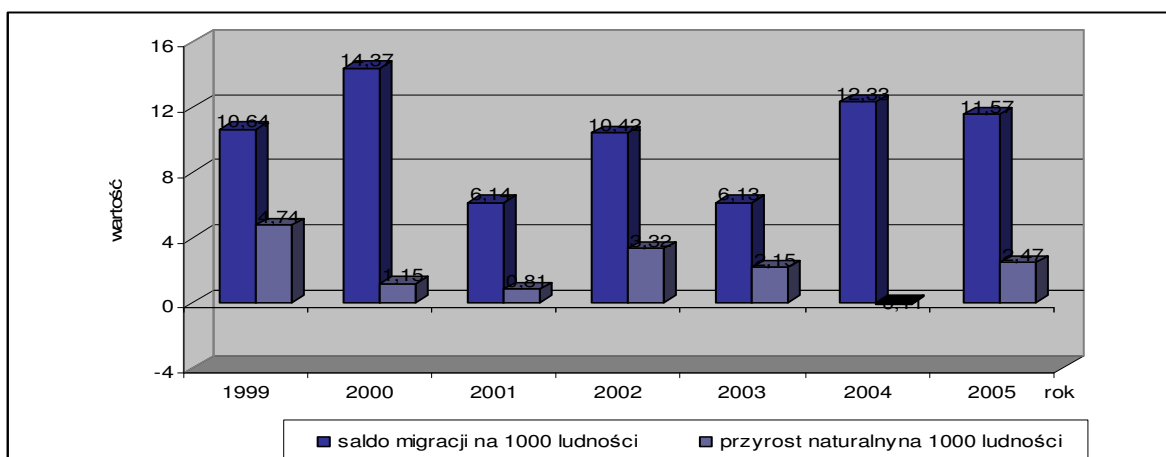
Lata	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005
Napływ	215	208	129	193	180	211	194
Odływ	123	84	76	91	126	102	91
Saldo migracji na 1000 ludności	+ 10,64	+ 14,37	+ 6,14	+ 10,42	+ 6,13	+ 12,33	+ 11,57
Przyrost naturalny na 1000 ludności	+ 4,74	+ 1,15	+ 0,81	+ 3,32	+ 2,15	- 0,11	+ 2,47

Źródło: Roczniki Statystyczne Województwa Mazowieckiego
Urząd Gminy Rzekuń

Wykres Nr 3. Wielkość odpływu i napływu ludności na teren gminy w latach 1999 – 2005

Wykres Nr 4. Saldo migracji i wielkość przyrostu naturalnego na terenie gminy Rzekuń w latach 1999-2006

Powyższe zestawienie pokazuje utrzymujący się wysoki dodatni wskaźnik migracji na teren gminy. Obserwuje się brak zdecydowanego czynnika mogącego wpłynąć na przełamanie w/w tendencji. Korzystnym jest również utrzymujący się dodatni wskaźnik przyrostu naturalnego.

Stopniowo zwiększająca się liczba ludności gminy jest wynikiem dodatniego przyrostu naturalnego oraz dodatniego i stosunkowo wysokiego salda migracji.

Tabela Nr 5. Poziom wykształcenia mieszkańców gminy Rzekuń

Wyszczególnienie	Ogółem	Poziom wykształcenia								
		wyższe	policealne	Średnie			zasadnicze zawodowe	podstawowe ukończone	podstawowe nieukończone i bez wykształcenia szkolnego	nieustalone
				razem	ogólnokształcące	Zawodowe				
OGÓŁEM	6956	445	109	1788	271	1517	1587	2687	337	3
w wieku:										
13-19	1136	-	-	64	24	40	94	885	93	-
20-29	1201	138	17	563	114	449	323	154	4	2
30-39	1240	139	27	437	50	387	459	176	2	-
40-49	1310	98	36	440	38	402	451	282	2	1
50-59	726	42	19	178	20	158	180	297	10	-
60-64	326	8	5	55	11	44	35	213	10	-
65 i więcej	1017	20	5	51	14	37	45	680	216	-
Nieustalonym	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Mężczyźni	3484	162	25	809	68	741	1042	1303	141	2
Kobiety	3472	283	84	979	203	776	545	1384	196	1

W gminie Rzekuń z uwagi na poziom wykształcenia największy udział bo ok. 26% ma ludność posiadająca wykształcenie średnie.

Odsetek ludności posiadającej wykształcenie wyższe wynosi ok. 6,4% i a on tendencję wzrostową. Najwięcej ludzi posiadających wyższe wykształcenie jest w wieku 20 – 39 lat.

Stosunkowo duży udział w gminie Rzekuń stanowi ludność z wykształceniem zasadniczym zawodowym - 22,8 % (najwięcej w przedziale wiekowym od 30 – 49 lat) i podstawowym (najwięcej w przedziale wiekowym 65 lat i więcej).

3.2. Charakterystyczne cechy demografii gminy

Najważniejszymi przesłankami dalszego rozwoju demograficznego Gminy Rzekuń są:

- tempo i struktura przyrostu naturalnego,
- skala migracji,

Do najważniejszych cech demograficznych mających wpływ na rozwój społeczno – gospodarczy na obszarze gminy należy:

- utrzymanie się tendencji wzrostowej liczby ludności,
- wzrastający dodatni wskaźnik migracji na 1000 osób korzystniejszy niż w województwie i w powiecie,
- utrzymanie się równowagi płci z niewielką przewagą mężczyzn. (Kobiety dominują w wieku poprodukcyjnym, natomiast mężczyźni niwelują te ilości będąc w przewadze wieku produkcyjnym i przedprodukcyjnym).

4. Infrastruktura techniczna

4.1. Komunikacja

Przez teren gminy przebiega droga krajowa nr 61 relacji Ostrołęka – Łomża – Augustów - Suwałki stanowiąca trasę wyjazdową na pojezierze suwalskie oraz dojazd do wschodniej granicy kraju. W części środkowej gminy biegnie droga wojewódzka nr 627 relacji Ostrołęka-Ostrów Mazowiecka, która stanowi połączenie z Warszawą oraz z sąsiednimi gminami tj.: Troszyn i Czerwin. Sieć dróg powiatowych i gminnych zapewnia połączenie komunikacyjne ze wschodnią częścią województwa mazowieckiego. Środkowa (położona najbliżej miasta) i północna część gminy obsługiwana jest przez komunikację miejską Ostrołęki.

Trasy komunikacji PKS obejmują swoim zasięgiem całą gminę i łączą miejscowości gminy z miastem Ostrołęka głównymi trasami wlotowymi: drogą krajową, drogą wojewódzką oraz drogami powiatowymi i gminnymi.

Jakość dróg, zarówno krajowej, wojewódzkiej jak i dróg powiatowych i gminnych nie jest dostosowana do ciągle wzrastającego natężenia ruchu i wymaga modernizacji.

Przez teren gminy przebiegają linie kolejowe relacji: Warszawa-Ostrołęka, Ostrołęka-Białystok, Ostrołęka-Szczytno oraz linia towarowa z węzła kolejowego do zakładów: Zespołu Elektrowni Ostrołęka oraz Stora Enso przez Ławy i Goworki. Do niedawna jego znaczenie było bardzo duże i miało znaczący wpływ na rozwój gminy.

Obecnie wraz ze spadkiem znaczenia transportu kolejowego na rzecz samochodowego jego znaczenie dla rozwoju gminy jest coraz mniejsze.

4.2. Drogownictwo

Przez teren gminy przechodzi droga krajowa nr 61 prowadząca ruch z Warszawy do Augustowa.

Powiązania komunikacyjne gminy Rzekuń odbywają się w oparciu o układ drogi krajowej, wojewódzkiej oraz dróg powiatowych na który składają się następujące elementy sieci drogowej:

- Dla powiązań zewnętrznych w skali kraju i regionu:
- krajowa nr 61 Warszawa - Ostrołęka – Łomża – Augustów,
- droga wojewódzka nr 627 Łomża – Ostrów Mazowiecka – Sokołów Podlaski.
- Drogi powiatowe – realizują połączenia gminy Rzekuń z sąsiednimi gminami, powiązania z drogami krajową i wojewódzką:
- droga nr 28158 Rzekuń-Czarnowiec,
- droga nr 28159 Rzekuń-Zabiele-Łączyn,
- droga nr 28160 Zabiele-Ołdaki-Teodorowo,
- droga nr 28162 Troszyn-Zabiele,
- droga nr 28176 Goworowo-Tomasze-Rzekuń,

- droga nr 28178 Goworowo-Kamianka-Pomian,
- droga nr 28527 Długosiodło-Goworowo-Ostrołęka,
- droga nr 2830003 od drogi Ostrów Mazowiecka-Ostrołęka–Susk Nowy -Susk Stary-Ławy - Ostrołęka,
- droga nr 2830004 Daniszewo-Czarnowiec,
- droga nr 2830005 Drwęcz-Daniszewo,
- droga nr 2830009 Dzbenin-Tobolice.
- Uzupełnienie sieci stanowią drogi gminne:
- droga nr 2830002 Dzbenin-Ostrołęka,
- droga nr 2830006 Kamianka-Borawe,
- droga nr 2830007 Rozwory-Przytuły-Oldaki,
- droga nr 2830008 Oldaki-Laskowiec-Teodorowo-do drogi krajowej Ostrołęka-Suwałki,
- droga nr 2830010 Rzekuń-Drwęcz,
- droga nr 2830011 Nowa Wieś Wschodnia-Goworki-Ławy,
- droga nr 2830012 od drogi wojewódzkiej Ostrołęka-Ostrów Mazowiecka-Rzekuń k/cmentarza do drogi powiatowej Rzekuń-Czarnowiec.

Długość, stan techniczny dróg na terenie gminy Rzekuń zestawiono w poniższych tabelach.

Tabela Nr 6. Drogi publiczne – długość, stan techniczny, potrzeby i stopień ich zaspokojenia na terenie gm. Rzekuń

Wyszczególnienie	Ogółem w km	W tym o nawierzchni utwardzonej
Drogi krajowe:	5,75	5,75
Drogi wojewódzkie:	3,25	3,25
Drogi powiatowe:	64,97	54,00

- Źródło: dane Urzędu Gminy Rzekuń

Tabela Nr 7. Wykaz dróg gminnych na terenie gminy Rzekuń

Nazwa drogi	Długość w km	W tym o nawierzchni	
		asfaltowej w km	gruntowej w km
Drogi gminne	17,06	5,85	11,21
wiejskie	22,30	2,30	20,00

Źródło: dane Urzędu Gminy Rzekuń

Łącznie na terenie gminy długość dróg wynosi 113,33 km, w tym o nawierzchni utwardzonej 71,15 km i 42,18 km o nawierzchni gruntowej i żwirowej.

4.3. Gospodarka wodno – ściekowa

4.3.1. Zaopatrzenie w wodę

Zaopatrzenie w wodę mieszkańców gminy Rzekuń odbywa się zarówno z ujęć znajdujących się na terenie gminy jak również częściowo z ujęć na terenie miasta Ostrołęka i gminy Goworowo. Gmina posiada bardzo wysoki bo ok. 96 % stopień zwodociągowania.

Sieć wodociągowa na terenie gminy posiada następujący układ:

1. Wodociąg grupowy we wsiach: Zabiele, Rozwory, Susk Stary, Przytuły Nowe zasilany z ujęcia wody w m. Zabiele składającego się z 2 studni wierconych o łącznej wydajności 26 m³/h. Ujęcie wyposażone jest w stację uzdatniania wody o wydajności 26 m³/h.

2. Wodociąg grupowy we wsiach: Nowa Wieś Wschodnia, Ołdaki zasilany z ujęcia wody w m. Nowa Wieś Wschodnia składającego się z 2 studni wierconych o łącznej wydajności 27 m³/h. Ujęcie wyposażone jest w stację uzdatniania wody o wydajności 26,8 m³/h.

3. Wodociąg grupowy w miejscowościach: Rzekuń, Ulice Słowackiego i Kolejowa w m. Ostrołęka, Czarnowiec, Tobolice, Dzbenin, Korczaki, Daniszewo zasilany z ujęcia wody w Rzekuniu składającego się z 3 studni wierconych o wydajnościach odpowiednio: SW1-80, SW-22 i SW3 – 23 m³/h. Ujęcie wody wyposażone jest w stację uzdatniania wody o wydajności 63,6 m³/h.

4. Sieć wodociągowa zasilająca budynki zakładu penitencjarnego w Przytułach Starych zasilana z ujęcia wody składającego się z 2 studni wierconych o wydajnościach 52 i 53 m³/h. Ujęcie wyposażone jest w stację uzdatniania wody o wydajności 29 m³/h.

5. Wodociąg grupowy we wsiach: Ławy, Goworki, Nowa Wieś Wschodnia os. Leśniewo, Teodorowo, Laskowiec – zaopatrywany w wodę z OPWiK Ostrołęka.

6. Sieć wodociągowa we wsi Kamianka zasilana jest z ujęcia wody w m. Lipianka w gminie Goworowo.

We wsiach Drwęcz, Dzbenin, Kamianka, Rozwory i Tobolice znajdują się studnie głębinowe z punktami czerpania wody. W miejscowości Teodorowo, na terenie tarasu zalewowego znajduje się ujęcie wody dla potrzeb miasta – od dawna nie eksploatowane.

Tabela Nr 8. Długość oraz ilość przyłączy do istniejącej na terenie gminy Rzekuń sieci wodociągowej w roku 2006.

L.p.	Nazwa miejscowości	Ilość przyłączy	Długość sieci wodociągowej
1.	Borawe	80	6,1
2.	Czarnowiec	52	3
3.	Daniszewo	45	5,5
4.	Drwęcz	-	-
5.	Dzbenin	55	7
6.	Goworki	22	6
7.	Kamianka	54	4,6
8.	Kaczyny Tobolice	54	4
9.	Korczaki	14	2
10.	Laskowiec	182	10
11.	Ławy	105	7,3
12.	Nowa Wieś Wschodnia	58	3
13.	Óldaki	28	3
14.	Przytuły Nowe	14	1,2
15.	Przytuły Stare	-	-
16.	Rozwory	37	3,7
17.	Rzekuń	574	15
18.	Susk Nowy	43	5,5
19.	Susk Stary	20	3
20.	Teodorowo	36	11,6
21.	Zabiele	62	5
22.	Nowa Wieś Wsch. Os. Leśniewo	38	3
23.	Zarośla	39	4
24.	Tbolice	54	4
Razem:		1746	123,6

- Źródło: dane Urzędu Gminy Rzekuń

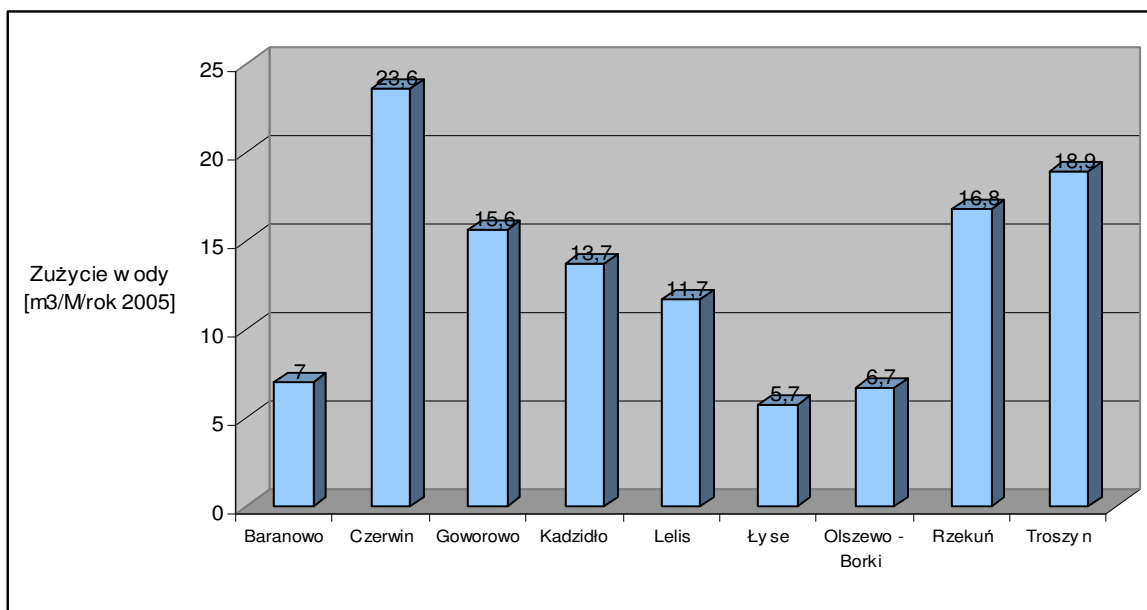
Tabela Nr 9. Sieć wodociągowa i kanalizacyjna w gminie Rzekuń w roku 2005 na tle powiatu Ostrołęckiego

Wyszczególnienie		Gmina Rzekuń*	Powiat Ostrołęcki**
Sieć w km	wodociągowa rozdzielcza	123,6	791,1
	kanalizacyjna	7,8	105,1
Liczba przyłączy prowadzących do budynków	wodociągowe	1746	9969
	kanalizacyjne	194	2423
Zużycie wody z wodociągów w gospodarstwach domowych	w m ³	150,5	1047,5
	na 1 mieszkańca w m ³	16,8	12,4

Źródło: *dane Urzędu Gminy Rzekuń

** dane wg Rocznika Statystycznego Województwa Mazowieckiego 2006

Wykres Nr 5. Zużycie wody w gospodarstwach domowych [$\text{m}^3/1\text{mieszkańca}$] w gminie Rzekuń na tle zużycia w gminach sąsiednich w roku 2005.

Zużycie wody w m^3 na mieszkańca w gospodarstwach domowych w gminie Rzekuń wynoszące $16,8 \text{ m}^3/\text{M}$ w roku 2005 w odniesieniu do gmin powiatu Ostrołęckiego jest stosunkowo wysokie. Świadczy o dość wysokim standardzie wyposażenia mieszkań w gminie. Należy dążyć do ograniczania zużycia wody poprzez m.in. stosowanie wodooszczędnych urządzeń AGD.

Tabela Nr 10. Sieć wodociągowa i kanalizacyjna [2005 r.]

Wyszczególnienie		Gmina Rzekuń*	Powiat Ostrołęcki**
Sieć w km	wodociągowa rozdzielcza	123,6	791,1
	Kanalizacyjna	7,8	105,1
Liczba przyłączy prowadzących do budynków	wodociągowe	1746	9969
	kanalizacyjne	194	2423
Zużycie wody z wodociągów w gospodarstwach domowych	w m^3	150,5	1047,5
	na 1 mieszkańca w m^3	16,8	12,4
Stopień	zwodociągowania	96%	50,4%
	skanalizowania	2,2%	10,8%

Źródło: *dane Urzędu Gminy Rzekuń

**dane wg Rocznika Statystycznego Województwa Mazowieckiego 2006

4.3.2. Odprowadzanie ścieków

Na terenie gminy siecią kanalizacyjną objęta jest tylko część miejscowości gminnej. Długość wybudowanej w latach 1998-2005 sieci mierzy ogółem 7800 mb. Jest ona podłączona do kolektora sanitarnego przy ul. Żeromskiego w Ostrołęce. Gmina nie posiada własnej oczyszczalni ścieków. Ścieki w gospodarstwach gromadzone są w zbiornikach i okresowo dowożone do oczyszczalni ścieków w Ostrołęce.

4.4. Gospodarka odpadami

Aktualnie gospodarka odpadami na terenie gminy Rzekuń oparta jest o zbiórkę i wywóz odpadów z gospodarstw domowych przez firmy transportowe na podstawie indywidualnych umów. Gmina nie posiada własnego składowiska odpadów. Odpady są wywożone na składowisko odpadów w Ostrołęce oraz w części do Zakładu Unieszkodliwiania Stałych Odpadów Komunalnych w Warszawie. W gminie działa po części selektywna zbiórka surowców wtórnych tj. szkła, papieru i tworzyw sztucznych oraz metalu. Zorganizowany system gospodarki w gminie nie funkcjonuje..

Mieszkańcy są zaopatrzeni w pojemniki do gromadzenia odpadów komunalnych i mają zawarte indywidualne umowy na odbiór tych odpadów. W chwili obecnej blisko 60 % mieszkańców posiada już podpisane umowy.

Aktualnie na odbiór odpadów z terenu gminy zezwolenie posiadają firmy:

- FUKS ALTVATER SULO POLSKA Sp. z o.o. w Ostrołęce, ul. Kurpiowska 12, 07-410 Ostrołęka – z firmą w roku 2005 posiadało umowy 636 gospodarstw domowych,
- MPK Sp. z o.o. w Ostrołęce, ul. Kołobrzaska 5, 07-410 Ostrołęka – firmą w roku 2005 posiadało umowy 322 gospodarstw domowych,
- Zakład Usług Komunalnych Wiesław Kisiel Sp. z o.o. w Ostrołęce, Laskowiec, ul. Słoneczna 2, 07-401 Ostrołęka - z firmą w roku 2005 posiadało umowy 209 gospodarstw domowych

Gmina posiada opracowany Gminny Plan Gospodarki Odpadami. Gospodarka odpadami będzie realizowana w oparciu o ten właśnie dokument. Gmina Rzekuń zawartą umową zobowiązała się do prowadzenia gospodarki odpadami na swoim terenie w oparciu o „Zintegrowany system zagospodarowania odpadów stałych w Ostrołęce i obszarze funkcjonalnym”.

W ramach realizacji planu gospodarki odpadami zostaną wykonane następujące zadania:

- Objęcie wszystkich mieszkańców gminy zorganizowanym systemem zbiórki wszystkich rodzajów odpadów komunalnych, a co za tym idzie wyeliminowanie niekontrolowanego wprowadzania odpadów komunalnych do środowiska.
- Prowadzenie szkoleń i edukacji społeczeństwa z zakresu prawidłowej gospodarki odpadami, jej założeń, celowości i znaczenia dla ludzi i środowiska,
- Stworzenie systemu selektywnej zbiórki odpadów dla wszystkich mieszkańców gminy,
- Zorganizowanie GPZON,
- Wydzielanie ze strumienia odpadów niebezpiecznych,
- Wydzielanie ze strumienia odpadów komunalnych odpadów budowlanych i ich ponowne wykorzystanie lub unieszkodliwianie,
- Wydzielanie ze strumienia odpadów komunalnych odpadów wielkogabarytowych i ich ponowne wykorzystanie lub unieszkodliwianie,
- Wydzielanie ze strumienia odpadów komunalnych odpadów ulegających biodegradacji i ich unieszkodliwianie,
- Wydzielanie ze strumienia odpadów opakowaniowych i ich recykling,
- kontynuowanie i rozwijanie ponadgminnej struktury organizacyjnej w zakresie gospodarki odpadami komunalnymi z miastem Ostrołęką, współpraca przy tworzeniu Stacji Segregacji Odpadów i Kompostowni. Budowa w/w obiektów pozwoli zmniejszyć znacząco ilość odpadów trafiających na składowisko miejskie. Budowa systemu o zasięgu ponadgminnym zwiększa jego opłacalność ekonomiczną.
- kierowanie strumienia zmieszanych odpadów komunalnych na sortownię i następnie do Zakładu Unieszkodliwiania Odpadów w Ostrołęce.
- Utrzymanie przez władze gminy współpracy z władzami powiatu ostrołęckiego i innych gmin

współpracy w zakresie dalszego funkcjonowania systemu zbiórki, transportu i unieszkodliwiania odpadów prowadzonej przez koncesjonowany podmiot, co jest istotne z punktu widzenia rozwoju racjonalnej gospodarki odpadami.

Realizacja wymienionych zadań przez gminę Rzekuń doprowadzi do stworzenia i właściwego funkcjonowania systemu gospodarki odpadami na terenie gminy.

W zakresie gospodarki odpadami pochodzącymi z sektora gospodarczego większość zakładów posiada uzgodnienia sposobu postępowania z wytworzonymi odpadami i podpisane umowy na odbiór odpadów.

4.5. Elektroenergetyka

Od źródła czyli od Zespołu Elektrowni Ostrołęka przez teren gminy przebiegają:

a) trasy linii magistralnych wysokiego napięcia:

- 220 kV Ostrołęka-Miłosna własność PSE,
- 10 kV Ostrołęka-Ostrów Mazowiecka,
- 110 kV Ostrołęka-Żabin,
- 110 kV Ostrołęka-Kolno-Łomża

b) linie średniego napięcia 15 kV.

Układ funkcjonalny sieci jest prawidłowy. Na terenie gminy występują słupowe stacje transformatorowe. Jest to zgodne z zasadami zasilania terenów wiejskich. W gminie zlokalizowana jest duża ilość stacji transformatorowych z transformatorami małej mocy. Jest to związane ze specyfiką budownictwa wiejskiego (rozproszonego).

Zachodzi konieczność rozbudowy sieci i stacji transformatorowych oraz modernizacji istniejących stacji. W miejscowościach gdzie występuje zwarta zabudowa należy przewidzieć konieczność budowy i rozbudowy stacji transformatorowych, ponieważ istniejące nie zapewniają prawidłowych parametrów prądu elektrycznego.

W latach 1999-2002 wykonano modernizację sieci energetycznej w miejscowościach: Łaskowiec i Nowa Wieś Wschodnia osiedle Leśniewo. Miejscowości te należą do wiodących w zakresie rozwoju – w bardzo dużym tempie wzrasta ilość nowych budynków mieszkalnych jak również odnotowuje się napływ ludności z innych terenów kraju. Są to ponadto miejscowości charakteryzujące się zwartą zabudową i dużą gęstością zaludnienia.

4.6. Zaopatrzenie w gaz

Na terenie gminy istnieje sieć gazociągów średniego ciśnienia zasilanych ze stacji redukcyjno-pomiarowej 1⁰. Istniejąca sieć gazowa obsługuje przede wszystkim odbiorców indywidualnych. Za priorytetowe uznaje się zwiększenie ilości odbiorców indywidualnych we wsiach zgazyfikowanych, co ma wpływ na poprawę stanu środowiska przez zmniejszenie emisji zanieczyszczeń do atmosfery.

Według danych GUS długość czynnej sieci wynosi 84,5 km, do której podłączonych jest 459

gospodarstw domowych, z czego 241 gospodarstw używa również gazu do ogrzewania mieszkań. Dla porównania na terenie powiatu ostrołęckiego długość sieci gazowej wynosi 183,9 km z 2030 podłączeniami do budynków mieszkalnych.

4.7. Zaopatrzenie w ciepło

Na terenie gminy budynki ogrzewane są indywidualnie. Źródłem ciepła są własne kotłownie na paliwo stałe lub ciekłe i piecowe, gaz ziemny.

4.8. Zagospodarowanie przestrzenne terenu

Gmina Rzekuń należy do gmin o promienistej strukturze przestrzennej. Szkieletem układu przestrzennego jest droga krajowa nr 61 Warszawa – Augustów przecinająca gminę na dwie części: zachodnią i wschodnią, oraz droga wojewódzka nr 627 i powiatowe zapewniające właściwe funkcjonowanie wsi. Osadnictwo skupia się głównie wzdłuż dróg powiatowych i gminnych.

Do najbardziej zurbanizowanego obszaru należą wsie przylegające do granic administracyjnych miasta Ostrołęka.

Zachodnia część gminy z uwagi na atrakcyjne krajobrazy (duże kompleksy leśne, łąkowe oraz dolinę rzeki Narew) została włączona w obszar projektowany do ujęcia w europejską sieć ekologiczną NATURA 2000 pod jako Specjalny Obszar Ochrony Ptaków PLB 140014 „Dolina Dolnej Narwi”. Teren ten jest najbardziej atrakcyjny krajobrazowo i przyrodniczo z terenu całej gminy.

Inny charakter mają tereny otwarte we wschodniej i południowej części gminy. Są to użytki rolne (poza zwartą zabudową wsi) z obszarami leśnymi w zachodniej, północno – wschodniej i południowych krańcach gminy. Tereny te stanowią bazę do rozwoju funkcji gospodarczych, tj. rolnictwa. Są w zasadzie wolne od zabudowy z wyjątkiem sporadycznej zabudowy zagrodowej. Niewiele występuje tu również zadrzewień śródpolnych.

Gmina Rzekuń należy do gmin o podstawowej funkcji produkcji żywności. Bazą do rozwoju tej funkcji gospodarczej są użytki rolne o pow. 7 487 ha, stanowiące 55% powierzchni ogólnej gminy. Rolnicza przestrzeń produkcyjna charakteryzuje się zróżnicowaną jakością gleb, ogólnie ich jakość uznawana jest za średnią. Najlepsze gleby III klasy bonitacyjnej występują na obszarze ok. 43 ha łąk i ok. 18 ha pastwisk w miejscowościach: Borawe, Czarnowiec, Daniszewo, Tobolice Ławy, Nowa Wieś Wschodnia, Ołdaki, Przytuły Stare, Rzekuń i Susk Nowy.

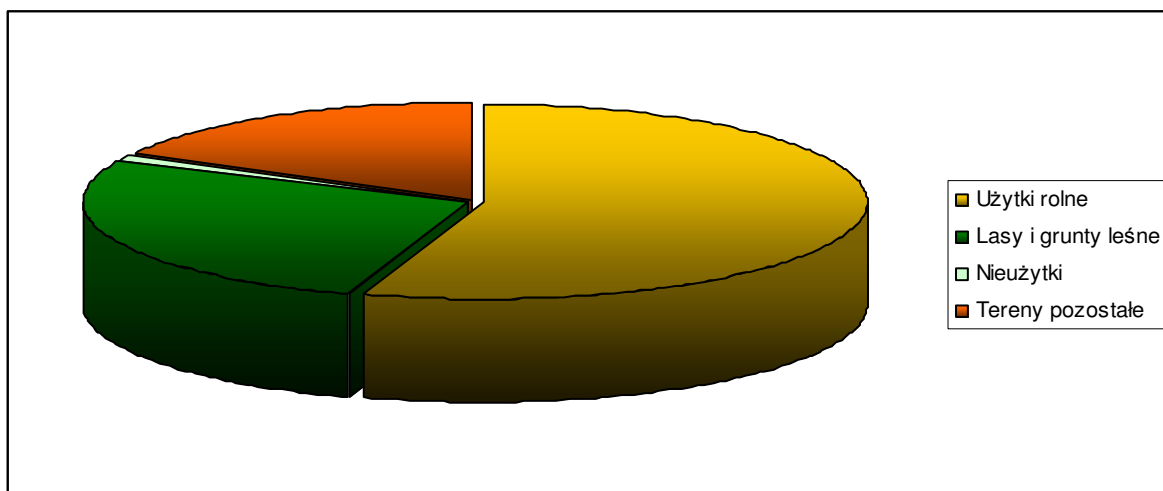
Uzupełniającą funkcją jest funkcja mieszkaniowa, tzw. „sypialniana”, wynikająca z położenia w bezpośrednim sąsiedztwie miasta Ostrołęka oraz dostępnych powiązań komunikacyjnych (gł. sieci dróg).

Powierzchnia całej gminy to 136 km² tj. 13602,241 ha.

Tabela Nr 11. Struktura powierzchni gminy

L.p.	Rodzaj użytku	Powierzchnia w ha	Struktura w %
1.	Użytki rolne	7 487	55 %
2.	Lasy i grunty leśne	3 646	27 %
3.	Nieuzytki	154	1 %
4.	Tereny pozostałe	2 335	17 %
Razem:		13 602	100%

Źródło: dane Urzędu Gminy Rzekuń

Wykres Nr 6. Struktura powierzchni gminy Rzekuń [%]

4.9. Budownictwo mieszkaniowe

Rozwój budownictwa mieszkaniowego należy rozpatrywać w dwóch istotnych aspektach:

1. rozwój budownictwa mieszkaniowego dla potrzeb ludności zamieszkującej teren gminy,
2. rozwój budownictwa mieszkaniowego dla potrzeb ludności nie będących mieszkańcami gminy lecz pragnących osiedlić się na jej terenie.

Wyżej wymieniony podział jest o tyle uzasadniony między innymi od posiadania (lub ich uzyskania) odpowiednich środków finansowych.

Na terenie gminy znajduje się 2497 mieszkań (11453 izby), których łączna powierzchnia wynosi 244422 m². Przeciętna powierzchnia jednego mieszkania wynosi 97,9 m². Na jedno mieszkanie przypada 3,62 osoby, a na jedną osobę przypada 27,0 m² powierzchni użytkowej mieszkania.

Tabela Nr 11. Zasoby mieszkaniowe w gminie Rzekuń w 2005 R. na tle województwa i powiatu.

Wyszczególnienie	Mieszkania	Izby	Pow. użytkowa mieszkań w m ²	Przeciętna				
				Liczba izb w mieszkaniu	Liczba osób na		Powierzchnia użytkowa w m ²	
					1 mieszkanie	1 izbę	1 mieszkanie	Na 1 osobę
Województwo	185507	6576533	125936756	3,51	2,75	0,78	67,1	24,4
Powiat	21603	91990	1980706	4,26	3,90	0,92	91,7	23,5
Gmina Rzekuń	2497	11453	244422	4,59	3,62	0,79	97,9	27,0

Źródło: dane wg Rocznika Statystycznego Województwa Mazowieckiego 2006

W odniesieniu do warunków mieszkaniowych na terenie powiatu gmina Rzekuń charakteryzuje się lepszymi warunkami z uwagi zarówno na większą powierzchnię użytkową przypadającą na 1 osobę ale także większą ogólną powierzchnię mieszkań, liczę izb w mieszkaniu oraz liczbę osób przypadającą na 1 mieszkanie. Z uwagi na powierzchnię użytkową mieszkania przypadającą na 1 osobę oraz przeciętną powierzchnię użytkową mieszkania sytuacja w gminie Rzekuń jest korzystniejsza od przeciętnej na terenie całego województwa mazowieckiego.

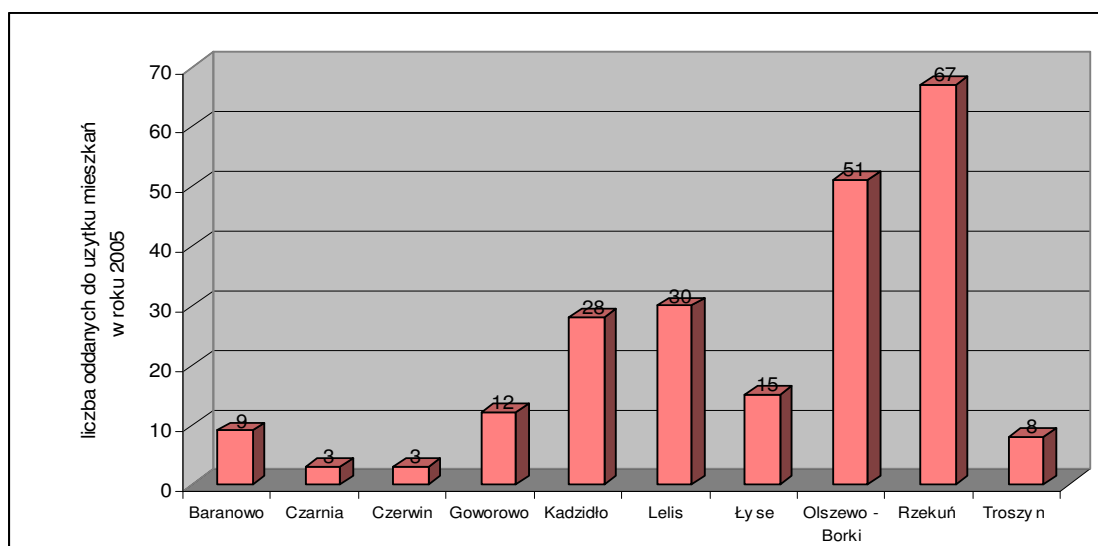
Rozwój mieszkalnictwa na terenie gminy mierzony liczbą oddanych do użytku mieszkań w gminie Rzekuń w odniesieniu do sytuacji w powiecie jest wysoki. W roku 2005 spośród gmin powiatu ostrołęckiego najwięcej mieszkań do użytku oddano w gminie Rzekuń bo 67 co stanowiło 28% wszystkich oddanych do użytku mieszkań w powiecie ostrołęckim.

Tabela Nr 11. Mieszkania oddane do użytkowania w roku 2005.

Wyszczególnienie	Mieszkania	Izby	Powierzchnia użytkowa w m ²	
			mieszkań	przeciętna 1 mieszkania
Województwo	28241	107227	2645200	97,3
Powiat	241	1353	33479	138,9
Gmina Rzekuń	67	349	8593	128,3

Źródło: dane wg Rocznika Statystycznego Województwa Mazowieckiego 2006

Wykres Nr 7. Liczba oddanych do użytku mieszkań w gminie Rzekuń na tle gmin powiatu ostrołęckiego

5. Infrastruktura społeczna

5.1. Oświata i wychowanie

Na terenie Gminy Rzekuń funkcjonują następujące placówki oświatowe:

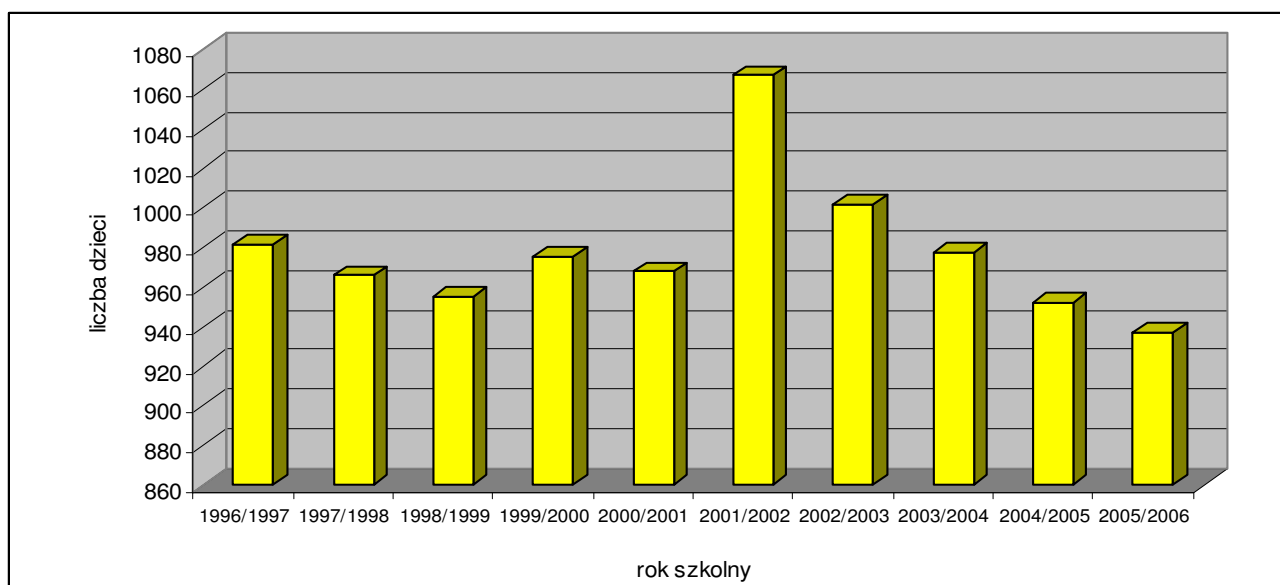
1. Szkoła Podstawowa w Borawem,
2. Szkoła Podstawowa w Drwęczy,
3. Szkoła Podstawowa w Dzbeninie,
4. Szkoła Podstawowa w Laskowcu,
5. Szkoła Podstawowa w Ołdakach,
6. Szkoła Podstawowa w Rzekuniu,
7. Gimnazjum w Rzekuniu,
8. Przedszkole w Rzekuniu.

Liczba miejsc w szkołach jest wystarczająca (wg wskaźnika – 12% ogółu ludności, tj. ok. 1 080 miejsc).

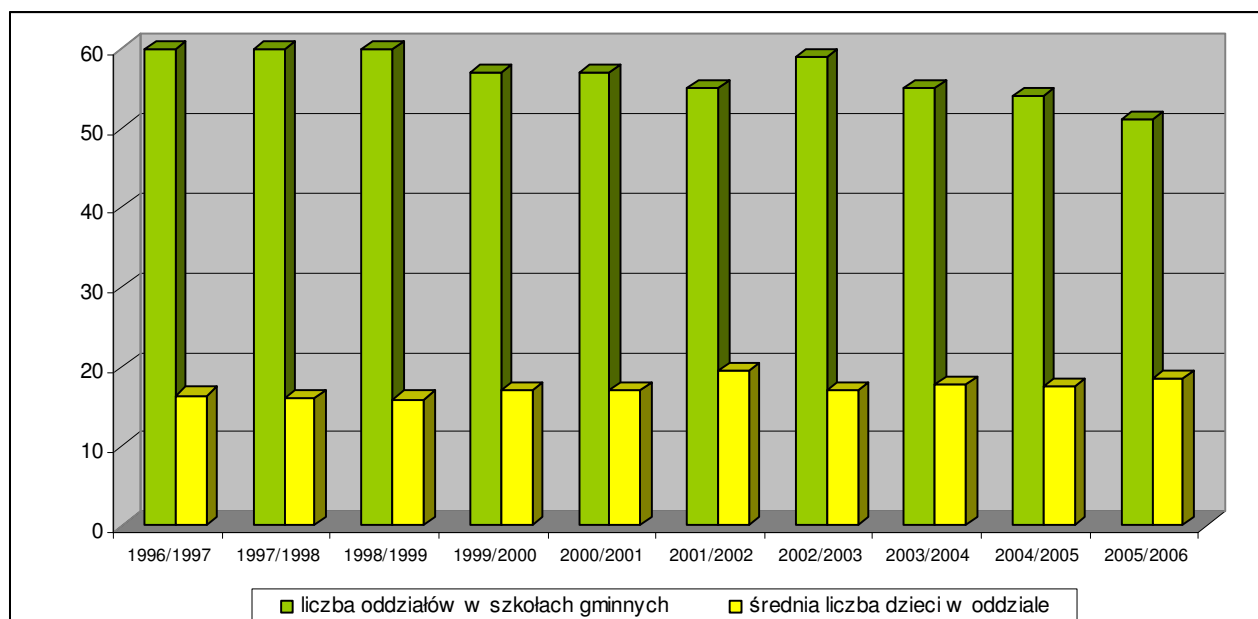
Tabela Nr 11. Średnia ilość dzieci w i oddziałów w szkołach gminy w latach 1996–2006

Rok szkolny	Liczba dzieci		Liczba oddziałów		Średnia liczba dzieci w oddziale	
	Szk. Podst.	Gimn.	Szk. Podst.	Gimn.	Szk. Podst.	Gimn.
1996/1997	982		60		16,4	
1997/1998	966		60		16,1	
1998/1999	955		60		15,9	
1999/2000	Szk. Podst. 865	Gimn. 111	Szk. Podst. 52	Gimn. 5	Szk. Podst. 16,6	Gimn. 22,2
2000/2001	758	210	52	5	16,5	23,3
2001/2002	747	320	46	9	16,6	22,9
2002/2003	690	312	45	14	16,8	22,3
2003/2004	664	314	41	14	16,2	22,4
2004/2005	657	295	41	13	16	22,7
2005/2006	649	288	39	12	16,6	24

Źródło: dane Urzędu Gminy Rzekuń, od r 1999/2000 Szkoły Podstawowe i Gimnazja

Wykres Nr 8. Liczba dzieci w szkołach na terenie gminy Rzekuń w latach 1996 – 2006

Ilość dzieci uczących się w Szkołach Podstawowych i Gimnazjum wykazywała tendencję zmienną. Najwięcej dzieci uczęszczało do szkół w latach 2001 – 2003. Od tego momentu w gminie obserwuje się systematyczny spadek liczby uczniów.

Wykres Nr 9. Liczba oddziałów w szkołach gminy Rzekuń oraz średnia liczba uczniów w oddziale w latach 1996–2006

Na terenie gminy Rzekuń liczba oddziałów w szkołach od roku 2003 z roku na rok zmniejsza się. Jest to związane ze spadkiem liczby dzieci. Średnia liczba dzieci w oddziale wahała się od 19,4 w roku szkolnym 2001/2002 do 15,9 w roku szkolnym 1998/1999. Wzrost średniej liczby dzieci w oddziale w ostatnich latach związany jest ze zmniejszeniem liczby oddziałów szkolnych.

Tabela Nr 12. Szkolnictwo publiczne podstawowe, gimnazja i przedszkola w Gminie Rzekuń w roku 2005/2006

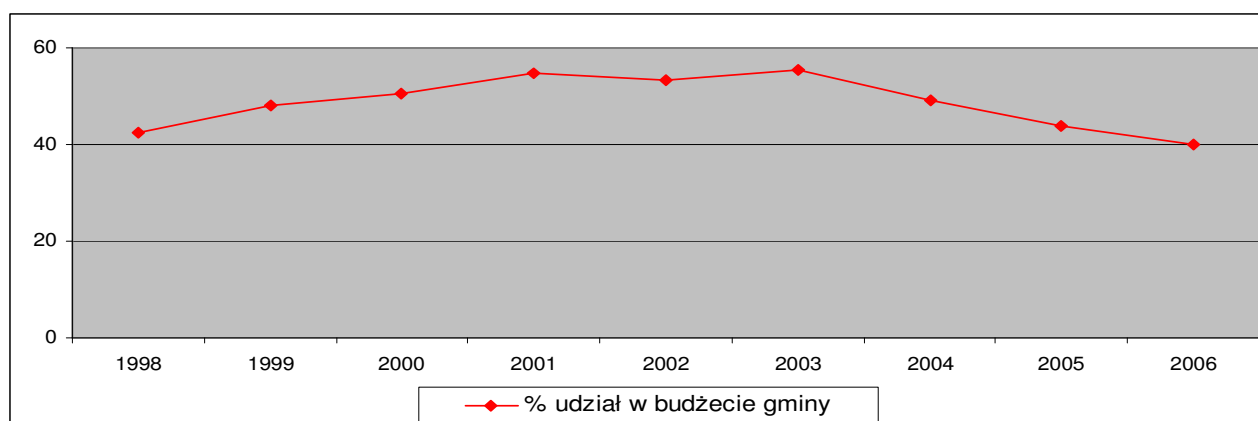
L.p.	Placówka	Gmina Rzekuń
1.	Liczba Szkół Podstawowych	6
2.	Liczba uczniów w Szkołach Podstawowych	649
3.	Liczba nauczycieli w Szkołach Podstawowych	65
4.	Liczba oddziałów w Szkołach Podstawowych	39
5.	Liczba Gimnazjów	1
6.	Liczba uczniów w Gimnazjum	288
7.	Liczba nauczycieli w Gimnazjum	25
8.	Liczba oddziałów Gimnazjum	12
9.	Razem uczniów	937
10.	Oddziały „0”	6
11.	Liczba uczniów w oddziałach „0”	82
12.	Liczba nauczycieli w oddziałach „0”	6

Źródło: dane Urzędu Gminy Rzekuń

Tabela Nr 13. Nakłady budżetu gminy na oświatę, subwencja oświatowa

Wykonanie budżetu gminy			
Rok	Ogółem oświata w tys. zł.	% udział w budżecie gmi- ny	% udział subwencji w wydatkach oświatowych ogółem
1998	3067	42,5 %	87,1 %
1999	3750	48,1 %	72 %
2000	4442	50,5 %	62 %
2001	4920	54,6 %	70,3 %
2002	5150	53,2 %	68 %
2003	5835	55,3 %	68 %
2004	7225	49,0 %	60 %
2005	6521	44,0 %	68 %
2006	7033	40,0 %	65,7 %

Źródło: Rocznik Statystyczny Województwa Mazowieckiego 1998-2006
Urząd Gminy Rzekuń

Wykres Nr 10. % udział wydatków na oświatę w budżecie gminy Rzekuń w latach 1998 – 2006

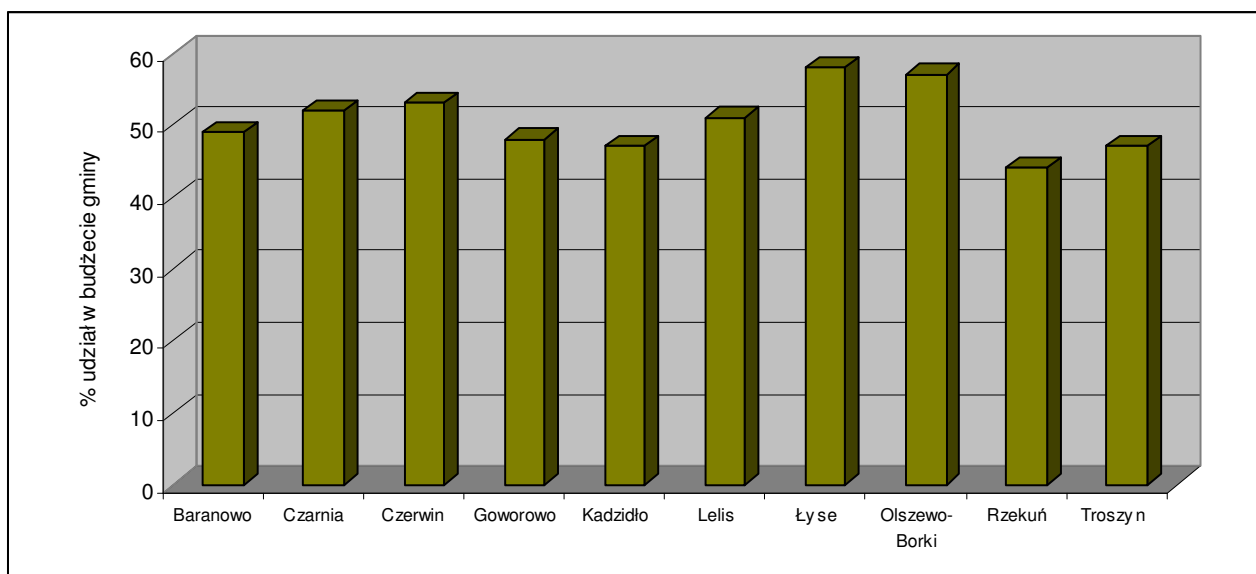
Jak wynika z powyższego zestawienia wysokość wydatków rocznych na oświatę w gminie systematycznie rośnie. Jednak w ogólnym rozrachunku procentowy udział przeznaczanych na oświatę pieniędzy w budżecie gminy systematycznie spada.

Tabela Nr 14. Wydatki na oświatę i wychowanie w gminie Rzekuń i ich udział procentowy w budżecie gminy w latach 2003 – 2006

Rok	Ogółem wydatki na oświatę (w tyś. zł) w gmi- nie Rzekuń	Udział w budżecie
2003	5 835	55,3 %
2004	7225	49,2 %
2005	6521	44,0 %
2006	7033	40,0 %

Źródło: Rocznik Statystyczny Województwa Mazowieckiego 2004-2006
Urząd Gminy Rzekuń

Wykres Nr 11. Porównanie procentowych wydatków gminy na oświatę i wychowanie z gminami powiatu ostrołęckiego za rok 2005.

Źródło: dane wg Rocznika Statystycznego Województwa Mazowieckiego 2006

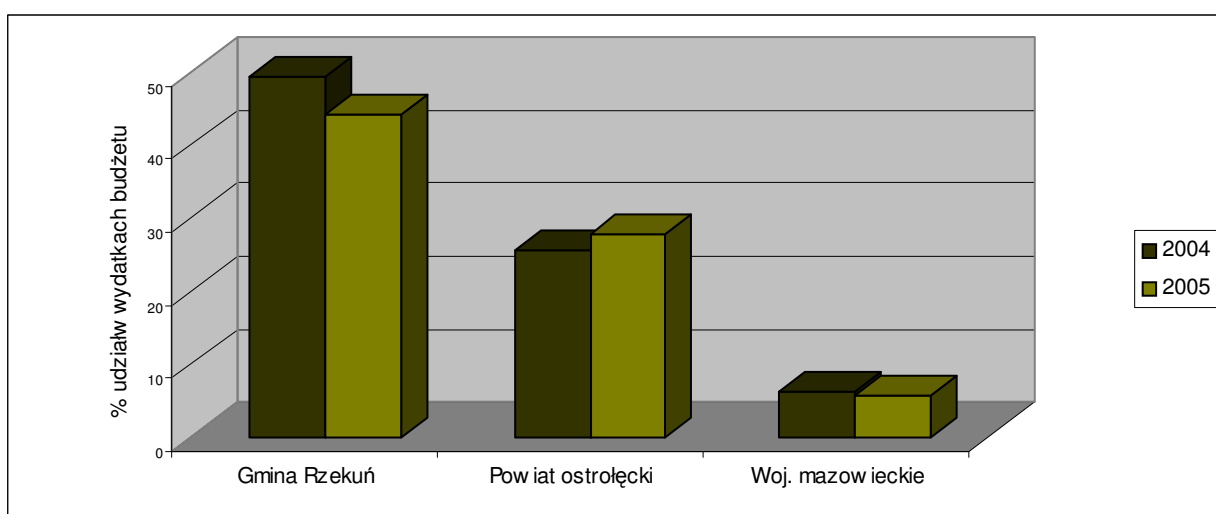
W porównaniu do sąsiednich gmin powiatu, procentowy udział wydatków na oświatę i wychowanie w Gminie Rzekuń jest najniższy.

Tabela Nr 15. Porównanie wydatków na oświatę i wychowanie i ich udziału procentowego w budżecie gminy Rzekuń z wydatkami powiatu i województwa w latach 2004 i 2005

	Rok 2004		Rok 2005	
	Ogółem wydatki na oświatę (w tys. zł)	Udział w budżecie	Ogółem wydatki na oświatę (w tys. zł)	Udział w budżecie
Gmina Rzekuń	7 225	49,2	6 521	44,0
Powiat ostrołęcki	9 908,3	25,6	9 768,9	27,8
Woj. mazowieckie	68 500,0	6,3	95 900,3	5,6

Źródło: Rocznik Statystyczny Województwa Mazowieckiego 2004-2006, Urząd Gminy Rzekuń

Wykres Nr 12. Porównanie zmian procentowego udziału wydatków na oświatę i wychowanie w wydatkach budżetu gminy Rzekuń, powiatu i województwa w latach 2004 i 2005

Udział wydatków na oświatę i wychowanie w gminie Rzekuń w roku 2005 w odniesieniu do

roku 2004 wykazał widoczny spadek. Spadek udziału wydatków na oświatę i wychowanie nastąpił także w wydatkach województwa mazowieckiego. Natomiast przeciwną tendencję, bo wzrostową zanotowano udziale wydatków powiatu ostrołęckiego.

5.2. Kultura

W gminie Rzekuń brak jest charakterystycznych dla gminy imprez kulturalnych.

Na terenie gminy działa Gminna Biblioteka Publiczna usytuowana w budynku Urzędu Gminy przy ulicy Kościuszki 33. Funkcjonują również filie Biblioteki Publicznej w Rzekuniu – w miejscowościach Borawe i Laskowiec .

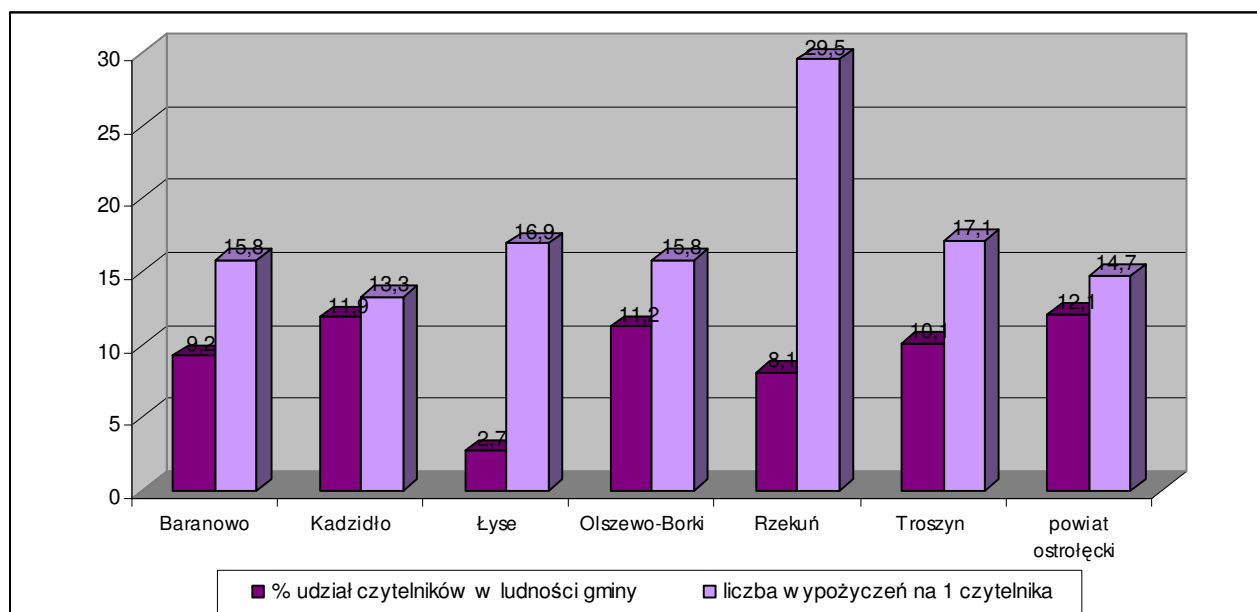
Księgozbiór na koniec roku 2006 liczył 34809 woluminów (łącznie z filiami). Ze środków samorządowych w 2006r zakupiono 741 książek.

Porównanie:

	2005	2006
Czytelnicy	732	744
w tym do lat 15	346	345
Wypożyczenia: Książki	21626	21 039

Jak obrazuje to powyższe zestawienie wzrasta liczba czytelników w gminie. Wzrost ten zaobserwowano wśród czytelników po 15 roku życia. Spada natomiast liczba wypożyczeń w bibliotekach.

Wykres Nr 13. Porównanie % udziału czytelników oraz liczby wypożyczeń na 1 czytelnika w gminie Rzekuń z gminami powiatu ostrołęckiego i sytuacją ogólną w powiecie ostrołęckim [2005 r.]

Jak obrazuje to powyższy wykres w gminie Rzekuń przypada najwyższa liczba wypożyczeń na 1 czytelnika spośród analizowanych gmin i jest znacznie wyższa niż średnia dla powiatu ostrołęckiego. Gorzej przedstawia się sytuacja w udziale czytelników w ludności gminy jest ona

niższa od średniej dla powiatu ostrołęckiego. Spośród analizowanych gmin gorsza sytuacja jest tylko w gminie Łyse.

5.3. Ochrona zdrowia

Na terenie gminy Rzekuń funkcjonuje Niepubliczny Zakład Obsługi Zdrowotnej - Przychodnia Lekarska „MEDYK” w godzinach nocnych, w dni wolne od pracy, niedziele i święta oraz opiekę w nagłych przypadkach zachorowań pełni całodobowo dyżur lekarski w Ostrołęce. Przychodnia realizuje zadania z zakresu podstawowej opieki zdrowotnej. Na terenie miejscowości Rzekuń jest także 1 specjalistyczna praktyka stomatologiczna.

5.4. Pomoc społeczna

Pomoc społeczna jest instytucją polityki państwa mającej na celu umożliwienie osobom i rodzinom przezwyciężenie trudnych sytuacji życiowych, których nie są one w stanie pokonać wykorzystując własne środki, możliwości i uprawnienia.

Celem pomocy społecznej jest zaspokojenie niezbędnych potrzeb życiowych osób i rodzin oraz umożliwienie im bytowania w warunkach odpowiadających godności człowieka. Pomoc społeczna powinna w miarę możliwości doprowadzić do życiowego usamodzielnienia osób i rodzin oraz ich integracji ze środowiskiem.

Na terenie gminy Rzekuń funkcjonuje Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej który w roku 2005 zatrudniał 7 osób. Ośrodek realizuje zadania:

- własne gminy o charakterze obowiązkowym,
- zlecone z zakresu administracji rządowej realizowanych przez gminę.

Na terenie gminy brak jest rodzin zastępczych.

Do Ośrodka zgłasza się bardzo dużo osób informowanych przez środki masowego przekazu o możliwościach uzyskania pomocy. Wszystkie zgłoszone i rozpoznane po sporządzeniu wywiadu środowiskowego i zebraniu niezbędnych dokumentów sprawy realizowane są na bieżąco.

Tabela Nr 16. Zadania zlecone za lata 2005- 2006

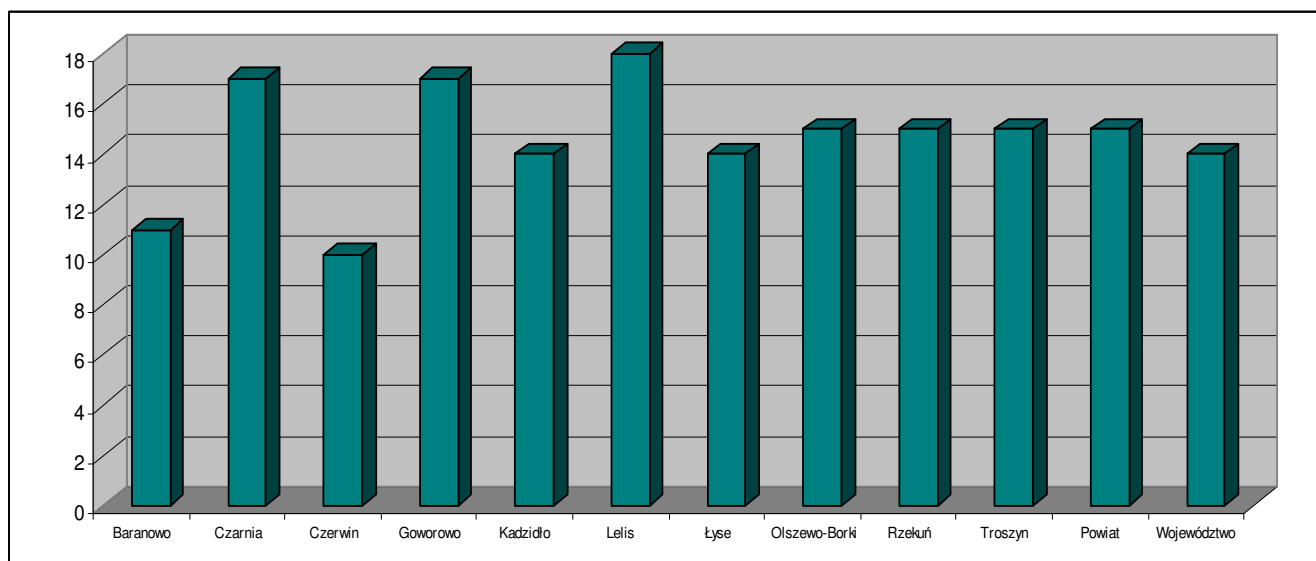
Rodzaj pomocy	Kwota w zł w 2005r.	Ilość osób w 2005r.	Kwota w zł w 2006r.	Ilość osób w 2006r.
Zasiłki stałe	33.748	16	53.039	19
Zasiłki stałe wyrównawcze	Ta forma pomocy nie istnieje od 1.04.2004 r.			
Zasiłki rodzinne	564.944	1.025	958.029	1.559
Dodatki do zasiłku rodzinnego	700.316	550	874.967	823
Zasiłki pielęgnacyjne	87.696	50	170.055	97
Zasiłki macierzyńskie	Ta forma pomocy nie istnieje od 1.04.2004 r.			
Zasiłki okresowe gwarantowane	Ta forma pomocy nie istnieje od 1.04.2004 r.			
Zasiłki okresowe	Ta forma pomocy należy do zadań własnych gminy – otrzymujemy dotację od Wojewody			
Dożywianie dzieci w szkole	Ta forma pomocy należy do zadań własnych gminy – otrzymujemy dotację od Wojewody			
Renty socjalne	Ta forma pomocy nie istnieje od 1.04.2004 r.			
Ubezpieczenia społeczne	18.447	13	19.768	12
Ubezpieczenie zdrowotne	4.887	15	5.614	15
Ogółem dotacja	1.410.038	x	2.081.472	x

Źródło: Dane Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Rzekuniu

Tabela Nr 17. Zadania własne za lata 2005- 2006

Rodzaj pomocy	Kwota w zł w 2005r.	Ilość osób w 2005r.	Kwota w zł w 2006r.	Ilość osób w 2006r.
Dożywianie dzieci w szkole	93.519 (dotacja – 63.750 zł)	296	197.941 (dotacja – 117.789 zł)	420
Usługi opiekuńcze	12.873	3	3.600	1
Zasiłki celowe	117.580	237	171.780	267
Praca socjalna	-	14	-	266
Zasiłki na zdarzenia losowe	4.608	2	2.500	2
Sprawienie pogrzebu	-	-	-	-
Zasiłki okresowe	73.857 (dotacja – 39.829 zł)	128	74.509 (dotacja – 58.000 zł)	110
Razem	302.437	561	373.018	873

Źródło: Dane Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Rzekuniu

Wykres Nr 14. Wydatki na pomoc społeczną w % budżetu gminy Rzekuń w porównaniu z gminami powiatu ostrołęckiego i województwem mazowieckim [2005 r.]

Wydatki na pomoc społeczną w Gminie Rzekuń kształtują się na poziomie średnim w porównaniu do sąsiednich gmin powiatu, biorąc pod uwagę procentowy udział w budżecie i również średni, biorąc pod uwagę przeznaczone środki. Są one zbliżone do średniej dla całego powiatu oraz nieco wyższe niż średnie dla województwa mazowieckiego.

W ostatnich latach zauważa się wyraźne rozwarstwienie poziomu życia i narastanie problemów społecznych. Narasta proces pauperyzacji. Bezrobocie i ubóstwo są najczęstszym powodem zgłaszania się do ośrodka w celu uzyskania pomocy.

Jednym z ważnych problemów społecznych przyczyniających się do ubóstwa i degradacji społecznej jest alkoholizm.

5.5. Bezpieczeństwo publiczne

Na terenie gminy Rzekuń nie funkcjonuje posterunek policji. Jego rolę pełni Referat Dzielnicowych Komendy Miejskiej Policji w Ostrołęce, zatrudniający 2 policjantów pracujących w systemie zmianowym.

Na terenie gminy działa również pięć jednostek Ochotniczej Straży Pożarnej: w Rzekuniu, Borawem, Kamiance, Zabieliu i Dzbeninie. Ostatnie lata przyniosły poprawę w pożarnictwie ochotniczym. Jednostka OSP w Rzekuniu włączona jest do Krajowego Systemu Ratowniczo - Gaśniczego, którego celem jest ujednoczenie działań o charakterze ratowniczym, podejmowanych przez Państwową Straż Pożarną w sytuacjach zagrożeń życia, zdrowia, mienia lub środowiska.

6. Ochrona przyrody, krajobrazu i środowiska

6.1. Ochrona przyrody i krajobrazu

Na terenie gminy ustanowiono następujące formy ochrony przyrody w rozumieniu ustawy o ochronie przyrody z dnia 16 kwietnia 2004 r.:

- lasy ochronne,
- pomniki przyrody,
- ochrona gatunkowa roślin i zwierząt.

Obszar Natura 2000

Na terenie gminy znajduje się obszar proponowany do objęcia ochroną w ramach europejskiej sieci ekologicznej NATURA 2000 „Dolina dolnej Narwi”.

Obszar ten nie został utworzony rozporządzeniem Ministra Środowiska z dnia 21 lipca 2004 r. w sprawie obszarów specjalnej ochrony ptaków Natura 2000 (Dz. U. Nr 229, poz. 2313). Jednak został on zgłoszony do Komisji Europejskiej przez Polskie organizacje pozarządowe na tzw. „Shadow List” i spełnia wszelkie kryteria jako obszar NATURA 2000. Zgodnie ze stanowiskiem Komisji Europejskiej jest więc potencjalnym obszarem OSO. Oficjalnie jest on europejskim obszarem NATURA 2000 jednak nie zatwierdzony polskim prawem. Wszelkie działania w rejonie doliny Narwi należy więc prowadzić ze szczególną rozważą, aby nie powodować zmian jakości lub warunków środowiska zgodnie z przepisami ustawy o ochronie przyrody z dnia 16 kwietnia 2004 r. (Dz. U. Nr 92, poz. 880).

Ogólne zasady korzystania z terenów objętych siecią Natura 2000. Zgodnie z ustawą o ochronie przyrody dla obszarów Natura 2000 nie ustanawia się zakazów, tak jak dla innych form ochrony przyrody np. parków narodowych, rezerwatów przyrody. Zgodnie z art. 33. ust. 1 ustawy o ochronie przyrody zabrania się podejmowania działań mogących w znaczny sposób pogorszyć stan siedlisk przyrodniczych oraz siedlisk gatunków roślin i zwierząt, a także w znaczący sposób wpłynąć negatywnie na gatunki, dla których ochrony został wyznaczony obszar NATURA 2000. Ust. 2. mówi, że przepis ust. 1. stosuje się odpowiednio do projektowanych obszarów NATURA 2000, znajdujących się na liście o której mowa w art. 27. ust. 1 do czasu odmowy zatwierdzenia albo zatwierdzenia tych obszarów przez Komisję Europejską jako obszary NATURA 2000 i ich wyznaczenia w trybie przepisów, o których owa w art. 28 ustawy o ochronie przyrody.

Na terenach proponowanych obszarów, z wyjątkiem dolin rzecznych, powinno się w pierwszej kolejności łączyć rozproszone małe lasy / głównie prywatne/ w większe kompleksy leśne. Te korytarze ekologiczne jeśli nie zostaną zabudowane lub nie zmieni się sposób użytkowania terenu, powinny spełniać swoją rolę. Obszar stanowi *ostoje ptasią* o randze europejskiej E 48. Występujące tu ptaki związane są z siedliskami tu występującymi czyli z łąkami użytkowymi ekstensywnie i zaroślami, lasami iglastymi oraz obszarami wodno-błotnymi. Gatunki ptaków wymienione w załączniku I Dyrektywy ptasiej występujące na omawianym terenie to:

- lęgowe ptaki wodno – błotne: bak, błotniak łąkowy;
- lęgowe ptaki krajobrazu leśnego: bocian czarny, bielik, gadożer, orlik krzykliwy, rybołów, żuraw, cietrzew;
- lęgowe ptaki krajobrazu rolniczego: derkacz, kraska, bocian biały;

Zgodnie z art. 33 ustawy o ochronie przyrody, zabrania się podejmowania działań mogących w istotny sposób pogorszyć stan siedlisk gatunków roślin i zwierząt, dla których został wyznaczony obszar.

Lasy ochronne. Na obszarze gminy Rzekuń lasy ochronne (ustanowione decyzją Ministra Środowiska z dnia 20.12.2001 r.) zajmują powierzchnie 66, 5 ha. Są to: lasy wodochronne, położone na obrzeżach rzek, drzewostany nasienne oraz lasy położone wokół miasta Ostrołęka.

Pomniki przyrody

Na terenie gminy Rzekuń występuje wiele obiektów głównie w postaci okazałych drzew które zostały objęte prawną ochroną jako pomniki przyrody. Listę pomników zestawiono w poniższej tabeli.

Tabela Nr 18. Pomniki przyrody na terenie gminy Rzekuń.

Lp.		Nazwa pomnika przyrody	Położenie administracyjne	Opis: obwód na wys. 1,30 m / wysokość
1		Dąb	Teodorowo	4,15 / 20
2		Dąb	Teodorowo	3,87 / 20
3		Dąb	Teodorowo	4,28 / 20
4		Dąb	Teodorowo	3,36 / 18
5		Dąb	Teodorowo	4,17 / 20
6		Dąb	Teodorowo	3,76 / 18
7		lipa	Laskowiec	3,50/27
8	1	lipa	Czarnowiec - altana	2,00/16
	2	lipa		2,23/16
	3	lipa		1,79/16
	4	lipa		1,78/16
	5	lipa		1,86/16
	6	lipa		2,29/16
	7	lipa		2,45/16
	8	lipa		2,12/16
	9	lipa		1,20/16
	10	lipa		2,61/16
	11	lipa		3,20/16
	12	lipa		2,45/16
	13	lipa		2,03/16
	14	lipa		1,63/16
	15	lipa		1,93/16
9		modrzew	Czarnowiec	2,45/24

10		kasztanowiec	Czarnowiec	3,68/25
11		lipa	Susk Stary	3,88/25
12		lipa	Susk Stary	3,32/25
13		lipa	Susk Stary	3,14/25
14		Głaz narzutowy	Dzbenin	
15		sosna	Goworki	2,65/25
16		dąb	Goworki	3,54/21
17	1	dąb	Goworki – grupa drzew	2,30/20
	2	dąb		2,10/20
	3	dąb		2,30/20
	4	dąb		3,15/20
	5	dąb		2,55/20
	6	dąb		2,24/20
	7	dąb		2,34/20
	8	dąb		2,96/20
	9	dąb		3,08/20
	10	dąb		3,73/20
	11	dąb		3,49/20
	12	dąb		
	13	dąb		
	14	dąb		
	15	dąb		
	16	dąb		
	17	dąb		
	18	dąb		
	19	dąb		
	20	dąb		
	21	dąb		
	22	dąb		
	23	dąb		
	24	dąb		
	25	dąb		
	26	dąb		
	27	dąb		
	28	dąb		
	29	dąb		
	30	dąb		
	31	dąb		
	32	dąb		
	33	dąb		
	34	dąb		
	35	dąb		
	36	dąb		
	37	dąb		
	38	dąb		
	39	dąb		
	40	dąb		
	41	dąb		
	42	dąb		
	43	dąb		
	44	dąb		

Źródło: dane Urzędu Gminy Rzekuń

W trakcie prowadzenia prac inwentaryzacyjnych stwierdzono występowanie drzew, które spełniają kryteria pomników przyrody i należało by je objąć ochroną prawną należącą do nich:

Tabela Nr 19. Obiekty spełniające kryteria pomników przyrody na terenie gminy Rzekuń.

Lp.	Miejscowość	Opis pomnika przyrody	Obwód m	Wysokość m
1	Czarnowiec	wiąz	3,14	28
2	Stary Susk	grab	2,56	17
3	Stary Susk	wiąz	2,7	20
4	Stary Susk	wiąz	2,89	20
5	Goworki	sosna	2,00/2,04	15
6	Kamianka 40	wiąz	5,2	28
7	Borawe 127	wiąz	3,67	25

Źródło: dane Urzędu Gminy Rzekuń

Ochrona gatunkowa

ochrona ptaków

Teren doliny Narwi jest najcenniejszy pod względem zasiedlającej go awifauny. Obejmuje on mozaikę różnych siedlisk typowych dla doliny Narwi. Od strony wysoczyzny występują najczęściej łąki kośne lub pastwiska na których w części przylegającej do Narwi występują starorzecza. Wiosną teren ten jest często zalewany. Zalew oddziałuje na kształtowanie się bogatego i różnorodnego zgrupowania lęgowego ptaków. Ze względu na dużą powierzchnię teren ten stanowi miejsce odpoczynku i żerowania dla migrujących ptaków.

Zalecenia ochronne

- dążenie do utrzymania właściwych zalewanej dolinie stosunków wodnych , szczególnie w okresie wiosennym,
- utrzymanie możliwie jak największej powierzchni ekstensywnie użytkowanych łąk,
- przeciwdziałanie nadmiernej sukcesji zakrzewień wierzbowych i zadrzewień olszowych w zalewanej części doliny,
- rozpoczynanie koszenia oraz wypasu nie wcześniej niż po 1 czerwca,
- ograniczenie penetracji turystycznej w okresie lęgowym / maj – czerwiec/.

Dolina rzek Czeczotka I i Czeczotka II oraz Struga Daniszewo stanowią niezwykle atrakcyjny dla ptaków, szczególnie związanych z podmokłymi łąkami i pastwiskami. To największy na obszarze gminy kompleks łąk i pastwisk. Prowadzona gospodarka łąkowo-pastwiskowa stosunkowo skutecznie hamuje sukcesję roślinną i w latach o wysokim poziomie wody, wiosną jest to szczególnie cenne miejsce bytowania drobnych ptaków terenów podmokłych.

Zalecenia ochronne

- dążenie do utrzymania wysokich poziomów wody wiosną przynajmniej do końca maja /optymalnie do połowy czerwca/,
- rozpoczęcie koszenia oraz wypasu powinno mieć miejsce nie wcześniej niż po 1 czerwca i powinno być poprzedzone obserwacjami fenologicznymi.

Płazy i Gady.

W dolinie Narwi szczególnie w różnej wielkości starorzeczach ukształtowały się dobre warunki dla bytowania płazów i gadów. Siedliska te powinny zostać objęte ochroną. Ochrona płazów powinna obejmować ochronę miejsc rozrodu.

Na terenach dolin rzek Czeczotka I i Czeczotka II i Struga Daniszewo problem śmiertelności płazów jest ich przechodzenie przez drogi podczas sezonowej migracji. Konieczna wydaje się jest budowa przepustów pod drogami, w miejscach największej aktywności zwierząt. Do czasu wykonania przepustów możliwe jest okresowe / koniec marca, początek maja/ instalowanie płotków i wykopywanie lub wyorywanie rowków zabezpieczających płazy przed wychodzeniem na drogę. Wskazane jest też umieszczenie na wybranych odcinkach dróg znaków drogowych /"Uwaga przechodzące płazy"/.

Gryznie nadwodne:

- Bóbr - występuje licznie zarówno w dolinie Narwi jak również w dolinach rzek Czeczotka I i II , oraz Struga Daniszewo. Występuje w miejscach porośniętych zaroślami łozowymi , stanowiącymi bazę żerową dla tych zwierząt. Pozytywny wpływ bobrów dotyczy zarówno renaturalizacji stosunków wodnych i poprawy jakości wody , jak i wpływu na rozwój fauny bezkręgowców i kręgowców wodnych. Bóbr jest gatunkiem chronionym. Zagrożeniem dla tego gatunku są podpalenia żeremi, zbyt intensywna penetracja terenu przez człowieka , oraz ograniczenie bazy żerowej / zarośli łozowych /. Konieczne jest również rozpoznanie bazy żerowej bobrów w obrębie stanowisk , gdzie stan bazy jest czynnikiem ograniczającym liczebność populacji.
- Piżmak - prawdopodobnie występuje w dolinie Narwi. Spadek liczebności piżmaka wiąże się z rozprzestrzenianiem norki amerykańskiej. Piżmak znajduje się na liście zwierząt łownych.

Ssaki kopytne:

- Dzik - jest obiektem gospodarki łowieckiej kół myśliwskich i jego liczebność jest regulowana. Jego oddziaływanie na lęgi ptaków jest negatywne, ale rekompensowane oddziaływaniem na środowisko biotyczne / buchtowanie, użyźnianie/.
- Sarna - podobnie jak dzik jest obiektem kół łowieckich. Główne czynniki zagrożenia populacji sarny to wnykarstwo, szkodliwa działalność synantropijnych drapieżników między innymi włóczących się po terenie, oraz ruch drogowy i kołowy. Ze względu na niskie zagęszczenie sarna powinna podlegać częściowej ochronie.
- Jeleń - trzeba stwierdzić, że jeleń nie występuje na terenie doliny Narwi w granicach Narwiańskiego Parku Narodowego, oraz w obwodach bezpośrednio przylegających. Jelenie pojawiają się jesienią, przechodząc z kompleksu Puszczy Knyszyńskiej. Ma to miejsce w czasie silnej penetracji lasów przez zbieraczy runa leśnego i jest zjawiskiem okresowym.

Ssaki drapieżne:

- Lis - jest to gatunek pospolity na terenie gminy. Miejscami preferowanymi przez lisa, jako miejsca budowy nor, są mineralne grądziaki, oraz enklawy leśne. Lis jest naturalnym składnikiem fauny ssaków, zaś fauna drobnych ssaków i ptaków stanowi ważny składnik jego bazy żerowej. Lis nie podlega szczególnym zagrożeniom. Nie ma potrzeby ograniczania odstrzału lisów na terytorium obwodów łowieckich poza okresem ochronnym od 1.04 do 31.07.
- Borsuk - jest drapieżnikiem o ograniczonej presji na faunę kręgowców, ponieważ znaczny udział w jego diecie stanowi pokarm roślinny. Ze względu na prawdopodobnie małą liczebność nie odgrywa znaczącej roli. Borsuk zwierze łowne posiada czas ochronny / od 1.12. do 31.08 / poza tym presja łowiecka na ten gatunek jest niewielka.
- Wydra - jest drapieżnikiem pospolitym w wodach Narwi i jej dopływów. Jej obecności sprzyja w miarę naturalny stan rzeki, oraz istniejąca fauna ryb i ptaków. Wydra jest gatunkiem odgrywającym istotną rolę w funkcjonowaniu zespołów ryb i płazów. Wydra jest gatunkiem chronionym. Czynnikiem sprzyjającym rozwojowi populacji jest poprawa rybostanu w rzece, oraz pośrednio rozwój populacji bobra. W ramach ochrony tego gatunku powinna być prowadzona kontrola i zwalczanie nielegalnego połowu ryb z użyciem sieci, które stanowią dla wydry realne niebezpieczeństwo utonięcia.
- Kuna leśna - z przyczyn środowiskowych jest gatunkiem rzadkim. Nie ma potrzeby zwiększania ochrony., ponieważ kuny są przypadkowym obiektem polowań, zaś okres ochronny jest długi / od 1.04 do 31.08/.
- Tchórz zwyczajny - jest gatunkiem zasiedlającym środowiska nadwodne, oraz zabudowania gospodarskie tchórz powinien podlegać pełnej ochronie.
- Gronostaj - jest typowym gatunkiem dla środowisk podmokłych. Jest to gatunek chroniony, nie podlegający presji ze strony człowieka.
- Norka amerykańska

jest gatunkiem znajdującym się w fazie ekspansji terytorialnej na terenie całej Polski. Szerokie spektrum pokarmowe tego zwierzęcia ułatwia mu zajmowanie niszy ekologicznej po norce europejskiej. Gatunek ten zajął trwale wolną niszę i odgrywa istotną rolę na terenach przywodnych. Jest to gatunek łowny, powinien być normalnie eksploatowany w obwodach łowieckich.

Inne elementy podlegające ochronie

Teren gminy znajduje się na obszarze wyróżniającym się znaczną naturalnością krajobrazu. O wartościach przyrodniczych terenu decydują głównie doliny rzek i obszary leśne.

Środowisko przyrodnicze cechują wysokie walory fizjograficzne. Wysoki stopień zachowania lasów i użytków zielonych oraz rozległe doliny stwarzają korzystne warunki dla rozwoju wielu gatunków flory i fauny.

Rzeka Narew z częścią doliny jest **korytarzem ekologicznym o znaczeniu międzynarodowym**. Ze względu na tak wysoką kwalifikację w systemie obszarów chronionych, dolina Narwi proponowana jest do objęcia prawną formą ochrony przyrody w formie Nadnarwiańskiego Parku Krajobrazowego.

Rzeka i roślinność charakterystyczna dla terenów dolinowych stanowią unikatowy krajobraz, który należy zachować. Naturalność i przestrzenność stanowi najwyższy walor krajobrazu Narwi. Nadrzędnym celem jest zachowanie walorów krajobrazowych w obecnym kształcie. Biorąc pod uwagę walory krajobrazu wyróżniono następujące strefy:

- teren doliny Narwi, będący obszarem o najwyższych walorach krajobrazu,
- teren osadniczo-rolniczy,
- pozostała część obszaru gminy na wysoczyźnie.

Ponadto teren doliny Narwi posiada wyznaczoną funkcję **biocentrum ze strefą buforową**.

Na terenie gminy występują gleby podlegające ochronie. Najlepsze klasy bonitacyjne gleb w gminie to klasa III. Ogólna powierzchnia gleb klasy III wynosi 175,43 ha z czego 64,92 ha stanowią grunty klasy IIIa a 110,51 ha grunty klasy III b. Na gruntach klasy IIIa występują grunty orne (3,94 ha) i użytki zielone (60,98 ha), natomiast na gruntach klasy IIIb występują grunty orne (110,51 ha). Gleby te występują w miejscowościach; Borawe, Czarnowiec, Daniszewo, Tobolice Ławy, Nowa Wieś Wschodnia, Ołdaki, Przytuły Stare, Rzekuń i Susk Nowy. Występują one na niewielkich wydzieleniach i stanowią 2,3 % powierzchni gruntów rolnych gminy. Należą do nich trwałe użytki zielone na glebach mineralnych i mułowo-torfowych o właściwościach fizycznych i chemicznych gorszych niż w klasie I i II, oraz na glebach torfowych wytworzonych z torfów niskich o regulowanych stosunkach wodnych.

Obszar gminy charakteryzuje się średnią lesistością bo ok. 29 %. Obszary leśne tworzą cenne kompleksy przyrodnicze, które korzystnie wpływają na klimat, powietrze, wodę, glebę, warunki życia i zdrowia mieszkańców oraz na równowagę środowiska naturalnego. Lasy stanowią najwyżej zorganizowany, wyodrębniający się strukturalnie, funkcjonalnie i fizjonomicznie typ roślinności. Lasy, będące od zarania dziejów podstawą egzystencji człowieka, pełnią bardzo ważne funkcje: przyrodniczą, gospodarczą, społeczną i estetyczną.

6.2. Stan czystości wód

Rzeka Narew - dorzecze Narwi w granicach Polski które stanowi również teren gminy Rzekuń zajmuje obszar o powierzchni 53,8 tys. km², co stanowi 38,7% powierzchni dorzecza Wisły. W granicach województwa mazowieckiego znajduje się 18,7 tys. km². Zajmuje ponad 50% powierzchni województwa w północnej i północno-wschodniej jego części.

Na stan czystości wód rzeki Narew ma rzeka Supraśl, do której poprzez rzekę Białą odprowadzane są ścieki z Białegostoku jak i rzeka Rozoga bezpośrednio odprowadzająca ścieki dwóch zakładów:

- Zakład Poprawczy i Schronisko dla Nieletnich w Laskowcu posiadający oczyszczalnię biologiczną – km zrzutu ścieków do Narwi 155+800
- PGO S.C. w Ostrołęce także po oczyszczalni mechaniczno-biologicznej - km zrzutu ścieków 153+500

Odprowadzane są również duże ilości wód pochłodniczych i podczyszczane mechanicznie

ścieki przemysłowo-deszczowe z Zespołu Elektrowni: "Ostrołęka" - km zrzutu 150+300 i 151+900 oraz ody pochłonicze-deszczowe z Stora Enso - km zrzutu 149+100 i 149+300.

Pomiary stanu czystości wód Narwi na terenie gminy Rzekuń prowadzone są w 3 punktach pomiarowych w Laskowcu, Dzbeninie i w Ostrołęce. Stan czystości rzeki na terenie gminy w roku 2006 przedstawia poniższa tabela.

Tabela Nr 20. Jakość wód rzeki Narwi w punktach kontrolno – pomiarowych na terenie gminy Rzekuń w roku 2006.

Rzeka	Punkt pomiarowo-kontrolny	Km biegu rzeki	Klasa ogólna	Wyniki pomiarów wskaźników i substancji odpowiadające IV lub V klasie jakości wód w poszczególnych punktach pomiarowych					
				nazwa wskaźnika	klasa wskaźnika	jednostka	stężenie		
							średnioroczne	maksymalne	minimalne
Narew	Laskowiec	158,1	IV	ChZT-Mn	IV	mg O ₂ /l	11,93	16,8	7,2
				ChZT-Cr	IV	mg O ₂ /l	33,83	40,3	20,0
				Azot Kjeldahla	IV	mg N/l	1,40	2,4	1,04
				Barwa	V	mg Pt/l	49	70	35
				Selen	V	mg Se/l	0,037	0,05	0,026
Narew	Ostrołęka	147,4	IV	Temperatura wody	IV	°C	12	28	2,2
				ChZT-Mn	IV	mg O ₂ /l	12,24	16,2	7,7
				ChZT-Cr	IV	mg O ₂ /l	33,97	42,8	20,9
				Lb. b. coli fek.	IV	n/100 ml	860	4600	150
				Selen	V	mg Se/l	0,039	0,05	0,03
				Barwa	V	mg Pt/l	52	70	40
Narew	Dzbenin	144,0	IV	Temperatura wody	IV	°C	11,6	27	1,3
				ChZT-Mn	IV	mg O ₂ /l	12,25	16,8	7,3
				ChZT-Cr	IV	mg O ₂ /l	32	39,6	18,5
				Kadm	IV	mg Cd/l	0,00067	0,0018	0,0003
				Chlorofil "a"	IV	µg/l	16,13	50,2	2,8
				Lb. b. coli fek.	IV	n/100 ml	1140,8	4600	230
				Og. lb. b. coli	IV	n/100 ml	3287,5	11000	930
				Barwa	V	mg Pt/l	49	70	35
				Selen	V	mg Se/l	0,035	0,041	0,028

Źródło: WIOŚ w Warszawie. Monitoring rzek w roku 2006.

Na terenie gminy brak jest punktowych źródeł zanieczyszczeń rzeki.

Rzeka Czeczotka – dopływ Narwi składa się z dwóch ramion Czeczotka I i Czeczotka łączących się w miejscowości Goworki. Rzeka powstaje z połączenia się rowów melioracyjnych i małych cieków naturalnych. W odcinku ujściowym wykorzystuje starorzecze Narwi. Systemem rowów melioracyjnych do Czeczotki trafiają ścieki po oczyszczalni komunalnej w Troszynie. Bezpośrednio są odprowadzane wody deszczowe z Zakładów Mięśnych w Ostrołęce oraz część podczyszczonych mechanicznie ścieków, głównie deszczowych z mniejszych przedsiębiorstw w Ostrołęce /np. ul. Kołobrzeska /oraz miejskimi kolektorami deszczowymi / m.in. z ul. Kołobrzeskiej, I AWP i Celnej/ Czeczotka zbiera też zanieczyszczenia z małych, punktowych źródeł, a także spływy z terenów rolniczych.

Badania jakości tych rzek oraz metodą CUGW wskazują na konieczność podjęcia działań zapobiegawczych. Wody tych rzek niemal w każdym roku zalicza się do wód IV lub V klasowych, to świadczy o dużych nieprawidłowościach w gospodarce ściekami. Zła jakość wynika z zawartości substancji eutrofizujących środowisko pochodzenia rolniczego- związki azotu, fosforu, chlorofil oraz zrzut ścieków bytowych – miano Coli.

6.3. Stan jakości powietrza

Powietrze atmosferyczne oprócz wód powierzchniowych jest najbardziej wrażliwym na zanieczyszczenia komponentem środowiska, a jednocześnie bezpośrednio decydującym o warunkach życia człowieka, zwierząt i roślin.

Zanieczyszczenie powietrza powoduje bowiem w konsekwencji niekorzystne zmiany w wodach, w glebie, świecie roślinnym. Jest przyczyną wymiernych strat gospodarczych min. in. w rolnictwie (zmniejszenie plonów roślin uprawnych i straty w produkcji zwierzęcej), leśnictwie (niszczenie drzewostanów), budownictwie (korozja budowli). Nie jest także obojętne dla zdrowia ludzi zamieszkujących rejon charakteryzujące się silnie zanieczyszczonym powietrzem.

Na terenie gminy Rzekuń nie występują znaczące punktowe źródła emisji zanieczyszczeń do powietrza atmosferycznego. Obszar gminy cechuje się dość korzystnymi warunkami mikroklimatycznymi i higieny atmosfery. Brak tu obiektów przemysłowych i instalacji mogących pogorszyć stan środowiska.

Na terenie gminy istotne znaczenie dla jakości powietrza ma tzw. emisja niska z indywidualnego ogrzewania mieszkań, która co prawda ma mały zasięg przestrzenny wokół obszaru emisji, lecz w znacznym stopniu wpływa na wielkość stężenia zanieczyszczeń w swoim najbliższym otoczeniu. Emisja niska jest szacowana na podstawie gęstości zaludnienia oraz średnich kubatur lokali mieszkalnych, przy założeniu stałych współczynników emisji dla różnych paliw. Charakterystyczną cechą niskiej emisji jest jej sezonowa zmienność. W okresach grzewczych notuje się wzrost emisji energetycznej w porównaniu do okresów ciepłych. Wśród punktowych źródeł emisji nieliczną grupę stanowią emitory zaliczane do tzw. emisji średniej, czyli o wysokości od 20-30 m.n.p.t. do 80 m.n.p.t. W grupie tej znajdują się kotłownie lokalne pracujące na potrzeby grzewcze szkół, instytucji.

Lokalne uciążliwości mogą powodować także większe obiekty produkcyjno – usługowe oraz procesy hodowlane (emisja substancji zapachowo czynnych).

Ważnym elementem niskiej emisji są zanieczyszczenia ze źródeł liniowych czyli związane z komunikacją. Emisja ta wraz z postępującym zwiększaniem się ilości pojazdów, wykazuje tendencję wzrostową. Liniowymi źródłami zanieczyszczenia powietrza są szlaki komunikacyjne o znacznym natężeniu ruchu. Największy zasięg uciążliwości i negatywne oddziaływanie w postaci hałasu i zanieczyszczeń komunikacyjnych, będą występowały wzdłuż drogi krajowej nr 61 (Warszawa - Ostrołęka – Łomża) oraz drogi wojewódzkiej (627- biegnącej z Ostrołęki do Ostrowi Mazowieckiej). Są to obiekty – inwestycje *mogące pogorszyć stan środowiska*.

Na warunki aerosanitarne w gminie mogą mieć minimalny wpływ źródła emisji położone poza jej obszarem – głównie na terenie miasta Ostrołęka. Są to duże zakłady rzutujące na stan czystości powietrza w powiecie. Jednak dążenia do ograniczania emisji do powietrza przejawiają się instalacją nowych urządzeń oczyszczających i zmian w technologii co skutkuje zmniejszeniem rzeczywistym emitowanych zanieczyszczeń.

INTERCELL S.A. w Ostrołęce (obecnie Stora Enso) nastąpiło znaczne zmniejszenie emisji gazów złownonych. Wcześniej zakład ten znajdował się na "Liście 80" (zakładów najbardziej uciążliwych) z uwagi na emitowane do powietrza zanieczyszczenia w tym uciążliwość zapachową (emisja związków siarki wynikająca ze specyfiki przemysłu papierniczego).

Zespół Elektrowni „Ostrołęka” S.A. (*lista wojewódzka uciążliwych zakładów*). W ostatnich latach Zakłady te zredukowały ilości emitowanych pyłów (o 85,3%) i gazów (o ok. 5,5%), poprzez montaż elektrofiltrów i modernizację procesów spalania.

Z rocznej oceny jakości powietrza jaka przeprowadzono dla województwa mazowieckiego ze względu na zdrowie ludzi oraz ze względu na ochronę roślin badań przeprowadzonych przez WIOŚ na obszarze całego województwa mazowieckiego teren gminy zaliczany jest do strefy A gdzie stwierdzony poziom stężeń zanieczyszczeń (dwutlenku siarki, dwutlenku azotu, pyłu zawieszonego, benzenu) nie przekraczał wartości dopuszczalnych.

Dwutlenek siarki. Stan zanieczyszczenia powietrza SO₂ w województwie mazowieckim jest zadowalający. Średnioroczne (2005 r.) wartości stężeń tego zanieczyszczenia mieszczą się w granicach od 1,7 do 20 µg/m³ (tj. 25% normy).

Przeciętne wartości stężeń SO₂ wykazują znaczne wahania sezonowe, są nawet 4-krotnie wyższe zimą niż latem co świadczy o znacznym udziale w zanieczyszczeniu tą substancją procesów spalania dla celów grzewczych.

Dwutlenek azotu. Zakres stężeń średniorocznych, podstawowego zanieczyszczenia energetycznego i komunikacyjnego, w województwie mazowieckim w 2005 roku kształtował się w szerokich granicach i wynosił od 8,0 µg/m³ do 39,0 µg/m³. Gmina leży w najmniej zanieczyszczonej części województwa mazowieckiego w obszarze „Zielonych Płuc Polski”, gdzie stężenia średnioroczne NO₂ kształtowały się na poziomie 50% normy (największego dopuszczalnego stężenia), tj. około 20 µg/m³.

Wyższe stężenia (chwilowe) mogą wystąpić na obszarach przylegających do drogi wojewódzkiej, gdzie występuje duże natężenie ruchu komunikacyjnego oraz w sąsiedztwie innych ruchliwych szlaków komunikacyjnych.

Stężenia dwutlenku azotu wykazują znacznie mniejsze zróżnicowanie w okresie roku. Ocenia się, że w sezonie zimnym stężenia NO₂ są wyższe niż w sezonie ciepłym tylko o około 40%. Oznacza to, że na emisję dwutlenku azotu związaną ze spalaniem paliw dla celów grzewczych nakłada się bardzo znaczący udział innych źródeł, w tym komunikacji (ze spalania paliw płynnych).

Stężenia głównych zanieczyszczeń powietrza charakteryzują się dużą zmiennością w ciągu roku. Wiąże się ona z panującymi w naszym kraju warunkami klimatycznymi i wysokim udziałem energetycznego spalania paliw w emisji wymienionych zanieczyszczeń, szczególnie dwutlenku siarki i pyłu. W okresie zimowym, zwłaszcza w miesiącach z najniższymi temperaturami, następuje bardzo wyraźny wzrost stężeń dwutlenku siarki i zanieczyszczeń pyłowych.

Pył zawieszony. Pył w powietrzu pochodzący ze źródeł naturalnych, tj. z powierzchni ziemi (związany z zabiegami agrotechnicznymi) nie stanowi dużego udziału w zapyleniu ponieważ wody i lasy stanowią znaczną część powierzchni gminy.

W województwie mazowieckim w 2005 r. średnio roczne stężenia pyłu PM₁₀ kształtowały się w przedziale od 24 do 73 µg/m³. W ostatnich latach (pomiar w Ostrołęce) nie zanotowano przekroczeń wartości najwyższych dopuszczalnych stężeń (NDS).

Wzrost liczby mieszkańców oraz wzrost liczby domów i zakładów produkcyjnych i usługowych skutkuje wzrostem zapotrzebowania na energię cieplną. Ze wzrostem zapotrzebowania na

ciepło wiąże się zwiększona emisja do atmosfery zanieczyszczeń przede wszystkim: dwutlenku siarki, dwutlenku azotu, pyłu zawieszonoego. Planowana realizacja gazyfikacji gminy, będzie miała przypuszczalnie istotne znaczenie w ograniczaniu emisji gazów i pyłów z emisji niskiej.

Ograniczenie emisji nastąpi pod warunkiem propagowania ekologicznych paliw do ogrzewania indywidualnego i w sferze gospodarczej.

6.4. Stan klimatu akustycznego

O klimacie akustycznym danego środowiska, czyli o zespole zjawisk akustycznych /hałasie/ występujących na danym obszarze, w istotnym stopniu decydują źródła, które te zjawiska wywołują. Wyróżnia się trzy główne rodzaje hałasu przyjmując za podstawę grupy wytwarzających go źródeł:

- hałas przemysłowy powodowany przez urządzenia i maszyny w obiektach przemysłowych i usługowych,
- hałas komunikacyjny pochodzący od wszelkich środków transportu,
- hałas komunalny występujący w zabudowie zagrodowej i w obiektach użyteczności publicznej.

Do oceny występowania hałasu w środowisku stosuje się równoważny poziom dźwięku A (L_{Aeq}), który jest uśrednionym poziomem w funkcji czasu wyrażonym w decybelach (dB), ponadto dla startów, lądowań i przelotów statków powietrznych stosuje się długotrwały i średni poziom dźwięku A w (dB) oraz ekspozycyjny poziom dźwięku A w (dB).

Od 2004 r. obowiązują w Polsce nowe dopuszczalne wartości natężenia hałasu w środowisku. Określono je w załączniku do rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 29 lipca 2004 r. w sprawie dopuszczalnych poziomów hałasu w środowisku (Dz. U. Nr 178, poz. 1841), w którym to odpowiednie wartości natężenia hałasu przypisano różnym obszarom pod względem ich zagospodarowania od poszczególnych grup źródeł hałasu.

Tabela Nr 21. Dopuszczalne poziomy hałasu w środowisku powodowanego przez poszczególne grupy źródeł hałasu (wyciąg z załącznika do rozporządzenia)

Przeznaczenie terenu		Dopuszczalny poziom hałasu wyrażony równoważnym poziomem dźwięku A w		Instalacje i pozostałe obiekty i grupy źródeł	
		drogi lub linie kolejowe*)			
		pora dnia - przedział czasu odniesienia równy 16 godzinom	pora nocy - przedział czasu odniesienia równy 8 godzinom	pora dnia - przedział czasu odniesienia równy 8 najmniej korzystnym godzinom dnia kolejno po sobie następującym	pora nocy - przedział czasu odniesienia równy 1 najmniej korzystnej godzinie nocy
3	a) Tereny zabudowy mieszkaniowej wielorodzinnej i zamieszkania zbiorowego b) Tereny zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej z usługami rzemieślniczymi c) Tereny rekreacyjno-wypoczynkowe poza miastem d) Tereny zabudowy zagrodowej	60	50	55	45

Hałas przemysłowy - Nie występuje w znaczącym stopniu na terenie gminy Rzekuń. Mo-

że występować w niewielkim natężeniu w miejscowościach gdzie zlokalizowane są większe zakłady t.j. Ławy, Rzekuń, Nowa Wieś Wschodnia.

Hałas komunikacyjny - Głównym czynnikiem degradującym klimat akustyczny w środowisku jest hałas komunikacyjny emitowany w szczególności przez środki transportu drogowego. Dotyczy to głównie odcinków dróg krajowych i wojewódzkich na terenach zabudowy mieszkaniowej.

Poważnym źródłem liniowym hałasu na terenie gminy są drogi (krajowa nr 61 oraz wojewódzka – 627). Pozostałe ciągi komunikacyjne nie powinny stanowić uciążliwości.

Z badań ogólnopolskich wynika, że w województwie mazowieckim wskaźnik ludności zagrożonej hałasem ponadnormatywnym (LZH) kształtuje się poniżej 25%, w obszarach wiejskich - poniżej 15%.

Na obszarach przylegających do drogi krajowej nr 61 głównie w miejscowościach: Rzekuń, może wystąpić okresowo, dość uciążliwy (dla mieszkańców) hałas komunikacyjny.

Działania zmierzające do poprawy klimatu akustycznego powinny w chwili obecnej koncentrować się na:

- utrzymaniu dróg w należyтым stanie technicznym,
- eliminowaniu z ruchu będących w złym stanie technicznym i nie odpowiadających normom pojazdów mechanicznych,
- ograniczenie prędkości pojazdów poruszających się w miejscowościach
- kontrolowanie przestrzegania ograniczenia prędkości oraz dopuszczalnej ładowności pojazdów.

6.5. Stan jakości wód podziemnych

Eksploatowane wody na terenie gminy nie mają najlepszej jakości i wymagają uzdatniania. Skład chemiczny wody, a szczególnie występujące ilości składników chemicznych – wskaźników zanieczyszczeń wskazują na znaczny wpływ czynników antropogenicznych na jakość wody w płytkim, głównym poziomie użytkowym na terenie jednostek hydrogeologicznych nr 1-3, 6, i 7. Lokalnie lub okresowo może się on zwiększyć w strefie przypowierzchniowej na obszarach bez izolacji poziomej do powierzchni lub w rejonach ognisk zanieczyszczeń. Wody głębszego poziomu wykazują bardzo słaby wpływ antropopresji.

Stan czystości wód podziemnych badany jest systematycznie od wielu lat w ramach kontroli prowadzonych przez służby sanitarne. Stwierdzone punktowe zanieczyszczenia wód gruntowych wiążą się ze słabą izolacyjnością gruntową oraz płytkim zaleganiem zwierciadła wody na znacznym obszarze gminy.

Na terenie gminy Rzekuń wody podziemne nie są objęte badaniami w ramach monitoringu krajowego i regionalnego. Najbliższe analizowanego terenu są dwa otwory obserwacyjno-pomiarowe sieci krajowej zlokalizowane na terenie miasta Ostrołęka, gdzie badane są wody gruntowe. W roku 1995 stwierdzono wody wysokiej jakości odpowiadające klasie I b, natomiast w roku 2000 – klasy I b i I a (wody najwyższej jakości). W roku 2002 badania jakości wód w tych otworach wykazały, że wody posiadają jakość klasy Ib i klasy II.

Teren gminy Rzekuń według podziału hydrogeologicznego Polski leży w obrębie regionu I

– mazowieckiego należącego do makroregionu północnomazowieckiego. Na terenie gminy brak jest zbiorników GZWP w utworach czwartorzędowych. Obejmują ją swym zasięgiem zbiornik w utworach trzeciorzędowych – GZWP 215 Subniecka warszawska.

Na terenie gminy występuje piętro wodonośne czwartorzędowe i trzeciorzędowe.

7. Gospodarka i rynek pracy

7.1. Podmioty gospodarcze

Na terenie gminy prowadziło działalność gospodarczą na podstawie wpisu do ewidencji działalności gospodarczej 544 podmioty gospodarcze (stan na koniec 2006 roku). W roku 2005 zarejestrowanych było 539 podmiotów odpowiednio w poszczególnych działach:

Tabela Nr 22. Podmioty gospodarcze na terenie gminy Rzekuń.

L.p.	Dział gospodarki i usług	Liczba przedsiębiorców zarejestrowanych		Struktura [%]	
		2004	2005	2004	2005
1.	Rolnictwo, łowiectwo i leśnictwo	30	35	5,8	5,9
2.	Przetwórstwo przemysłowe	46	46	8,9	8,5
3.	Budownictwo	56	57	10,9	10,5
4.	Handel hurtowy i detaliczny; naprawa pojazdów samochodowych, motocykli oraz artykułów użytku osobistego i domowego	204	209	39,8	38,7
5.	Hotele i restauracje	12	13	2,3	2,4
6.	Transport, gospodarka magazynowa i łączność	38	44	7,4	8,1
7.	Pośrednictwo finansowe	15	19	2,9	3,5
8.	Obsługa nieruchomości, wynajem i usługi związane z prowadzeniem działalności gospodarczej	39	45	7,6	8,3
9.	Administracja publiczna i obrona narodu; obowiązkowe ubezpieczenia społeczne i powszechnie ubezpieczenia zdrowotne	8	8	1,5	1,4
10.	Edukacja	11	13	2,1	2,4
11.	Ochrona zdrowia i pomoc społeczna	23	24	4,5	4,4
12.	Działalność usługowa, komunalna, społeczna i indywidualna, pozostałe	29	25	5,6	4,6
13.	Inne	1	1	0,1	0,1
Razem		512	539	100	100

Źródło: GUS – Bank Danych Regionalnych

Większość podmiotów zlokalizowana jest w miejscowości gminnej. Najwięcej zakładów na terenie gminy zarejestrowano w dziale handel i handel detaliczny; naprawa pojazdów samochodowych, motocykli oraz artykułów użytku osobistego i domowego. Ponadto znaczącą dziedzinę działalności gospodarczej stanowią: budownictwo, rolnictwo, łowiectwo i leśnictwo oraz transport, gospodarka magazynowa i łączność.

Do największych podmiotów gospodarczych na terenie gminy należą:

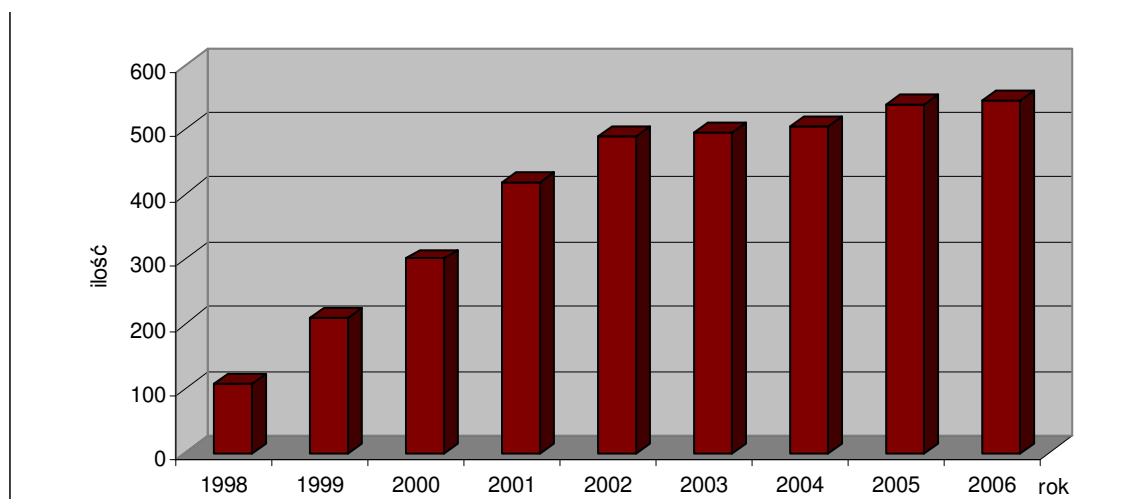
- Zakład Handlowo – Usługowy „Nasz Dom”,
- Przedsiębiorstwo Wielobranżowe „LASTMAR” S.C.
- Przedsiębiorstwo Usługowo – handlowe „AGROMASZ”
- Przedsiębiorstwo Budowlano – Montażowe „TAGS”
- Zalewski Jan „ELEKTRO-SERWIS”
- Firma Handlowa „HURT-DETAL” Materiały Budowlane
- Zakład Usług Komunalnych – Wiesław Kisiel
- Przedsiębiorstwo Wielobranżowe „TRUSMO
- Firma „TARGOR – TRUCK”
- PPH „BENZOL-GAZ”
- Zakłady Mięsne „Pekpol”
- JM Polska – Hurtownia EUROCASH
- SPS HANDEL, BOS S.A., WASPOL, MADROPOL.

Tabela Nr 23. Wykaz zmian ilościowych podmiotów gospodarczych w gminie Rzekuń w latach 1998 – 2006

Rok	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006
Ilość	107	210	300	420	490	495	505	539	544
Przyrost	-	+ 103	+90	+120	+70	+5	+10	+34	+5

Źródło: GUS – Bank Danych Regionalnych

Wykres Nr 15. Zmiany ilościowe podmiotów gospodarczych na terenie gminy Rzekuń w latach 1998 – 2006.

W rozpatrywanym okresie tj. od roku 1998 na terenie gminy Rzekuń wystąpił systematyczny wzrost w tworzeniu nowych podmiotów gospodarczych. Wzrost ten zaznaczył się wyraźniej w latach 1998-2002. W okresie lat 2003–2006 wzrost ten jest był znacznie niższy jednak stan ten jest naturalnym po wystąpieniu pewnego już nasycenia podmiotami gospodarczymi na danym terenie.

7.2. Charakterystyczne cechy funkcji gospodarczych

Główne czynniki wpływające na funkcje gospodarcze gminy:

- brak zakładów pracy o strategicznym znaczeniu,
- rosnąca ilość podmiotów gospodarczych,
- zdecydowana większość podmiotów gospodarczych to zakłady osób fizycznych,
- konieczna jest rozbudowa infrastruktury (kanalizacja, wodociągi, drogi, gaz),
- dominacja usług, handlu,
- możliwość rozwoju małych i średnich przedsiębiorstw, produkcji nieuciążliwej dla środowiska oraz usług i handlu.

Kierunki i charakter przemian sektora MSP.

1. Głównym czynnikiem przemian w okresie najbliższych lat jest członkostwo Polski w Unii Europejskiej, które dokonało się w połowie 2004 roku. Fakt ten wywiera olbrzymi wpływ na kondycję i charakter przemian sektora małych i średnich przedsiębiorstw w Polsce.

Wyzwania, przed jakimi stoją małe i średnie firmy to m. in.:

1. Znaczne zwiększenie konkurencji na rynku wewnętrznym.
2. Nagły przyrost nowych konkurentów.
3. Potencjalnie zwiększone koszty administracyjne i obsługi prawnej.
4. Utrata pomocy państw spoza Europy.
5. Zwiększony import.
6. Brak systemu zapewniania jakości.
7. Zbyt wysoki stopień regulacji.
8. Powstanie barier dla handlu i kooperacji z państwami spoza Unii.

Możliwości jakie powstały po wejściu Polski do UE:

1. Szybki wzrost spowodowany otwarciem się rynków w obrębie Unii.
2. Ogromne możliwości dla wszystkich sektorów gospodarki.
3. Ujednolicenie umów handlowych obniżające koszty obsługi kontraktów handlowych.
4. Dostęp do zwiększonych funduszy i budżetów m. in. na badania ze środków unijnych.
5. Większe możliwości kooperacyjne i łączeniowe z partnerami z Unii.
6. Likwidacji wszystkich barier handlowych z Unią.
7. Wspólna polityka handlowa z Unią.
8. Nowe możliwości gospodarcze poprzez zwiększone inwestycje napływające do kraju jako członka Unii.
9. Możliwości redukcji obciążeń podatkowych.
10. Harmonizacja w zakresie certyfikacji i normalizacji.
11. Napływ pomocy finansowej w postaci funduszy strukturalnych oraz innych instrumentów wsparcia.

Nasycenie podmiotów gospodarczych na 10.000 mieszkańców

Tabela Nr 24. Nasycenie podmiotów gospodarczych na 10 tys. mieszkańców w gminie Rzekuń w roku 2005 na tle powiatu i województwa

	Gmina	Powiat	Województwo
Zarejestrowane podmioty gospodarcze na 10 tys. ludności	596,8	488,7	1026,4

Zródło: www.stat.gov.pl

Porównując nasycenie podmiotów gospodarczych na 10.000 ludności stwierdzić należy, że

wskaźnik ten jest wyższy niż w powiecie i niższy niż w Województwie Mazowieckim.

UE wobec sektora MSP przedstawiają się następująco:

- rozwój edukacji i szkoleń z zakresu przedsiębiorczości,
- tańszy i szybszy proces rejestracji firm,
- uproszczenia regulacji prawnych,
- rozwój kształcenia zawodowego i ustawicznego,
- poprawa dostępności usług elektronicznych,
- polepszenia funkcjonowania firm na jednolitym rynku UE,
- uproszczenie systemu podatkowego i poprawa dostępu do finansowania,
- poprawa systemu dostępu do nowych technologii,
- promocja skuteczności przykładów e-biznesu i wysokiej jakości systemów wspierania firm,
- lepsza reprezentacja interesów przedsiębiorców na szczeblu krajowym i unijnym.

Charakterystyka branżowa małych i średnich firm w przyszłości nie ulegnie większej zmianie. Dominować będą firmy usługowe nastawione na zaspakajanie potrzeb zarówno mieszkańców gminy jak i przyjezdnych. Dalszemu wzmocnieniu podlegać będzie sektor firm handlowo – składowych i przewiduje się wzrost sektora usług turystyczno – rekreacyjnych.

7.3. Bezrobocie i rynek pracy

Najwięcej osób zatrudnionych było w handlu i usługach, w transporcie i łączności, w budownictwie i w przemyśle.

Porównanie stopy bezrobocia na dzień 31.12.2006 r.

Stopa bezrobocia w Polsce	- 2006 r – 14,9 %
Stopa bezrobocia w Województwie Mazowieckim	- 2006 r – 11,98 %
Stopa bezrobocia w Powiecie Ostrołęckim	- 2006 r – 21,5 %
Stopa bezrobocia w Gminie Rzekuń	- 2006 r – 15,6 %

Bezrobocie na terenie Gminy Rzekuń jest znacznie niższe od średniego w Powiecie Ostrołęckim. Jest ono jednak wyższe niż przeciętne w kraju i wyższe od poziomu bezrobocia w Województwie Mazowieckim.

Struktura bezrobocia w Powiecie Ostrołęckim

Problem bezrobocia jest problemem dotyczącym obszaru większego niż obszar jednej gminy, dlatego przedstawione poniżej dane obrazują ten problem dla powiatu Ostrołęckiego.

- **według poziomu wykształcenia (za 2005 r.)**

Tabela Nr 25. Struktura bezrobocia w Powiecie Ostrołęckim w roku 2005 wg poziomu wykształcenia

	Podstawowe i niepełne podstawowe	Zasadnicze zawodowe	Średnie ogólnokształcące	Policealne i średnie zawodowe	Wyższe
Liczba bezrobotnych					
Liczba bezrobotnych	2520	2937	462	1754	292
%	31,6	36,9	5,8	22,0	3,7

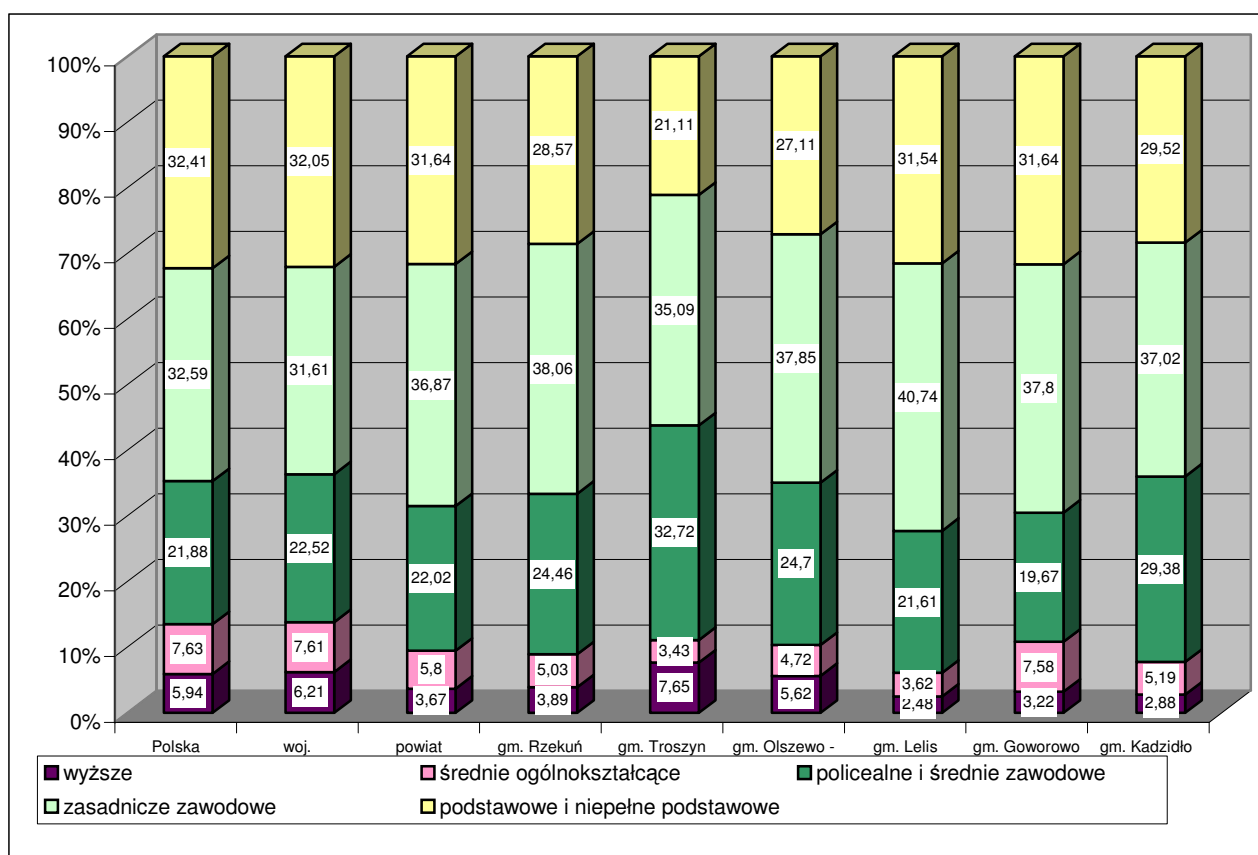
Zródło: www.stat.gov.pl

W strukturze bezrobocia wg poziomu wykształcenia najniższe bezrobocie występuje wśród osób z wykształceniem wyższym i średnim ogólnokształcącym. Występuje następująca prawidłowo-

wość: im niższe wykształcenie – tym większy odsetek osób bezrobotnych.

Porównując strukturę bezrobocia wg poziomu wykształcenia w roku 2005 w gminie Rzekuń na tle struktury w kraju, województwie, powiecie oraz wybranych gmin powiatu nie obserwuje się znacznych rozbieżności. Najwyższy procent bezrobotnych w gminie osób posiada wykształcenie zasadnicze zawodowe podobnie jak w powiecie, województwie i w kraju. Najniższy procent bezrobotnych na terenie gminy występuje wśród osób z wykształceniem wyższymi i taka sytuacja występuje we wszystkich badanych gminach powiatu. Wyjątek stanowi gmina Troszyn w której najniższy odsetek bezrobotnych to bezrobotni z wykształceniem ogólnokształcącym.

Wykres Nr 16. Struktura procentowa bezrobocia wg poziomu wykształcenia w gminie Rzekuń na tle wybranych gmin sąsiednich, powiatu, województwa i kraju w roku 2005

- według wieku (za 2005 r.)

Tabela Nr 26. Struktura bezrobocia w Powiecie Ostrołęckim w roku 2005 wg wieku

	24 i mniej	25-34	35-44	45-54	55 i więcej
Powiat ostrołęcki	28,7%	30,4%	21,6%	16,3%	3,0%

Źródło: www.stat.gov.pl

Największe bezrobocie występuje w przedziale wiekowym 25 – 34 lat i dotyczy absolwentów szkół średnich i ludzi młodych, którzy nie podjęli jeszcze żadnej pracy. Występuje ponadto prawidłowość, że najwięcej bezrobotnych jest bez stażu pracy i ze stażem od 1 do 5 lat.

- według płci (za 2005 r.)

Tabela Nr 27. Struktura bezrobocia w Powiecie Ostrołęckim w roku 2005 wg płci

	Mężczyźni	Kobiety
Powiat ostrołęcki	50,2%	49,8%

Zródło: www.stat.gov.pl

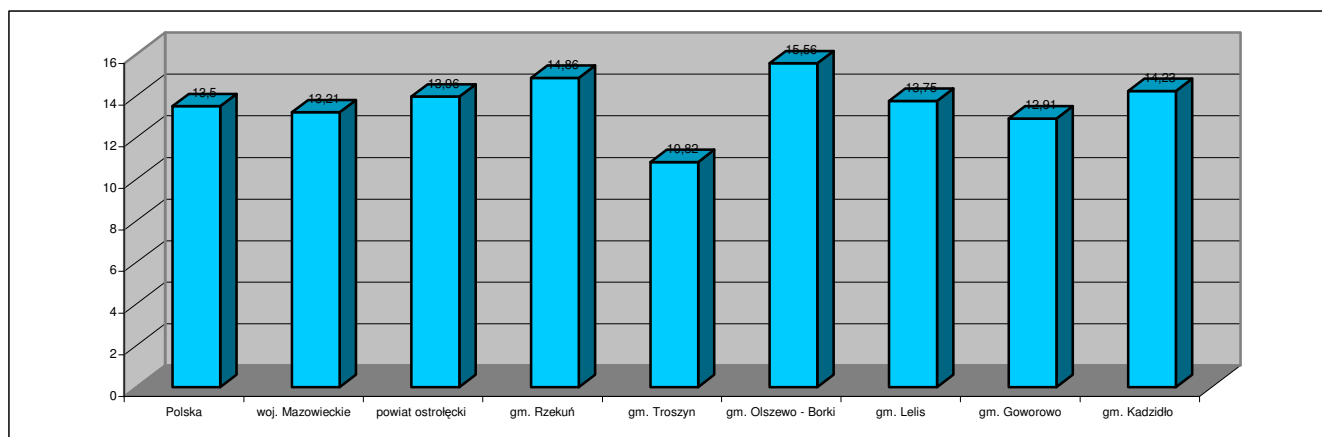
Według struktury płci w powiecie ostrołęckim nie zaznacza się znaczna różnica w odsetku bezrobotnych kobiet i mężczyzn.

Gmina Rzekuń znajduje się na terenie powiatu ostrołęckiego w którym stopa bezrobocia w kwietniu bieżącego roku wyniosła 20,5 %. I była niższa niż w grudniu 2006 o 1 % w odniesieniu do stanu w grudniu 2006 r i o 3,1 % niż w grudniu 2005. Poziom bezrobocia na terenie powiatu ostrołęckiego w porównaniu do sąsiednich powiatów jest wysoki. Spośród analizowanych powiatów wyższy odnotowano tylko na terenie powiatu makowskiego – 22,5%. W pozostałych powiatach stopa bezrobocia kształtowała się następująco: przasnyski – 15,9%, ostrowski – 16,3%, wyszkowski – 19,7%. Na terenie województwa mazowieckiego poziom bezrobocia na koniec kwietnia 2007 wyniósł 11% i był niższy od poziomem na koniec roku 2005 o 0,8 % i o 2,8% od poziomem z końca roku 2006.

Pośrednictwem pracy zajmuje się Powiatowy Urząd Pracy w Ostrołęce. Liczba bezrobotnych zarejestrowanych w PUP w końcu kwietnia 2007 roku wynosiła ok. 6 700 (pow. ostrołęcki bez miasta Ostrołęka) i w porównaniu z końcem roku 2006 zmniejszyła się o ok. 500 osób.

W powiecie ostrołęckim obserwuje się niewielki ale systematyczny spadek liczby osób bezrobotnych.

Prawo do zasiłku posiadało 964 osoby co stanowiło 14,3% zarejestrowanych osób bezrobotnych.

Wykres Nr 16. Struktura procentowa bezrobotnych posiadających prawo do zasiłku w odniesieniu do ogólnej liczby bezrobotnych w gminie Rzekuń na tle wybranych gmin sąsiednich, powiatu, województwa i kraju w roku 2005

W gminie Rzekuń odsetek osób posiadających prawo do zasiłku w roku 2005 był wyższy niż w analizowanych gminach powiatu ostrołęckiego i wynosił 14,86 % spośród wszystkich osób posiadających status bezrobotnego. Wyższy procent bezrobotnych posiadających prawo do odnotowano tylko w gminie Olszewo – Borki. Wysoki udział bezrobotnych z prawem do zasiłku świadczy o znacznym udziale wśród osób bezrobotnych osób które pozostają bez pracy nie dłużej niż przez okres 1 roku. Świadczy to również o aktywności mieszkańców gminy i niższym udziale osób pozostających bez pracy przez dłuższy okres czasu niż w powiecie, województwie i w kraju.

8. Rolnictwo

8.1. Warunki glebowe

Teren odznacza się dużym zróżnicowaniem warunków glebowych wynikającym z budowy geologicznej podłoża. Większość gleb wytworzona została z piasków słabogliniastych, glin piaszczystych, piasków luźnych, torfów i murszów. Najlepsze gleby to gleby brunatne i bielcowe oraz czarne ziemie zdegradowane w 4 kompleksie żytnim bardzo dobrym w IIIb klasie bonitacyjnej, przydatne bez ograniczeń do wszystkich upraw. Skalą macierzystą są gliny lekkie i spiaszczone.

Występują wyspowo w okolicach wsi: Ołdaki, Zabiele, Przytuły Nowe, Ławy, Borawe, Dzenin i Rzekuń.

W sąsiedztwie tych gleb położone są gleby wytworzone z piasków słabogliniastych zalegających na glinie lekkiej. Są to gleby żytnio-ziemniaczane w 5 kompleksie rolniczej przydatności w klasach IVa i IVb.

W okolicach Daniszewa spotyka się czarne ziemie zdegradowane w 8 kompleksie zbożowo-pastewnym mocnym i w IV klasie bonitacyjnej.

Dominującym typem są jednak gleby brunatne wylugowane z cienką warstwą próchniczną, ubogie w składniki pokarmowe suche i przepuszczalne, o kwaśnym odczynie. Należą one do 6 kompleksu żytniego słabego w V klasie bonitacyjnej oraz 7 kompleksu żytnio-lubinowego gruntów ornych i w VI klasie bonitacyjnej. Występują powszechnie w dużym rozdrobieniu na terenie całej gminy.

W obniżeniach terenu i dolinach występują gleby wytworzone z torfów niskich, piasków rzecznych, mad i namulów. Tworzą one gleby torfowe i murszowo-mineralne w 2 (dolina Narwi i okolice Daniszewa, Rzekunia, Suska Nowego, Drwęczy) i 3 (dolina Czeczotki i pozostałe) kompleksie użytków zielonych średnich i słabych oraz V-VI klasie bonitacyjnej.

Jakość gleb wg klas bonitacyjnych:

grunty orne

Kl. III a –	3,94
Kl. III b –	110,51
Kl. IV a –	677,72
Kl. IV b –	1 065,25
Kl. V –	1 838,15
Kl. VI –	1 511,04
Kl. VI z –	128,95

użytki zielone

Kl. III –	60,98
Kl. IV –	1 227,45
Kl. V –	1 279,7
Kl. VI –	374,31
Kl. VI z –	60, 41

Tabela Nr 26. Struktura użytków rolnych wg przeznaczenia w gminie Rzekuń (stan na 2006).

Wyszczególnienie		Powierzchnia (ha)	Struktura w %
Użytki rolne	Grunty orne	4 509	60 %
	Sady	-	-
	Użytki zielone	1 922	26
	Pastwiska	1 056	14
Razem		7 487	100

Wykres Nr 16. Procentowa struktura użytków rolnych w gminie Rzekuń (stan na rok 2006)

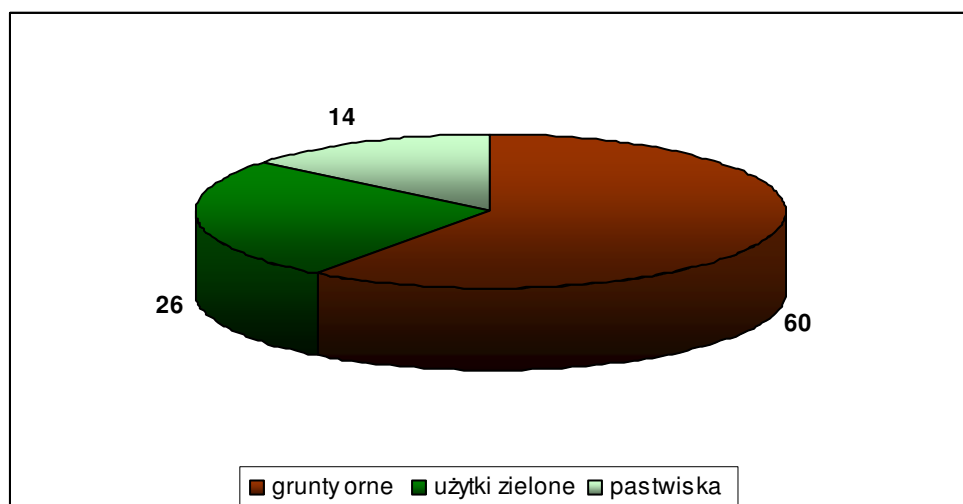

Tabela Nr 27. Charakterystyka wielkości gospodarstw rolnych w gminie Rzekuń (stan na 2006 r.)

Powierzchnia	Ilość gospodarstw	Struktura procentowa
do 1 ha	2 023	52 %
1,01 ha – 5 ha	1 157	30 %
5,01 ha – 10 ha	437	11 %
10,01 ha – 15 ha	152	4 %
Powyżej 15 ha	99	3 %
Ogółem	3862	100 %

Źródło: Dane Urzędu Gminy i Podstawowe Informacje ze Spisów Powszechnych.

Z powyższego zestawienia wynika, że najwięcej gospodarstw rolnych funkcjonuje w przedziale do 1 ha i w przedziale od 1 do 5 ha. Nie jest to korzystna struktura z uwagi na opłacalność produkcji w takich gospodarstwach.

8.2. Warunki społeczne, techniczne i ekonomiczne rolnictwa

Produkcja roślinna

W produkcji roślinnej dominuje uprawa zbóż i ziemniaków, poza tym uprawia się także warzywa gruntowe. Pod zasiewami znajdowało się około 3 800 ha. Wśród zbóż dominuje uprawa żyta (38%) w znacznie mniejszym udziale zasiewów występują mieszanki zbożowe (23%) i owies (12%). Uprawa ziemniaków zajmowała ok. 10% powierzchni zasiewów.

Produkcja zwierzęca

W produkcji zwierzęcej dominuje chów trzody chlewnej i bydła mlecznego. Pogłowie zwierząt wynosi: ok. 4,7 tys. szt. trzody chlewnej i ok. 4,4 tys. szt. bydła. Obsada w przeliczeniu na 100 ha wynosiła: trzoda chlewna – 62 szt.; bydło – 58 szt.

Wnioski:

Aby rolnictwo mogło być czynnikiem aktywizującym rozwój gospodarczy gminy należałoby wykorzystywać pełniej dobre gleby poprzez zmianę struktury zasiewów na rzecz upraw intensywnych o wysokich wymaganiach glebowych. Powinna nastąpić poprawa struktury agrarnej gospodarstw indywidualnych (koncentracja ziemi i powiększenie ich powierzchni). Do priorytetów należy

zaliczyć także działania mające na celu poprawę rolniczej przestrzeni produkcyjnej poprzez stosowanie nowoczesnych zabiegów agrotechnicznych. Niezbędna jest poprawa kultury rolnej oraz poziomu wykorzystania wiedzy zawodowej rolników.

9. Turystyka i rekreacja

Na terenie gminy Rzekuń brak jest bazy turystycznej. Brak jest również gospodarstw agroturystycznych.

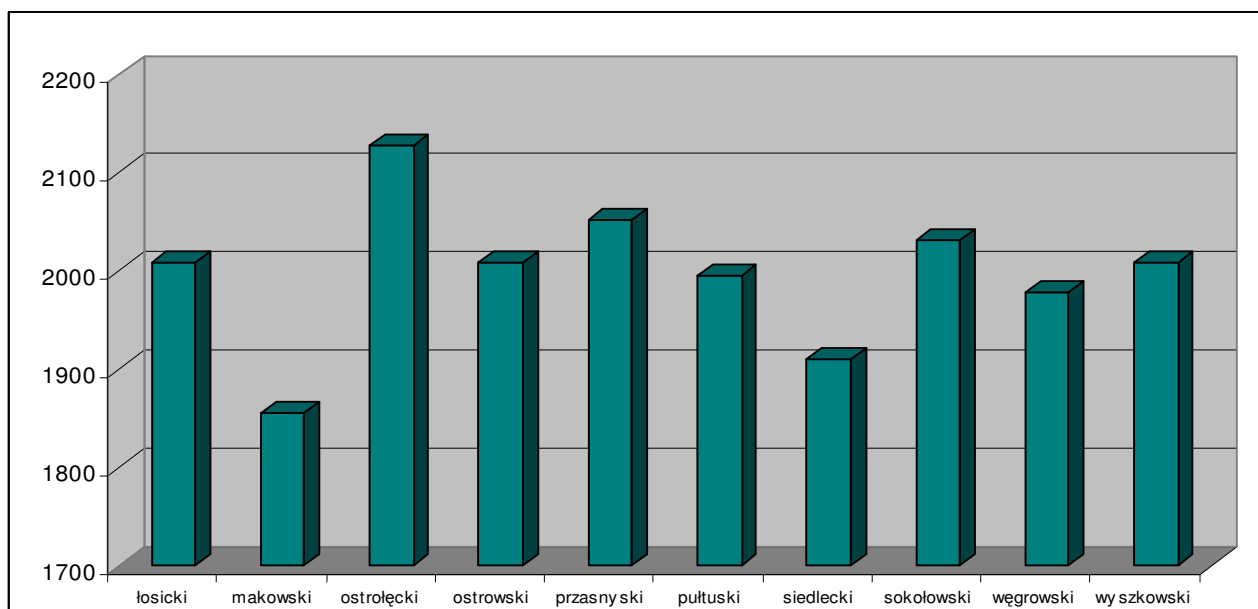
10. Dochody osób fizycznych

Przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto w wybranych powiatach województwa mazowieckiego w roku 2005:

Tabela Nr 27. Przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto w wybranych powiatach województwa mazowieckiego w roku 2005.

Lp.	Powiat	Przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto	W sektorze prywatnym
1	Łosicki	2008,38	1526,44
2	Makowski	1855,61	1399,45
3	Ostrołęcki	2127,33	1857,53
4	Ostrowski	2009,11	1835,35
5	Przasnyski	2051,37	1865,81
6	Pułtuski	1995,95	1585,73
7	Siedlecki	1909,65	1632,63
8	Sokołowski	2030,77	1921,51
9	Węgrowski	1978,28	1610,01
10	Wyszowski	2009,14	1688,32

Wykres Nr 17. Porównanie przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia brutto w powiecie ostrołęckim w roku 2005 do wynagrodzeń w wybranych powiatach województwa mazowieckiego.

Źródło: www.gus.stat.gov.pl

Wielkość dochodów osób fizycznych jest jednym z grupy wskaźników charakteryzujących poziom zamożności społeczeństwa. W Powiecie Ostrołęckim występuje najwyższe wynagrodzenie brutto spośród analizowanych powiatów województwa ostrołęckiego.

11. Dochody i wydatki budżetu gminy Rzekuń

Zgodnie z Ustawą o samorządzie gminnym, gmina prowadzi swoją gospodarkę finansową na podstawie uchwalonego budżetu, który z jednej strony wskazuje dochody, z drugiej wydatki, wskazuje również źródła pokrycia możliwego niedoboru oraz kierunki rozdysponowania powstałej nadwyżki.

Dochody można podzielić na:

1. wpływy z podatków:

- od nieruchomości,
- rolnego,
- leśnego,
- od środków transportu,
- od działalności gospodarczej osób fizycznych,
- od spadków i darowizn,
- od posiadania psów,

2. wpływy z opłat:

- skarbowej,
- eksploatacyjnej, określonej Ustawą - prawo geologiczne i górnicze,
- lokalnych, określonych Ustawą o podatkach i opłatach lokalnych,

- innych,
- 3. udział w podatkach stanowiących dochód budżetu państwa,
- 4. subwencje,
- 5. dochody i wpłaty z jednostek budżetowych gminy i gospodarstw pomocniczych,
- 6. dotacje celowe z budżetu państwa,
- 7. odsetki od środków finansowych gminy na rachunkach bankowych,
- 8. dochody z majątku gminy.

Wydatki z budżetu gminy obejmują dwie zasadnicze grupy:

1. wydatki na zadania własne pokrywane z własnych dochodów,
2. wydatki na zadania zlecone pokrywane z środków finansowych przekazywanych z budżetu państwa.

Do zadań własnych gminy zalicza się wszelkie sprawy publiczne o znaczeniu lokalnym dotyczące:

- ładu przestrzennego, gospodarki terenami, ochrony środowiska,
- dróg gminnych, ulic, organizacji ruchu drogowego,
- wodociągów, kanalizacji, oczyszczalni ścieków komunalnych, wysypisk i utylizacji odpadów komunalnych, dostarczania energii elektrycznej,
- lokalnego transportu drogowego,
- ochrony zdrowia,
- pomocy społecznej,
- komunalnego budownictwa mieszkaniowego,
- oświaty,
- kultury fizycznej i turystyki,
- zieleni komunalnej,
- cmentarzy komunalnych,
- targowisk,
- porządku publicznego i ochrony przeciwpożarowej,
- utrzymania gminnych obiektów użyteczności publicznej,
- promocji gminy,
- współpracy z organizacjami pozarządowymi,
- współpracy ze społecznościami lokalnymi i regionalnymi innych państw.

Kondycję budżetu gminy na przestrzeni ostatnich 9 lat przedstawiono w poniższej tabeli. W tabeli zestawiono dochody i wydatki budżetu gminy ogółem oraz w przeliczeniu na 1 mieszkańca.

Tabela Nr 28. Dochody i wydatki budżetu gminy Rzekuń w latach 1998 – 2006.

Rok	Dochody w tys. zł.	Wydatki w tys. zł.	Dochody na 1 mieszkańca w zł.	Wydatki na 1 miesz- kańca w zł.
1998	7 530	7 208	993	950
1999	8 034	7 799	1 023	993
2000	8 221	8 789	990	1 059
2001	9 198	9 003	1 093	1 070
2002	10 407	9 681	1 208	1 123
2003	9 742	10 558	1 123	
2004	12 775	14 676	1 449	1 665
2005	15 028	14 831	1 685	1 663
2006	17 181	17 689	1 902	1 958

Źródło: Urząd Gminy Rzekuń

W strukturze dochodów gminy obserwuje się coroczną dynamikę wzrostu dochodów gminy. W latach 2003 – 2004 i 2006 pojawiło się zadłużenie gminy spowodowane zaciągniętymi kredytami przeznaczonymi na inwestycje.

Wykres Nr 18. Dochody i wydatki budżetu gminy Rzekuń w latach 1998 – 2006.

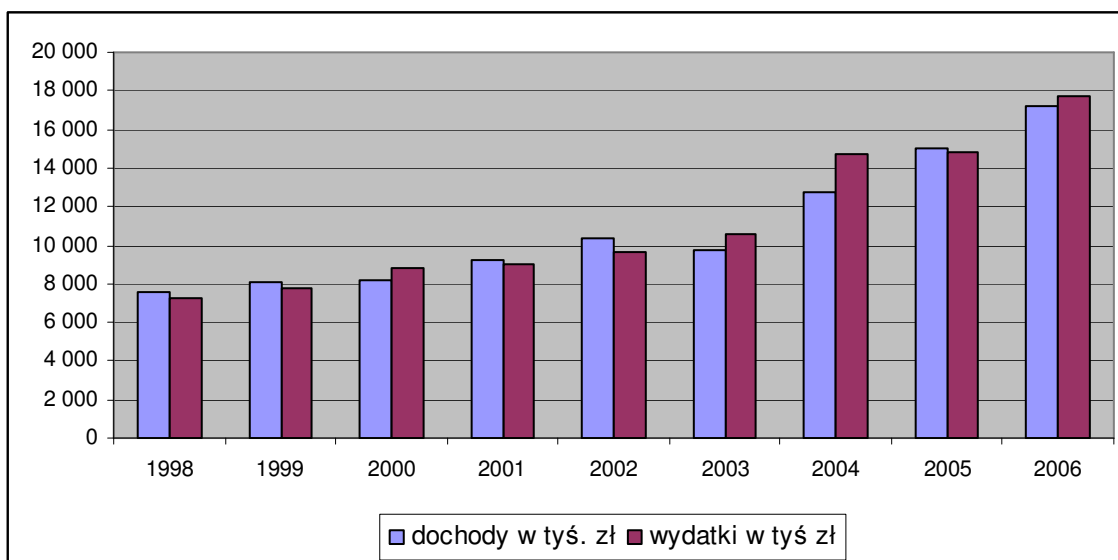
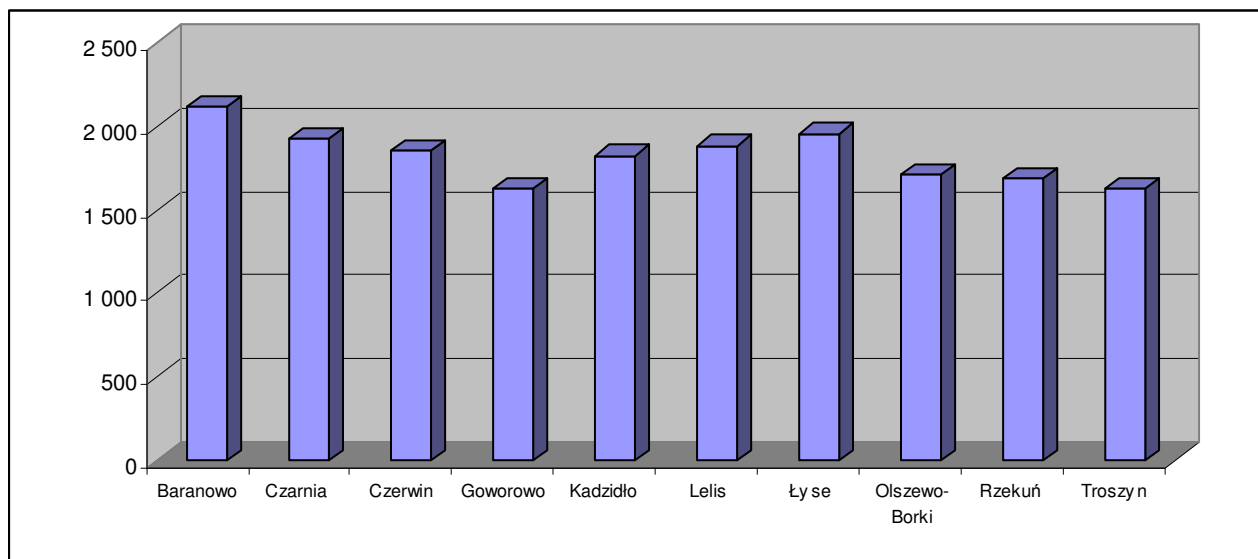

Tabela Nr 29. Dochód gminy

Wyszczególnienie	Dochód w tys. zł	
	2005	2006
Dochody razem	15 028	17 181
Podatek i opłaty	482	183
Podatek rolny	248	188
Podatek od nieruchomości	3 056	3 281
Podatek od środków transportu	109	53
Opłaty skarbowe	21	22
Subwencje	5 991	5 926
Dotacje	2 936	4 466
Dochody z majątku gminy	28	354
Inne	101	85
Udział w podatku dochodowym państwa	2 056	2 623

Źródło: Dane Urzędu Gminy Rzekuń

W strukturze dochodów gminy zaznacza się znaczny udział wpływów z podatku od nieruchomości oraz wysoki (wzrastający) udział dochodów z majątku gminy. Jednak największy udział w dochodach gminy stanowią subwencje i dotacje.

Wykres Nr 19. Dochody w zł w przeliczeniu na 1 mieszkańca w roku 2005 w gminie Rzekuń w porównaniu do innych gmin powiatu ostrołęckiego.

Z powyższego zestawienia wynika, że Gmina Rzekuń posiada średni w odniesieniu do okolicznych gmin poziom dochodów własnych przeliczonych na 1 mieszkańca.

Tabela Nr 30. Wydatki budżetu gminy wg działów w latach 2003 – 2006 w tys. zł

Działy	2003	2004	2005	2006
Rolnictwo i łowiectwo	11	140	621	201
Transport i łączność	34	47	74	264
Gosp. mieszkaniowa	94	115	28	354
Działalność usługowa	-	-	-	-
Administracja publiczna i sam.	75	68	70	71
Kultura i ochrona dziedzictwa narodowego oraz sztuka	-	-	-	-
Bezpieczeństwo publiczne i ochrona przeciwpożarowa	-	-	-	56
Oświata i wychowanie	176	496	334	319
Ochrona zdrowia	-	-	-	-
Opieka społeczna	492	1 065	1 812	3 170
Edukacyjna opieka wychowawcza	207	66	97	163
Gospodarka komunalna i ochrona środowiska	1 018	543	696	405
Kultura fizyczna i sport	28	21	36	47
Finanse	-	-	-	-
Urzędy naczelnych organów władzy, kontroli i ochrony prawa oraz sądownictwa	20	15	42	32
Obsługa długu publicznego	53	52	87	141
Różne rozliczenia	12	16	17	16
Ogółem	2 220	2 644	3 914	5 239

Gmina Rzekuń posiada zdolność kredytową, którą może i powinna wykorzystać dla absorpcji środków Unii Europejskiej na cele infrastrukturalne.

W polityce budżetowej gminy zauważyć można tendencję do niewielkiego zadłużania się na cele inwestycji infrastrukturalnych. W strukturze wydatków, porównując lata 2003, 2004, 2005 i 2006 należy zwrócić uwagę na znaczny wzrost wydatków na opiekę społeczną. Wzrosła też ilość wydatków na transport i łączność, gospodarkę mieszkaniową i edukacyjną opiekę wychowawczą. Zaznacza się spadek ilości środków przeznaczanych na gospodarkę komunalną i ochronę środowiska.

12. Wizja rozwoju gminy Rzekuń w roku 2011

Obszar Gminy Rzekuń w 2011 kształtowany będzie w oparciu o wykorzystanie potencjału związanego z położeniem geograficznym i ruchem tranzytowym a także atrakcyjnością dla lokowania w niej inicjatyw biznesowych oraz osadnictwa.

Wielkie wyzwanie stojące przed gospodarzami gminy to ukształtowanie wizerunku gminy przyjaznej mieszkańcom, atrakcyjnej dla działalności gospodarczej, zamieszkania i spędzania czasu wolnego oraz turystyki i rekreacji. Nastąpi rozwinięcie wielu funkcji, dzisiaj w niewielkim stopniu realizowanych, takich jak atrakcyjna oferta w zakresie **kultury, sportu, oświaty i rekreacji**. Pozwoli to na większą integrację mieszkańców z miejscem zamieszkania i budowę społeczeństwa obywatelskiego.

Ważnym obszarem, który będzie podlegał intensywnemu rozwojowi, będzie **sektor małych i średnich przedsiębiorstw**. Gmina rozwine system ulg i zachęt dla małych przedsiębiorstw i rzemiosła pozwoli skutecznie generować także lokalne miejsca pracy a także poprawiać tą drogą budżet gminy.

Najbardziej radykalne zmiany dotkną **sektor rolniczy**. Konieczność ograniczenia liczby gospodarstw rolnych, zwiększenie ich produktywności i areалу spowoduje z jednej strony konieczność podniesienia poziomu oświaty rolniczej a z drugiej konieczność poszukiwania miejsc pracy poza rolnictwem. Specjalistyczne gospodarstwa rolne sprzedawać będą z powodzeniem swoje produkty poprzez własną sieć sprzedaży. Problem przemian w rolnictwie złagodzony zostanie poprzez krajowe i regionalne produkty restrukturyzacyjne i dofinansowanie rolników, także poprzez program zalesień. Część terenów rolnych zostanie przekształcona pod budownictwo.

Ekologia będzie obszarem ważnej aktywności gminy. Zahamowanie degradacji środowiska dokona się poprzez rozwój infrastruktury technicznej związanej ze skanalizowaniem gminy, budową oczyszczalni, w tym przydomowych, oraz poprzez wzrost świadomości ekologicznej mieszkańców i przyjezdnych, rozwinięcie systemu gospodarki odpadami a także poprzez rygorystyczne przestrzeganie prawa. Gmina podejmie działania zapewniające zachowanie ładu przestrzennego i estetycznego na swoim terenie oraz przygotuje infrastrukturę dla potrzeb zwiększonego osadnictwa.

Zakłada się praktyczne zakończenie działań inwestycyjnych w obrębie **rozwoju infrastruktury technicznej** gminy. Stan i sieć dróg ulegną radykalnej poprawie. Na terenie całej gminy dostępna będzie sieć kanalizacyjna, wodociągowa i gazowa. Powstanie cały system infrastruktury sportowej i rekreacyjnej (sale i boiska sportowe, małe centra sportowe, odrestaurowane zabytki itp.).

Wysokiej staranności wymagać będzie sprostanie oczekiwaniom w zakresie **rozwiązania problematyki funkcji społecznych** na terenie gminy. Oczekiwania społeczne są znaczne i wiążą się z podniesieniem jakości usług oświatowych i zdrowotnych a także kulturalnych. Mieszkańcy oczekiwają będą bezkolizyjnego załatwienia wszelkich problemów bytowych na miejscu jak również poczucia ochrony socjalnej najsłabszych mieszkańców.

Jednym z najważniejszych problemów będzie ułożenie dobrosąsiedzkich stosunków z Miastem Ostrołęką. Racjonalizacja wydatków infrastrukturalnych, wspólne i racjonalne wykorzystywanie infrastruktury społecznej i technicznej – to tylko część pozytywnych efektów podjęcia odważnych decyzji w tej mierze.

Przyszły obraz i niektóre elementy charakteryzujące Gminę Rzekuń stanowiły przedmiot dyskusji władz gminy z autorami strategii. Zdaniem autorów opracowania wizję Gminy Rzekuń w 2011 roku będą cechować następujące elementy i wyróżniki:

- WIZJA GMINY RZEKUŃ W 2011 r. -

Liczba ludności wzrośnie do ok. 10 320 mieszkańców, głównie poprzez migrację z miasta i dodatni przyrost naturalny. Nastąpi wzrost wykształcenia mieszkańców gminy. Zanotowany zostanie wzrost aktywności społecznej i świadomości obywatelskiej. Zahamowana zostanie emigracja ludzi młodych i wykształconych z terenu gminy.

Stan środowiska przyrodniczego znacznie się polepszy. Nastąpi także znaczna poprawa świadomości potrzeb w zakresie ochrony środowiska. W gminie pojawi się zaawansowana gospodarka odpadami stałymi. Dokona się wymiana czynników grzewczych na ekologiczne. Zwiększony zostanie areal lasów. Powszechna edukacja ekologiczna obejmie także osoby dorosłe.

Zmniejszy się liczba małych gospodarstw rolnych przy jednoczesnym wzroście areалу i produktywności pozostałych gospodarstw. Grunty słabsze zostaną zalesione, przeznaczone na cele turystyki i rekreacji lub zurbanizowane. Wiele osób znajdzie zatrudnienie poza rolnictwem np. w agroturystyce, usługach lub sektorze małych przedsiębiorstw. Pojawią się gospodarstwa ekologiczne produkujące na rynek europejski. Na terenie gminy pojawią się zakłady przetwórstwa rolno spożywczego.

Nastąpi poprawa poziomu oświaty z jednoczesną rozbudową bazy oświatowej a w szczególności bazy sportowej, rozszerzenie zakresu usług medycznych nastąpi w oparciu o zwiększoną liczbę specjalistów. W gminie pojawi się bogata oferta usług kulturalnych, zaspokojone zostaną problemy mieszkaniowe mieszkańców gminy. Gmina zaoferuje wiele ofert spędzania czasu wolnego dla młodzieży. Poziom przestępczości utrzyma się na niskim poziomie.

Gmina Rzekuń będzie w bardzo dobrej kondycji finansowej dzięki znacznemu zwiększeniu ilości podmiotów gospodarczych oraz umiejętnej absorpcji środków z Unii Europejskiej. Główna podaż miejsc pracy pokaże się w sferze usług, turystyki, rekreacji i sektora małych i średnich przedsiębiorstw. Na terenie gminy ulokuje się inwestor strategiczny.

Problemy infrastrukturalne zostaną w znacznej mierze rozwiązane szczególnie w obszarze zwodociągowania i skanalizowania gminy oraz w obszarze sieci gazu przewodowego. Dobrze

rozwinęta sieć dróg o dobrych, utwardzonych nawierzchniach rozwiąże problemy komunikacyjne. Znaczej rozbudowie podlegać będzie infrastruktura turystyczna i rekreacyjna.

Dochody mieszkańców oscylować będą wokół średniej krajowej i stopniowo wzrastać. Mieszkańcy znajdować będą pracę w sektorze usług, małych i średnich przedsiębiorstw, rolnym i turystyce. Część mieszkańców znajdzie pracę w Ostrołęce i okolicznych miejscowościach. Wyróżnikiem gminy będzie znaczna ilość przedsiębiorstw i ich dobra kondycja finansowa. Bezrobocie będzie znacznie mniejsze.

Gmina Rzekuń rozwijać się będzie jako nowoczesna gmina rolniczo – osadnicza z elementami przemysłowienia i urbanizacji. Gmina będzie wykazywała dużą dbałość o rozwój przedsiębiorczości i ekologię. Gmina wykaże także znaczną dbałość o lokalne tradycje i zwyczaje oraz zabytki kultury materialnej i przyrodniczej.

13. Główne problemy gminy i analiza SWOT

Najważniejszym **atutem** Gminy Rzekuń są przebiegające przez teren gminy drogi krajowa i wojewódzka. Silną stroną gminy jest rosnący udział sfery usługowej i handlowej w gospodarce gminy, zrównoważony budżet gminy o rosnących dochodach, atrakcyjne tereny pod zabudowę usługową, duże zasoby siły roboczej oraz stan infrastruktury technicznej (wodociągi, energia elektryczna, telekomunikacja). Dodatkowo gmina posiada dobry stan środowiska naturalnego, korzystny agroklimat i znaczące walory turystyczno – rekreacyjne i osadnicze związane z wodami powierzchniowymi oraz środowiskiem przyrodniczym. Na terenie gminy znajdują się wolne tereny inwestycyjne. Poziom bezpieczeństwa ludzi i mienia jest wysoki.

Główną **słabością** Gminy Rzekuń jest brak infrastruktury technicznej w obszarze skanalizowania i gazyfikacji oraz słabo rozwinięty sektor małych i średnich przedsiębiorstw. Panuje dosyć wysokie bezrobocie na co nakłada się nierentowne rolnictwo (ubogie gleby, rozdrobnienie). Występuje znaczący brak infrastruktury turystycznej i rekreacyjnej oraz brak oferty agroturystycznej połączonej z niewystarczającą promocją gminy. W gminie występują braki w infrastrukturze sportowej, kulturowej i ofert spędzania wolnego czasu. Gmina posiada dodatnie saldo migracji, traktowana jest często jako sypialnia osób dojeżdżających do pracy w Ostrołęce.

Najbardziej istotną **szansą rozwojową** Gminy Rzekuń jest korzystne położenie geograficzne (bliskość miasta Ostrołęki) i komunikacyjne (przy drodze krajowej Nr 61). Cały region charakteryzuje się znaczną atrakcyjnością inwestycyjną, osadniczą i turystyczną a także dobrym stanem środowiska.

Szansą dla rozwoju gminy są również trendy migracyjne ludności miejskiej na obszary wiejskie.

Głównym **zagrożeniem** zewnętrznym dla społeczności Gminy Rzekuń wydaje się być słabnąca koniunktura w Polsce, częste zmiany prawa i zasad działania samorządów oraz nadmierny fiskalizm państwa.

Brak jest wspólnych inicjatyw międzygminnych i regionalnych zmierzających do przyspieszenia rozwoju gospodarczego, w tym turystycznego. Konkurencja pomiędzy miastem a gminą stanowi zagrożenie dla rozwoju obydwu jednostek samorządu terytorialnego.

13.1. Synteza wyników analizy SWOT

WEWNĘTRZNE UWARUNKOWANIA ROZWOJU GMINY RZEKUŃ

ATUTY GMINY

- 1) Mieszkańcy gminy,
- 2) Zasoby siły roboczej,
- 3) Infrastruktura – drogi, kolej, telefony, energia, wodociągi,
- 4) Położenie gminy – poprzez gminę przebiega droga krajowa nr 61, w sąsiedztwie miasta Ostrołęka
- 5) Wolne tereny pod inwestycje,
- 6) Bezpieczeństwo ludzi i mienia,
- 7) Właściwie działająca oświata, opieka społeczna,
- 8) Potencjał gminy i obiektów (budynek Urzędu Gminy, tereny nad rzeką Narew, areszt),
- 9) duże zakłady pracy.

SŁABOŚCI GMINY

- 1) Niezadowalający stan infrastruktury (kanalizacja, gaz, drogi inne niż krajowa)
- 2) Rozdrobnienie gruntów rolnych,
- 3) Niskiej klasy grunty rolne,
- 4) Niski poziom opieki zdrowotnej,
- 5) Brak gospodarki odpadami na poziomie UE,
- 6) Mała skuteczność samorządu terytorialnego,
- 7) Niski poziom rozwoju turystyki,
- 8) Brak promocji gminy i niska skuteczność działania władzy,
- 9) Zagrożenie poczucia bezpieczeństwa publicznego,
- 10) Niski stopień wykształcenia społeczeństwa,
- 11) Niski poziom edukacji.

ZEWNĘTRZNE UWARUNKOWANIA ROZWOJU GMINY RZEKUŃ

SZANSE ROZWOJU GMINY

- 1) Położenie w pobliżu Ostrołęki,
- 2) Napływanie ludności z terenu miasta,
- 3) Droga krajowa nr 61,
- 4) Przebudowa drogi wojewódzkiej nr 627,
- 5) Koniunktura gospodarcza w otoczeniu gminy,
- 6) Atrakcyjność turystyczna regionu,
- 7) Położenie blisko regionu – poprzez komunikację PKP,
- 8) Środowisko naturalne w gminach sąsiednich,
- 9) Atrakcyjność inwestycyjna, turystyczna, osadnicza otoczenia gminy,
- 10) Atrakcyjne tereny do zabudowy mieszkaniowej dla mieszkańców miasta Ostrołęka,
- 11) Zmiana prawa,
- 12) Kontakty między regionalne,
- 13) Fundusze pomocowe,
- 14) Inwestycje finansowe otoczenia gminy,
- 15) Rozwój budownictwa jednorodzinne otoczenia gminy.

ZAGROŻENIA ROZWOJU GMINY

- 1) Duży ruch tranzytowy,
- 2) Hałas i zanieczyszczenia,
- 3) Nasadzenia przydrożne,
- 4) Bliskość przemysłu w Ostrołęce,
- 5) Napływ towarów z zagranicy,
- 6) Zagrożenia ekologiczne – zanieczyszczenie rzeki,
- 7) Wzrastające bezrobocie,
- 8) Niski poziom płac,
- 9) Nieuporządkowana gospodarka ściekowa,
- 10) Brak porozumienia ludności wiejskiej z potencjalnymi inwestorami,
- 11) Rozwój przestępczości,
- 12) Zmiana prawa zagrażająca stabilności finansowej,
- 13) Finansowanie,
- 14) Brak kontaktów międzynarodowych i współpracy z Miastem,
- 15) Położenie geograficzne.

14. Uwarunkowania i cele rozwoju

W oparciu o wypracowane wnioski można sformułować obecne i przyszłościowe uwarunkowania rozwoju gminy, które wymagają koncentracji działań rozwojowych w następujących obszarach:

- Potencjał ludzki
- Osadnictwo i rekreacja
- Rozwój zrównoważony
- Przedsiębiorczość
- Infrastruktura techniczna
- Współpraca regionalna

W ramach w/w obszarów określono następujące cele strategiczne, a w ich ramach cele średniookresowe do osiągnięcia w perspektywie 2020 roku:

I. Rozwój potencjału ludzkiego, wiedzy, innowacji i zachowań obywatelskich mieszkańców gminy, poprzez:

- Rozwój instytucji kultury,
- Uważna i partnerska współpraca samorządu gminy z mieszkańcami,
- Stworzenia młodzieży szansy samorealizacji i spędzania wolnego czasu,
- Podniesienie stanu samoświadomości i aktywności społecznej mieszkańców,
- Inicjowanie powstawania organizacji pozarządowych,
- Podnoszenie wiedzy o Unii Europejskiej,
- Nawiązanie współpracy z gminami z obszaru Unii Europejskiej,
- Rozwój oświaty ponadgimnazjalnej i dla dorosłych,
- Rozwój szkół elitarnych,
- Informatyzację gminy.

II. Zmiana charakteru gminy na osadniczo – rekreacyjną i turystyczną, poprzez:

- Rozwój turystyki w tym punktów informacji turystycznej,
- Rozbudowa infrastruktury turystycznej i rekreacyjnej,
- Akwizycja finansów i wiedzy związanej z rozwojem turystyki,
- Turystyczne wykorzystanie i sanacja zabytkowych dworców i parków w gminie,
- Rozwój bazy noclegowej i gastronomicznej w gminie,
- Przygotowanie oferty turystyki kwalifikowanej,

- Promocja turystyczna gminy,
- Wykreowanie imprezy turystycznej o zasięgu regionalnym lub krajowym,
- Rozwój szlaków pieszych, rowerowych, konnych itp.,
- Przyspieszenie przekształceń gruntów z rolnych na turystyczne, leśne i inwestycyjne,
- Wdrażanie nowatorskich metod dystrybucji produktów rolnych z terenu gminy,
- Stymulowanie organizowania grup producenckich,
- Wspomaganie procesów zwiększania areалу gospodarstw rolnych,
- Rozwój przetwórstwa rolno – spożywczego na terenie gminy,
- Wspieranie osadnictwa na terenie gminy,
- Współdziałanie z instytucjami regionalnymi i ponadregionalnymi w zakresie rozwoju rolnictwa,
- Rozwój gospodarstw agroturystycznych,
- Poprawa estetyki wsi.

III. Równoważenie rozwoju gminy przy zachowaniu norm ekorozwoju dla podniesienia poziomu życia mieszkańców, poprzez:

- Opracowanie lokalnej AGENDY 21,
- Systematyczną edukację ekologiczną wśród dzieci i młodzieży oraz dorosłych,
- Eliminowanie zanieczyszczeń napływających do gminy,
- Wprowadzenie powszechnego systemu zbiórki, odzysku i segregacji odpadów,
- Rozwój ekologicznych systemów ogrzewania,
- Wspieranie rozwoju policji,
- Rozwój bazy oświatowej,
- Prewencja zjawisk patologicznych w gminie,
- Zwalczanie nadmiernego bezrobocia,
- Rozwój urzędzeń małej architektury,
- Rozwój komunikacji zbiorowej,
- Zwiększenie zakresu usług specjalistycznych służby zdrowia,
- Poprawę czystości wód powierzchniowych,
- Rozwój źródeł energii alternatywnej i odnawialnej.

IV. Rozwój przedsiębiorczości z sektorem usług dla kreowania miejsc pracy i wpływów budżetowych gminy, poprzez:

- Analizę blokad rozwoju małej i średniej przedsiębiorczości,
- Zwiększenie liczby małych i średnich przedsiębiorstw funkcjonujących na terenie gminy,
- Promocję gospodarczą gminy, a w tym terenów inwestycyjnych,
- Pozyskiwanie środków zewnętrznych dla absorpcji inwestorów,
- Przyspieszenie procedur inwestycyjnych w urzędzie gminy,
- Uzbrojenie terenów inwestycyjnych,
- Oferty szkoleniowo – informacyjne dla przedsiębiorców,

V. Rozwój infrastruktury technicznej dla zwiększenia konkurencyjności gminy, poprzez:

- Dokończenie budowy sieci wodociągowej,
- Uruchomienie projektów budowy kanalizacji dla wszystkich gminnych miejscowości,
- Modernizację i rozbudowę istniejącej sieci drogowej na terenie gminy,
- Powszechne udostępnienie internetu mieszkańcom,
- Budowę sieci gazu przewodowego na terenie gminy,
- Meliorację gruntów,
- Wprowadzenie przyjaznych mieszkańcom połączeń komunikacyjnych z okolicznymi gminami i miastami,
- Rozwój planowania przestrzennego.

VI. Wykorzystanie zewnętrznych szans rozwojowych gminy

i podniesienie poziomu współpracy regionalnej, poprzez:

- Rozwój współpracy z Powiatem Ostrołęckim,
- Rozwój komunikacji społecznej,
- Rozwój współpracy inwestycyjnej z Miastem Ostrołęką i sąsiednimi gminami,
- Lepsze wykorzystanie ruchu tranzytowego dla rozwoju gminy,
- Podniesienie standardów pracy Urzędu Gminy i administracji specjalnej,
- Lepszą absorpcję funduszy Unii Europejskiej,
- Promocję atrakcji i możliwości gminy w powiecie a także w Warszawie,
- Nawiązanie współpracy z sąsiednimi gminami dla wspólnych działań turystycznych i rekreacyjnych,
- Wypracowanie form i zasad gminnych specjalizacji w ramach powiatu.

15. Badanie zgodności celów strategicznych gminy Rzekuń ze Strategią Rozwoju Województwa Mazowieckiego do roku 2020 i Narodowym Planem Rozwoju na lata 2007 – 2013

Cel strategiczny nr 1

Rozwój potencjału ludzkiego, wiedzy i innowacji i zachowań obywatelskich mieszkańców gminy

Cel ten odpowiada pierwszemu celowi strategicznemu Strategii wojewódzkiej:

„Budowa społeczeństwa informacyjnego i poprawa jakości życia mieszkańców województwa”

Odpowiada również 1. celowi pośredniemu Strategii wojewódzkiej:

„Rozwój kapitału społecznego”

Cel pierwszy zgodny jest także z I tezą założeń Narodowego Planu Rozwoju – Strategia rozwoju regionalnego

„potrzeba wzrostu konkurencyjności gospodarczej polskich regionów, wymagająca zwiększenia elastyczności i innowacyjności”

Cel strategiczny nr 2

Zmiana charakteru gminy na osadniczo – rekreacyjną i turystyczną

Zapis powyższy odpowiada 4 celowi pośredniemu strategii wojewódzkiej:

„Aktywizacja i modernizacja obszarów pozametropolitarnych”

A także 3 celowi pośredniemu tej strategii:

„Stymulowanie rozwoju funkcji metropolitarnych Warszawy”

Cel zgodny jest także z II tezą założeń Narodowego Planu Rozwoju – Strategia rozwoju regionalnego

„Efektywne wykorzystanie endogenicznego potencjału województw”

Zapisy tego celu strategicznego odpowiadają zapisom w strategii wojewódzkiej odnośnie kierunków działań w pkt. 5.3.

„Promocja i zwiększenie atrakcyjności turystycznej i rekreacyjnej regionu w oparciu o walory środowiska przyrodniczego i dziedzictwa kulturowego”

A także III tezą założeń NPR – Strategia rozwoju regionalnego

„Różnorodność wzbogacająca strukturę społeczno – gospodarczą kraju i podwyższająca jego pozycję międzynarodową”

Cel strategiczny nr 3

Równoważenie rozwoju gminy przy zachowaniu norm ekorozwoju dla podniesienia poziomu życia mieszkańców

Cel ten współgra z trzecim celem strategicznym Strategii Rozwoju Województwa Mazowieckiego:

„Poprawa spójności społecznej, gospodarczej i przestrzennej regionu w warunkach zrównoważonego rozwoju”

Zapisy tego celu strategicznego odpowiadają zapisom strategii wojewódzkiej odnośnie kierunków działań w pkt. 4.5.:

„Ochrona i rewaloryzacja środowiska przyrodniczego dl zapewnienia trwałego i zrównoważonego rozwoju”

Trzeci cel strategiczny odpowiada IV tezie założeń NPR:

„Racjonalna gospodarka przestrzenią i zasobami środowiska”.

Cel strategiczny nr 4

Rozwój przedsiębiorczości z sektorem usług dla kreowania miejsc pracy i wpływów budżetowych gminy

Powyższy cel zgodny jest z zapisami 2 celu strategicznego Strategii Rozwoju Województwa Mazowieckiego:

„Zwiększenie konkurencyjności regionu w układzie międzynarodowym”

oraz odpowiada zapisom 2 celu pośredniego SRWM:

„Wzrost innowacyjności i konkurencyjności gospodarki regionu”

Zapisy tego celu strategicznego odpowiadają zapisom w strategii wojewódzkiej odnośnie kierunków działań w pkt. 2.1.

„Rozwój małych i średnich przedsiębiorstw oraz wzrost ich innowacyjności i konkurencyjności”

A także w pkt. 2.3.

„Rozwój nowoczesnych technologii z wykorzystaniem własnego potencjału B +R”

Również w pkt. 2.2.

„Wspieranie instytucji otoczenia biznesu”

Cel strategiczny nr 5**Rozwój infrastruktury technicznej dla zwiększenia konkurencyjności gminy**

Powyższy cel jest zgodny z priorytetem 6 kontraktu wojewódzkiego, który brzmi:

Poprawa wyposażenia w infrastrukturę techniczną obszarów wymagających aktywizacji

Ponadto odniesienie do powyższego celu strategicznego można znaleźć w zapisach celu pośredniego 4.

„Aktywizacja i modernizacja obszarów pozametropolitalnych”.

Piąty cel strategiczny odpowiada piątej osi rozwoju NPR

„Wzmocnienie potencjału rozwojowego rejonów i przeciwdziałanie marginalizacji niektórych obszarów”.

Cel strategiczny nr 6**Wykorzystanie zewnętrznych szans rozwojowych gminy i podniesienie poziomu współpracy regionalnej**

Cel ten współgra z zapisami piątego celu pośredniego SRWM, kierunkiem działań 5.5 o brzmieniu:

„Współpraca międzyregionalna i międzynarodowa”.

Szósty cel strategiczny odpowiada także zapisom piątej osi rozwoju NPR:

„Wzmocnienie potencjału rozwojowego regionów i przeciwdziałanie marginalizacji niektórych obszarów” a w szczególności zapisom podpunktu 5 o brzmieniu: „Rozwój międzynarodowej współpracy regionów”.

**Podsumowując należy stwierdzić, że zapisy
Strategii Rozwoju Gminy Rzekuń do 2011 roku
w pełni odpowiadają zapisom:**

**STRATEGII ROZWOJU WOJEWÓDZTWA
MAZOWIECKIEGO
oraz zapisom**

Narodowego Planu Rozwoju na lata 2007 - 2013

16. Misja gminy Rzekuń

W tym miejscu przytacza się jedną z definicji misji, która autorom opracowania wydaje się być najbardziej trafna:

Misja to zwięzłe, realistyczne sformułowanie filozofii, celów i zasad rozwoju strategicznego uwzględniające identyfikację podstawowych problemów oraz wyniki analizy SWOT.

A oto uzgodniony tekst misji Gminy Rzekuń rozumianej jako wspólnota wszystkich osób zamieszkujących na jej terenie:

Misją Gminy Rzekuń jest:

kreowanie nowoczesnej, europejskiej gminy o charakterze rolniczo osadniczo rekreacyjnym z dobrze rozwiniętą przedsiębiorczością, realizującą ambicje i oczekiwania mieszkańców, ściśle współpracującą z Miastem Ostrołęką, sprawnie wdrażającą zasadę zrównoważonego rozwoju, rozwijającą się w oparciu o posiadane walory komunikacyjne, turystyczne oraz bliskość Warszawy.

17. Kierunki rozwoju gminy Rzekuń do 2011 roku

Aby móc racjonalnie kształtować rozwój gminy Rzekuń w przyszłości, w pierwszym kroku sformułowano cele strategiczne oraz służące ich realizacji zadania.

Cel nr 1- Rozwój potencjału ludzkiego, wiedzy i innowacji i zachowań obywatelskich mieszkańców gminy

Zadania:

1. Budowa hal sportowych przy szkołach gminnych.
2. Budowa stadionu sportowego.
3. Utworzenie punktu doradczco – konsultacyjnego praw obywatelskich.
4. Cykliczne organizowanie regionalnych konferencji o kształtowaniu społeczeństwa obywatelskiego.
5. Stworzenie ośrodka aktywizacji osób bezrobotnych.
6. Utworzenie gminnego programu zatrudniania ludzi młodych.
7. Modernizacja bazy oświatowej.
8. Nawiązanie ściślejszej współpracy z policją celem zwiększenia bezpieczeństwa na terenie gminy.
9. Utworzenie punktu informacyjnego o możliwościach edukacji dorosłych.
10. Umożliwienie rozwoju społeczeństwa informacyjnego. Zwiększenie dostępu do Internetu szerokopasmowego poprzez budowę gminnej sieci internetowej.

Cel nr 2 – Zmiana charakteru gminy na osadniczo – rekreacyjną i turystyczną

Zadania:

1. Dostosowanie doradztwa rolniczego do standardów europejskich.
2. Opracowanie i wdrożenie gminnego programu promocji gospodarstw ekologicznych.
3. Opracowanie programu osadnictwa na terenie gminy.
4. Uruchomienie punktów sprzedaży płodów rolnych.
5. Opracowanie i wdrożenie programu rozwoju turystyki.
6. Tworzenie grup producenckich.
7. Wprowadzenie ulg podatkowych dla inwestujących w przetwórstwo rolno – spożywcze.

8. Meliorowanie gruntów w gminie.
9. Utworzenie Ośrodka Informacji Turystycznej.
10. Opracowanie imprezy promocyjnej o zasięgu ponadregionalnym.
11. Wspieranie rozwoju bazy oraz regionalnej oferty gastronomicznej w gminie.
12. Przekształcanie gruntów rolniczych na rekreacyjne.
13. Opracowanie gminnego programu aktywizacji agroturystycznej.
14. Wspieranie agroturystyki.

Cel nr 3 – Równoważenie rozwoju gminy przy zachowaniu norm ekorozwoju dla podniesienia poziomu życia mieszkańców

Zadania:

1. Opracowanie lokalnej AGENDY 21.
2. Budowa mini centrów kultury i rekreacji.
3. Wymiana indywidualnych systemów ogrzewania na ekologiczne.
4. Wdrożenie gminnego systemu zbiórki i selekcji odpadów.
5. Budowa ekranów dźwiękochłonnych przy drodze krajowej nr 61.
6. Opracowanie koncepcji ścieżek rowerowych, pieszych i konnych.
7. Odnowa i rewitalizacja zabytków i obiektów zabytkowych.
8. Rewitalizacja terenów atrakcyjnych i zdegradowanych.
9. Wspieranie instytucji, stowarzyszeń działających na rzecz dóbr kultury.
10. Wspieranie wszelkich form działalności kulturalnej stowarzyszeń i zespołów.
11. Opracowywanie materiałów promocyjnych, w tym internetowych.
12. Realizacja programu edukacji ekologicznej.
13. Zacieśnienie współpracy Komendy Powiatowej Policji, Państwowej Straży Pożarnej, Ochotniczych Straży Pożarnych z mieszkańcami gminy.
14. Przeciwdziałanie patologiom społecznym.
15. Utworzenie specjalistycznego ośrodka interwencji kryzysowej dla ofiar przemocy lub stworzenie możliwości szybkiej interwencji takiego ośrodka z poziomu powiatu.
16. Utworzenie Gminnego Centrum Kultury.

Cel nr 4 – Rozwój przedsiębiorczości z sektorem usług dla kreowania miejsc pracy i wpływów budżetowych gminy

Zadania:

1. Opracowanie i wdrożenie programu promocji inwestycyjnej gminy.
2. Powołanie Społecznej Rady Rozwoju Gminy przy Wójcie gminy.
3. Uzbrojenie terenów inwestycyjnych.
4. Wprowadzenie ulg podatkowych dla firm nowych i będących w kryzysie.
5. Stworzenie systemu kompleksowej obsługi inwestora.

Cel nr 5 – Rozwój infrastruktury technicznej dla zwiększenie konkurencyjności gminy

Zadania:

1. Rozbudowa sieci kanalizacyjnej na terenie gminy.
2. Wspieranie budowy przydomowych oczyszczalni ścieków w pierwszej kolejności na terenach położonych w obszarze Natura 2000 a następnie na pozostałych.
3. Budowa gminnej oczyszczalni ścieków.
4. Rozbudowa sieci wodociągowej na terenie gminy.
5. Budowa dróg utwardzonych na terenie gminy.
6. Remont istniejących dróg gminnych będących w złym stanie technicznym.
7. Budowa sieci gazu ziemnego na terenie gminy.
8. Wykorzystanie możliwości produkcji energii elektrycznej z zastosowaniem naturalnych i ekologicznych źródeł energii.
9. Rozwiązanie problemu wymiany pokryć azbestowych oraz ich utylizacji.
10. Remonty i modernizacja budynków użyteczności publicznej.
11. Modernizacja infrastruktury energetycznej.
12. Budowa i modernizacja oświetlenia ulicznego.
13. Zmniejszenie liczby kolizji i wypadków poprzez poprawę infrastruktury okołodrogowej.
14. Opracowanie nowego gminnego planu zagospodarowania przestrzennego gminy.

Cel nr 6 – Wykorzystanie zewnętrznych szans rozwojowych gminy i podniesienie współpracy regionalnej**Zadania:**

1. Zawarcie umowy o współpracy z miastem Ostrołęka.
2. Ustawienie plansz promujących gminę przy drodze krajowej nr 61.
3. Certyfikacja ISO w Urzędzie Gminy.
4. Powołanie zespołu ds. absorpcji środków finansowych UE.
5. Nawiązanie instytucjonalnej współpracy z gminą zagraniczną.

18. Mierniki, wskaźniki monitoringu strategii rozwoju

W celu ułatwienia nadzoru i kontroli nad realizacją strategii rozwoju Gminy Rzekuń proponuje się dla każdego celu strategicznego wprowadzenie zestawu kilku obiektywnych mierników pozwalających skutecznie monitorować postępy w realizacji strategii rozwoju.

CELE STRATEGICZNE I ODPOWIADAJACE IM ZESTAWY WSKAŹNIKÓW:

Rozwój potencjału ludzkiego, wiedzy, innowacji i zachowań obywatelskich mieszkańców gminy

I tak dla pierwszego celu strategicznego proponujemy następujące wskaźniki monitoringu:

- liczba młodzieży uczęszczającej do szkół średnich,

- ilość imprez kulturalnych i sportowych w roku,
- ilość organizacji pozarządowych,
- liczba konsultacji społecznych,
- liczba przestępstw na terenie gminy,
- procentowy udział społeczeństwa gminy w wyborach samorządowych i parlamentarnych.

Zmiana charakteru gminy na osadniczo – rekreacyjną i turystyczną

Dla drugiego celu strategicznego proponuje się następujące mierniki kontroli wdrażania strategii:

- łączna długość tras turystycznych na terenie gminy,
- łączny nakład druków promocji gospodarczej i turystycznej,
- środki budżetu gminy wydane na turystykę i rekreację,
- powierzchnia zmeliorowanych gruntów,
- wskaźnik migracji do gminy,
- ilość imprez o zasięgu ponadgminnym,
- ilość turystów odwiedzających gminę,
- liczba miejsc noclegowych,
- ilość gospodarstw rolnych powyżej 20 ha,
- ilość gminnych punktów sprzedaży płodów rolnych poza gminą.

Równoważenie rozwoju gminy przy zachowaniu norm ekorozwoju dla podniesienia poziomu życia mieszkańców

Zestaw wskaźników monitoringu wdrażania strategii rozwoju gminy w obrębie trzeciego celu strategicznego:

- ilość gospodarstw agroturystycznych,
- powierzchnia rolna, na której produkowana jest zdrowa żywność,
- ilość gruntów poddana zalesieniu,
- średnia płaca brutto w gminie,
- liczba skarg na służbę zdrowia i pomoc społeczną,
- procentowy wskaźnik odpadów zebranych selektywnie,

Rozwój przedsiębiorczości z sektorem usług dla kreowania miejsc pracy i wpływów budżetowych gminy

Czwarty cel strategiczny wymaga następujących wskaźników kontroli wdrażania:

- średni czas uzyskania pozwolenia na budowę,
- ilość podmiotów gospodarczych działających na terenie gminy,
- środki wydane na uzbrojenie terenów inwestycyjnych,
- ilość przedsiębiorców, którzy skorzystali ze szkolenia na terenie gminy,
- wskaźnik dochodów własnych gminy.

Rozwój infrastruktury technicznej dla zwiększenia konkurencyjności gminy

Dla realizacji piątego celu strategicznego proponuje się zestaw mierników monitoringu wdrażania strategii rozwoju:

- procentowy wskaźnik dróg gminnych o twardej nawierzchni,
- ilość gospodarstw domowych przyłączonych do sieci wodociągowej,
- stopień skanalizowania gminy,
- liczba przydomowych oczyszczalni ścieków,
- ilość odbiorców gazu przewodowego na terenie gminy,
- czas dojazdu do Warszawy,
- ilość korzystających z internetu.

Wykorzystanie zewnętrznych szans rozwojowych gminy i podniesienie poziomu współpracy regionalnej

- liczba i zakres wspólnych przedsięwzięć z miastem i sąsiednimi gminami,
- stopień pozyskiwania środków z UE,
- wielkość środków budżetowych wydanych rocznie na promocję gminy,
- ankietowa ocena funkcjonowania urzędu gminy,
- ilość porozumień międzynarodowych i międzygminnych.